

Nedre Eiker kommune

Budsjettdokument

for perioden 2019 - 2022

Mjøndalen 30. oktober 2018

INNHOLD

<u>1</u>	<u>INNLEDNING</u>	<u>4</u>
<u>2</u>	<u>GRUNNLEGGENDE RAMMEBETINGELSER</u>	<u>5</u>
	OM DETTE DOKUMENTET	5
	HANDLINGSREGLER FOR BUDSJETTARBEIDET I 2018 OG 2019	5
	STATSBUDSJETTET	6
	LØNNSVEKST	8
	UTBYTTE NEDRE EIKER EIENDOMSUTVIKLING AS	8
	DEMOGRAFI	8
	GJELD, RENTER OG AVDRAG	9
	LIKVIDITET	10
	NETTO DRIFTSRESULTAT	10
	UT AV ROBEK	10
	ØKONOMIPLANPERIODEN 2019-2022- SISTE ÅR SOM EGEN KOMMUNE	11
<u>3</u>	<u>ÅRET 2019 - VEKSLINGSFELT TIL NYE DRAMMEN KOMMUNE</u>	<u>12</u>
	INNLEDNING	12
	BUDSJETT OG ØKONOMIPLAN I VEKSLINGSFELTET TIL NY KOMMUNE	12
	TILPASNING TIL FELLES INNTEKTSFORUTSETNINGER	12
	FELLES INVESTERINGSOVERSIKT	12
	EFFEKTER PÅ DRIFTSBUDSJETT I 2019	14
	JUSTERINGER I 1. TERTIALRAPPORT 2019	14
	VALG	15
	IKT-LØSNINGER I NYE DRAMMEN KOMMUNE	15
	MOBILISERING OG BELASTNING PÅ NÅVÆRENDE ORGANISASJON	15
	INTERKOMMUNALT SAMARBEID	16
	DET VIDERE ARBEID MED ØKONOMIPLAN 2019-2022	16
<u>4</u>	<u>SAMLET OVERSIKT OVER DRIFT</u>	<u>17</u>
	TABELL 1 HOVEDOVERSIKT DRIFT (HJELPETABELL)	17
<u>5</u>	<u>OBLIGATORISK TABELLER DRIFT OG INVESTERING</u>	<u>19</u>
	ØKONOMISK OVERSIKT DRIFT	19
	ØKONOMISK OVERSIKT INVESTERING	21
	BUDSJETTSKJEMA 1A - DRIFT	22
	BUDSJETTSKJEMA 1B – DRIFT	22
	BUDSJETTSKJEMA 2A - INVESTERING	23
	BUDSJETTSKJEMA 2B – INVESTERING	24
<u>6</u>	<u>RAMMEOMRÅDENE</u>	<u>28</u>
	INNLEDNING	28
	PLOSSERING I KOMMUNEBAROMETERET 2010 - 2018	28
	SENTRALADMINISTRASJON	29

FORMANNSKAPET	31
SPESIALTJENESTER BARN OG UNGE	32
OPPVEKST	38
KULTUR OG FRITID	46
HELSE OG VELFERD	51
SOSIALE TJENESTER OG TILTAK	59
TEKNISKE TJENESTER	63
VANN OG AVLØP	72
KIRKEN	74
HERMANSENTERET KF	78
<u>7</u> <u>INVESTERINGSBUDSJETT</u>	<u>79</u>
TABELL 2 HOVEDOVERSIKT INVESTERINGER (HJELPETABELL)	79
BESKRIVELSE AV INVESTERINGSPROSJEKTER	81
<u>8</u> <u>VEDLEGG – INVESTERINGER ALLE TRE KOMMUNER</u>	<u>89</u>

1 Innledning

Rådmannen legger med dette fram budsjettdokument for budsjett og økonomiplan 2019 – 2022. Dokumentet tar utgangspunkt i inneværende driftsår (2018) med framskrivning av driftsnivået for 2018 inn i 2019. Budsjett 2019 og økonomiplan er justert for antatt lønnsvekst, tiltak, bortfall av flere ikke-lovpålagte tjenester og rammeendringer. De frie inntektene er budsjettert etter KS' prognosemodell gitt i forslag til statsbudsjettet for 2019. Til sammen utgjør dette det salderte forslaget til budsjett for 2019 og økonomiplan 2020 - 2022.

Nedre Eiker blir sammen med Drammen og Svelvik ny storkommune, Drammen, fra 2020. Dette arbeidet er godt i gang, men vil kreve mange ressurser i det siste året som egen kommune. Det økonomiske bildet er foreløpig noe ukjent for årene 2020 og 2022 hva gjelder de frie inntektene for den nye storkommunen. Det er beregninger som viser at sum inntekter for den nye kommunen blir litt lavere enn de tre kommunen har til sammen nå.

Den økonomiske situasjonen for Nedre Eiker kommune har frem til 2015 vært meget utfordrende, men det ble relativt store overskudd i 2016 og 2017. Kommunen ligger fortsatt svært lavt på frie inntekter og det er ikke rimelig å anta at skatteinngangen vil fortsette å bli like god de neste årene som den var 2016 og 2017 og ser ut til å bli i 2018. For årene 2017-2019 får kommunen et ekstra tilskudd i rammetilskuddet på 5.520.000 kroner på grunn av kommunesammenslåingen.

Ved behandling av regnskapet for året 2017 ble resten av det akkumulerte underskuddet dekket inn og det er enda ca. 60 millioner kroner igjen på disposisjonsfondet. Bruk av overskudd fra 2017 til inndekning av underskudd betyr også at det ikke er nødvendig med ytterligere innsparinger til inndekning av akkumulert underskudd i driftsbudsjettet for 2019. Nedre Eiker vil være meldt ut av ROBEK-listen etter avleggelse av regnskap 2018. Dette forutsetter at kommunen ikke drar på seg et nytt underskudd i 2018.

Kommunen står overfor betydelige investeringsbehov i de nærmeste årene for å møte etterspørselen av tjenester som innbyggerne har krav på. I stor grad er dette investeringer som planlegges gjennomført i den nye storkommunen. Tallene for investeringer i 2020 og 2022 er gjort etter beste anslag.

Budsjett 2019 og økonomiplan 2020 – 2022 er utfordrende. Det gjøres kontinuerlig effektiviseringer for å produsere tjenestene billigere, men det er ikke alltid nok for å komme i balanse. Rådmannen legger frem et forslag i balanse med et netto driftsresultat på null millioner kroner i 2019. Imidlertid skulle budsjettet for 2019 hatt et positivt netto driftsresultat på ca. 30 millioner kroner for å tilfredsstille fellesnemdas anbefalinger, og teknisk beregningsutvalgs norm til handlingsregler. Dette ville medført så store kutt i tjenester at rådmannen ikke har funnet dette forsvarlig. Imidlertid sier dette noe om den økonomiske situasjonen kommunen er og har vært i.

Kommunen er heller ikke i stand til å gjennomføre nødvendige investeringer alene. Nye regler til krav om egenfinansiering ville tilsi at det ville ta over 20 år før store investeringer kunne tas alene.

Det året som gjenstår som egen kommune krever svært stram ressursstyring. Rådmannen vil følge utviklingen nøye på de områdene som er spesielt utfordrende og iverksette utgiftskorrigerende tiltak og eventuelt forslag til budsjettendringer i løpet av 2019.

Mjøndalen 30. oktober 2018

Truls Hvitstein

2 Grunnleggende rammebetingelser

Om dette dokumentet

Kommunestyret vedtok budsjett 2018 og økonomiplan 2019 - 2021 i møte 13. desember 2017. Dette budsjettdokumentet bygger på vedtatte budsjett og økonomiplan.

Utgangspunkt for budsjett 2019

Rådmannen legger fram en økonomisk hovedoversikt som tar utgangspunkt i vedtatte rammer for 2018 i møte 13. desember 2017. Disse rammene er videre justert for forventet lønnsnedgang 2018 og lønnsvekst 2019, for endring i skatt og rammetilskudd iht. KS' prognosemodell, samt for utbytte og rente- og avdragsutgifter på kommunens lån. Videre er det listet opp bør-tiltak som *ikke* er lagt inn i budsjettet under rammeområdene.

Handlingsregler for budsjettarbeidet i 2018 og 2019

Fellesnemnda anbefaler at kommunestyrene i Nedre Eiker, Svelvik og Drammen legger følgende føringer til grunn ved utarbeidelse av handlingsdel/økonomiplan og årsbudsjettene for 2018 og 2019:

1. Netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene skal være minimum 1,75%
2. Ingen av kommunene skal være registrert i ROBEK pr. 31.12.2019
3. Ingen av kommunene skal være avhengige av eiendomsskatt i 2019 for å nå målsettingene ovenfor
4. Ingen av de nåværende kommunene må foreta investeringer i perioden fram til 2020, som svekker en bærekraftig økonomi i en ny kommune (jfr. Politisk plattform for ny kommune - punkt 11b).
5. Handlingsreglene legges frem som orienteringssak i de tre kommunenes formannskap

Stortinget har vedtatt at Svelvik, Nedre Eiker og Drammen blir én kommune fra 1.1.2020. Til grunn for sammenslåingen ligger «Politisk plattform for ny kommune» og i denne plattformen beskrives enighet om regler for «Bærekraftig økonomi – mål for økonomisk styring av den nye kommunen» (kapittel 5) og «Økonomisk styring i overgangsperioden» (kapittel 11). I kapittelet om økonomisk styring i overgangsperioden står: «Kommunene tilstreber å drive en økonomisk styring som skal gå i retning av mål om langsiktig og bærekraftig økonomisk styring. De tre kommunene har svært ulik økonomisk situasjon. Det har derfor vært vanskelig å finne kvantifiserbare mål som er realistiske for alle tre, samtidig som de heller ikke er til hinder for gjennomføring av allerede vedtatte aktiviteter og planer. Måltall som gjeldsgrad eller størelse på disposisjonsfond vil kunne være indikatorer på bærekraftig økonomi, men disse indikatorene ville være urealistiske og til dels misvisende her. Målet om netto driftsresultat på 1,75% i forhold til driftsinntektene vil gi frihet til å disponere resultatet i forhold til disposisjonsfond, egenfinansiering eller annet, så lenge man ikke bryter med punkt nummer 4 over. På bakgrunn av plattformen foreslås derfor at Fellesnemnden anbefaler følgende handlingsregler og føringer for budsjettarbeidet i de tre kommunene i overgangsperioden fram til 2020 (årene 2018 og 2019):

- Netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene skal være minimum 1,75% - dette er i samsvar med Teknisk Beregningsutvalgs (TBU) anbefalte minimumsnivå
- Ingen av kommunene skal være registrert i ROBEK pr. 31.12.2019
- Ingen av kommunene skal være avhengige av eiendomsskatt i 2019 for å nå målsettingene ovenfor
- Ingen av de nåværende kommunene må foreta investeringer i perioden fram til 2020, som svekker en bærekraftig økonomi i en ny kommune (jfr plattformens pkt 11, punkt b).
- Handlingsreglene legges frem som orienteringssak i de tre kommunenes formannskap

Det er lagt inn i budsjettet 2,5 millioner kroner til prosjektrådmannen i 2019.

Statsbudsjettet

Frie inntekter

Statsbudsjettet for 2019 ble lagt frem mandag 8. oktober. Nedre Eiker fikk en antatt nominell vekst i frie inntekter på 3,3 %, mens snittet for Buskerudkommune ble 3,1 % og landet ble 2,9 %.

Anslaget på frie inntekter (sum skatt og rammetilskudd) ble ca. 1.338.510.000 kroner som er en vekst på ca. 42.435.000 kroner (3,3 %) på anslag oppgavekorrigerte frie inntekter 2018 som er ca. 1.296.075.000 kroner.

Deflator

Deflator for 2019 er anslått til 2,8 %. Dette skal dekke lønns- og prisvekst, men ikke økte rente-, pensjons- og demografikostnader. Lønnsveksten anslås til 3,25 % og teller knapt 2/3 av deflatoren.

Kostnadsnøkler

Kostnadsnøklerne er basis for tildeling av utgiftsutjevningen (del av rammetilskuddet) mellom kommunene. Kostnadsnøklerne ble revidert for året 2017 og det er foretatt små justeringer av vektene i 2018. Totalt har Nedre Eiker et høyere antatt utgiftsbehov i 2019 enn i 2018 noe som slår positivt ut på inntektene, men negativt ut på de forventede utgiftene. Størst positivt utslag fikk indikatoren innbyggere 6-15 år som er skolebarn. Årsaken er lærenormen som gir høyere utgifter. Størst negativt utslag fikk indikatoren innbygger over 90 år. Årsaken er 21 færre innbygger i Nedre Eiker over 90 år samtidig som denne gruppen totalt sett har økt for landet.

Skatteøren

Skatteøren ble redusert med 0,25 prosentpoeng fra 11,8 % i 2018 til 11,55 % i 2019. Skatteøren er tilpasset forutsetningen om at skattenes andel av de samlede inntektene skal være 40 %. Det er positivt for Nedre Eiker, som har lave skatteinntekter, at skatteandelen i de frie inntektene reduseres. Manglende skatteinntekter kompenseres med økt rammetilskudd, noe som fører til at Nedre Eikers frie inntekter øker, og forskjellen fra kommuner med høye skatteinntekter reduseres.

Skatt og rammetilskudd

Skatt og rammetilskudd er lagt inn med de tall som er oppgitt i Grønt hefte (KS prognosemodell). Positivt for Nedre Eiker er at kompensasjonsgraden for kommuner med skatteinntekter under landsgjennomsnittet ble trappet opp til 60 % for noen år siden. For inntekter under 90 % av landsgjennomsnittet er kompensasjonsgraden 35 %. Det betyr at for hver million i skatteinntekter som Nedre Eiker mangler vil 950.000 kroner bli kompensert i rammetilskuddet. Nytt inntektssystem for kommunesektoren signaliserer en dreining over til mer penger til større kommuner og til de kommunene som velger å bli en del av et regionalt senter. Nedre Eiker får 5,5 millioner kroner i overgangsstøtte til kommuner som slår seg sammen og regionsentertilskudd på ca. 2,5 millioner kroner i 2018 og 2019.

I økonomiplanen er rammetilskuddet ikke justert for verken inflasjon eller befolkningsøkning. Det er det heller ikke gjort på utgiftssiden for tjenestene, dermed er demografikostnadene tatt hensyn til gitt at disse også neste årene dekkes inn i statsbudsjettet. Forutsetningen er at økning i rammetilskudd og skatt skal dekke økningen i etterspørselen av tjenester, samt lønns- og prisvekst. Det er ikke forventet spesielt stor endringer i etterspørselen de neste fire årene. Imidlertid vil kommunereformen og kommunesammenslåing endre rammetilskuddet for 2020 – 2022. Det vil bli utarbeidet et «skyggebudsjett» for en samlet ny Drammen kommune. Dette vil kun bli en skisse for det første året.

Nedre Eiker har pr. september 2018:

- 82,7 % av landsgjennomsnittet på skatteinngang.
- 94,4 % av landsgjennomsnittet for skatt og inntektsutjevning

Skatteinntekter i % av landsgjennomsnittet							
	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Nedre Eiker	82,9	83,2	84,8	82,1	86,4	84,2	83,4
Drammen	98,3	97,1	96,3	96,6	99,0	97,8	99,0
Kongsberg	101,7	105,7	110,6	113,0	110,6	112,0	112,7
Lier	111,5	110,6	109,9	109,0	112,8	109,3	110,2
Øvre Eiker	92,6	90,9	91,5	89,4	90,0	88,7	87,0

Kilde: Finansdepartementet

Skjønnsmidler

Fylkesmannen i Buskerud fordelte i første tildeling av skjønnsmidler for 2019 i alt 32,1 millioner kroner til kommunene i Buskerud. 5,5 millioner kroner ble holdt tilbake til tildeling høsten 2019. Nedre Eiker ble tildelt 3,75 millioner kroner i første tildeling og vil søke midler ved andre tildeling. Skjønnsstilskuddet er alltid inkludert i beløpet for rammetilskudd. Det er ikke lagt inn skjønnsstilskudd for 2020-2022.

Fylkesmannen i Buskerud fordelte i første tildeling av skjønnsmidler for 2018 i alt 22,16 millioner kroner til kommunene i Buskerud. 15,44 millioner kroner ble holdt tilbake til tildeling høsten 2018. Av dette er 4 millioner kroner delt ut til prosjekter, så det gjenstod 11,44 millioner kroner hvor Nedre Eiker bakgrunn lokale forhold fikk tildelt 1 million kroner.

Justeringer og oppgaveendringer

Når kommunen blir pålagt nye oppgaver, og oppgaver blir avvirket, endres overføringene i rammetilskuddet. Det er derfor ikke relevant å sammenligne tallene for frie inntekter fra år til år uten å ta med eventuelle oppgaveendringer.

Ressurskrevende tjenester

Kommunens egenandel for ressurskrevende tjenester og kompensasjonsgraden vil først bli klar når statsbudsjettet er endelig vedtatt i begynnelsen av desember. Dette gjelder også for inneværende år.

Effektivisering med 0,5 %

Kravet fra KRD om 0,5 % effektivisering er lagt inn i hvert rammeområde og utgjør samlet ca. 8 millioner kroner i 2018. Det er ikke lagt inn ytterligere effektivisering i årene 2019-2022.

Gebyrsetter

Gebyrene er foreslått endret etter statlige maksimalsatser eller priser tilnærmet selvkost. Det vil i gebyrsakene bli lagt vekt på å klargjøre de valgene som gjøres mht. størrelsen på gebyrene. Det vil også bli lagt ned en jobb i kommunesammenslåingsarbeidet med å tilpasse gebyrene i de tre kommunene med mål om sammen gebyr uansett hvor innbyggeren bor i den nye kommunen. Imidlertid skal summen av gebyrer ikke bli lavere.

Prisvekst i kommunens budsjett

På mange områder er ikke budsjettet justert for prisvekst på mange år. Et eksempel er utgifter til kjøp av materiell og tjenester til eiendomsdrift som burde vært indeksregulert med 4,6 millioner kroner for å opprettholde samme volum av innkjøp.

Lønnsvekst

I forslaget til budsjett for 2019 er det lagt inn en økning på lønnpostene (inkl. sosiale utg.) på ca. 30 millioner kroner. Dette er ment å dekke lønnsoppgjør for både 2018 – 2019. Økningen på lønnspostene er i budsjettet fordelt på tjeneste områdene.

Pensjonskostnader

De budsjetterte satsene for pensjon er uendret i forhold til 2018 budsjett. Kostnadene for pensjon har vært stabile de senere årene, men premieavviket har skapt et for godt driftsresultat i forhold til hva som er betalt av fakturaer. Ordningen med premieavvik og amortisering er omdiskutert, men det er vanskelig å avvike ordningen med premieavvik uten videre.

Premieavvik var ved avslutning av regnskap 2017 på ca. 78 millioner kroner. Årlig amortisering er beregnet til ca. 12 millioner kroner. Amortisering (utgiftsføres i driftsregnskapet) av premieavvik er ikke budsjettert, men forutsettes dekket opp av samlet lønnsbudsjett inkl. sosiale kostnader og eventuelt positivt premieavvik. Et positivt premieavvik øker akkumulert premieavvik og øker inntektene i driftsbudsjettet. Imidlertid er premieavviket penger som er utbetalt og som svekker kommunens likviditet med de 78 millioner kroner som står i balansen. Dette beløpet må til tider dekkes opp gjennom andre bankinnskudd eller kassakreditten.

Utbytte Nedre Eiker Eiendomsutvikling AS

Det er ikke budsjettert med et utbytte (inntekt) i økonomiplanperioden. Selskapet er fortsatt i en oppstartsfase og det er mulighet for at kommunen kan hente ut utbytte, men av forsiktighetshensyn er inntekten ikke budsjettert.

Demografi

Nedre Eiker er en vekstkommune med gjennomsnittlig årlig befolkningsvekst på 1,2 % siste ti år. Målet i kommuneplanen er 1,5 % befolkningsvekst. Prognoser fra SSB anslår at det vil bli over 30.000 innbyggere i 2035. I 2020 er det prognose på 25.706 innbyggere som er 1.278 flere innbyggere enn ved årsskiftet 2015 - 2016. Dette er tema under de ulike tjenestene som renseanlegg, skole, barnehage, eldreomsorg mv.

Demografi	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Innb. 0-5 år	1 681	1 700	1 691	1 742	1745	1 778	1 821	1 775	1 782	1 737	1 743	1 704
Innb. 6-15 år	3 050	3 050	3 048	3 076	3164	3 154	3 218	3195	3212	3164	3 196	3.281
Innb. 16-66 år	14 718	14 889	14 965	15 223	15440	15 643	15 805	15 897	16 052	16 295	16 442	16 523
Innb. 67-79 år	1 635	1 649	1 663	1 665	1726	1 827	1 961	2 116	2 273	2 387	2 489	2.559
Innb. 80-89 år	696	707	704	727	740	743	711	687	685	684	682	685
Innb. o/90 år	97	97	91	96	102	117	124	141	150	164	166	165
Sum	21 877	22 092	22 162	22 529	22 917	23 262	23 640	23 811	24 154	24 431	24 718	24.917
Endring fra året før		215	70	367	388	345	378	171	343	277	287	199
Endring på 11 år	+14 %											3 040
Innb. o/ 80 år	793	804	795	823	842	860	835	828	835	848	848	850
Endring fra året før		11	-9	28	19	18	-25	-7	7	13	0	2
Endring på 11 år	7 %											57
Innb. 67 -79 år	1 635	1 649	1 663	1 665	1 726	1 827	1 961	2 116	2 273	2 387	2 489	2 559
Endring fra året før		14	14	2	61	101	134	155	157	114	102	70
Endring på 11 år	+57 %											924
Innb. 6-15 år	3 050	3 050	3 048	3 076	3 164	3 154	3 218	3 195	3 212	3 164	3 196	3 281
Endring fra året før		0	-2	28	88	-10	64	-23	17	-48	32	85
Endring på 11 år	+8 %											231

På 11 år har befolkningsveksten vært 14 % totalt i kommunen. Imidlertid har aldersgruppen over 80 år økt med bare 7 % og aldersgruppen 6 – 15 år med bare 8 %. Størst vekst har det vært i aldersgruppen 67 – 79 år som har økt med hele 57 %. Det betyr at aldersgruppen over 80 år vil vokse svært mye de kommende årene. Statistisk sentralbyrås prognose anslår en vekst på 87 % neste 10 år.

Statistisk sentralbyrå la frem nye befolkningsprognoser i år som viser de forventede endringene i de ulike aldersgrupper etter tjenestebehov som barnehage (+ 5 %), skole (- 8 %) og omsorgstjenester (+ 87 %). Videre viser tabellen endringen i gruppen 20-66 år som er skatteyterne bare vil øke med ca. 8 %. Total forventet befolkningsvekst neste 10 år er på ca. 10 %.

Hovedalternativet (MMMM)			
Nedre Eiker	2019	2030	2040
0 år	247	288	286
1-5 år	1 437	1 510	1 566
6-12 år	2 321	2 110	2 329
13-15 år	1 013	969	992
16-19 år	1 277	1 339	1 268
20-44 år	8 158	8 580	8 476
45-66 år	7 222	8 022	8 083
67-79 år	2 598	3 122	4 150
80-89 år	708	1 418	1 673
90 år eller eldre	167	215	486
Alle	25 148	27 573	29 309

Gjeld, renter og avdrag

Norges Banks styringsrente er i dag 0,75 %. Det er forventet at Norges Bank vil holde styringsrenten på et historisk lavt nivå en stund fremover. Dette betyr at det er rimelig å forvente et rentenivå på kommunens lån på maksimalt 2,2 % neste år og 2,5 % de påfølgende år. Kommunen har ikke rentesikringsfond.

Ca. halvparten av kommunens låneportefølje er lån til fastrente, mens resten av låneporteføljen er på ren flytende rente eller rente knyttet mot NIBOR.

For 2019 er det budsjettet med 2,2 % rente for lånene med flytende rente og 2,5 % for nye lån. I årene 2019 -2022 er det budsjettet med 2,3 % rente i gjennomsnitt.

Utvikling i langsiktig gjeld for 2005 – 2022

1 000 kroner	2005	2010	2011	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Lån IB	570 780	922 498	950 820	1 264 192	1 366 815	1 403 956	1 553 938	1 673 438	1 793 238	1 921 038	2 036 538
Nye lån	43 670	60 670	61 750	147 650	83 150	198 500	172 500	178 800	190 800	181 500	140 500
Avdrag	-21 960	-32 348	-32 952	-45 027	-46 009	-48 519	-53 000	-59 000	-63 000	-66 000	-69 000
Lån UB.	592 490	950 820	979 618	1 366 815	1 403 956	1 553 938	1 673 438	1 793 238	1 921 038	2 036 538	2 108 038

Tallene for årene 2005-2017 er regnskapstall.

Slik forslag til investeringsbudsjett foreligger (tabell 2A og 2B) øker gjelden i 2019 med 119 millioner kroner. Låneopptakene i årene 2020 – 2022 er basert (tabell 2A og 2B) med de prosjekt og beløp som er listet opp i tabellene. Dette er hva Nedre Eiker selv kan finansiere i den kommende fireårs perioden. Det påpekes at hverken nytt sykehjem, sentrumsutvikling Mjøndalen, skolebygg eller Åsen barnehage ligger inne i tabell 2B. Disse investeringene overstiger Nedre Eikers evne til å betjene lån. Dette er tema i kapittel 0

I regnskap 2017 ble renter bokført med ca. 30,8 millioner kroner. En økning i renten med ett prosent poeng på en gjeld 1,7 milliarder kroner, betyr en ekstra renteutgift på ca. 25 millioner kroner.

Kommuneloven § 50.7a regulerer minste tillatte avdrag, og budsjettet er basert på minimums avdrag. Dette er ikke realistisk for de siste årene i økonomiplanperioden siden det er varslet innstramninger i hvor lave avdrag kommunene kan betale. Det imidlertid ikke kommet signaler på hverken nivå på avdrag eller når endringen vil tre i kraft, men overslag basert på tilgjengelig informasjon viser en økning på minimum 20 millioner kroner.

Nedre Eiker har ikke spesielt høy lånegjeld pr. innbygger, men lave frie inntekter og derfor dårlig evne til å betjene gjelden.

Fylkesmannens anbefalinger vedrørende kommunenes gjeld:

- *Egenfinansieringsgraden har vært svært lav de siste årene. Vi ber kommunene om å gjøre det som er mulig for å øke denne. Det vil være et viktig bidrag for å styrke kommunens økonomiske stilling.*
- *Langsiktig gjeld må holdes på et forsvarlig nivå. Kommunen må i økonomiplanen synliggjøre en forsvarlig betjening av etablert og planlagt lånegjeld.*

Mål for gjeld og egenfinansiering i ny kommune

I politisk plattform for ny kommune heter det (se side 5).

- *Kommunen skal ha en egenfinansiering av investeringer 20-25 %*

Det er ikke lagt inn noe som helst egenfinansiering i investeringsbudsjettet for Nedre Eiker.

Likviditet

Kommunen har hatt svak likviditet de senere årene som følge av akkumulert underskudd og premieavvik. Både underskudd og premieavvik er penger som er utbetalt og som derfor må finansieres. I enkelte perioder har kommunen vært nødt til å benytte kassakreditten.

Netto driftsresultat

Budsjettet i tabell 1 Hovedoversikt drift er saldert med regnskapsmessig balanse og et netto driftsresultat på null kroner i 2019. Selv et moderat investeringsbudsjett fører til økning i rente- og avdragsutgiftene som økning i VA gebyrer dels dekker inn med økte inntekter. Til tross for at kun minste tillatte avdrag beregnet som utgift, ble det ikke rom for et positivt netto driftsresultat,

På grunn av særegne regnskapsprinsipper anslår Teknisk beregningsutvalg (TBU) at kommunene over tid bør ha et netto driftsresultat på 1,75 % av brutto driftsinntekter. Det betyr at Nedre Eikers netto driftsresultat burde være minimum 30 millioner kroner.

Dette kravet til driftsresultat er i tråd med handlingsregler for budsjettarbeid i nye Drammen kommune. Dette målet er ikke nådd i forslaget til budsjett 2019 og økonomiplan 2020 – 2022.

Ut av ROBEK

Nedre Eiker ble meldt inn i ROBEK for tredje gang etter ett stort underskudd i 2013. Akkumulert underskudd pr. 1. januar 2018 var ca. 31 millioner kroner. Imidlertid fikk kommunen et overskudd i 2017 som gjorde det mulig å dekke inn akkumulert underskudd og enda ha igjen ca. 60 millioner kroner på disposisjonsfondet. Slik økonomiplanen er lagt i dette dokumentet vil kommunen være ute av ROBEK ved regnskapsavslutning for 2018 på sommeren 2019. Dette er i tråd med målet i plattform for ny kommune.

Kommuner anbefales å bygge opp et disposisjonsfond for å kunne takle eventuelle svingninger i driftsutgifter eller driftsinntekter utenfor kommunens egen kontroll. Anbefalt størrelse, og nedfelt i plattform for ny kommune, på disposisjonsfond er 3-5 % av driftsinntektene eller ca. 48 - 80 millioner kroner for Nedre Eiker. Kommunen har de senere år ingen egenfinansiering av investeringene, noe som ikke er bærekraftig i det lange løp. I tillegg har avdragene på gjelden vært på et minimums nivå i mange år, men vil sannsynligvis måtte økes med ca. 20 millioner kroner pga. nye regler som kommer i ny kommunelov gjeldende fra 2020 eller senere.

Økonomiplanperioden 2019-2022- siste år som egen kommune

De største utfordringene for Nedre Eiker kommune blir:

- å beholde balanse i driften
- å betjene den stadig økende gjelden med renter og avdrag
- å opprettholde et forsvarlig og kvalitativt godt nok tjenestetilbud
- å takle nedgangen i frie inntekter
- å betjene pensjonskostnadene inkl. utgiftsføring av premieavvik
- å gjøre seg klar til å bli en del av ny storkommune
- å forberede investeringer i sykehjem, skole og barnehage bygg

Renter og avdrag blir en stadig større byrde. Inndekning av renter og avdrag må tas fra rammeområdene. I statens opplegg for kommuneøkonomien (frie inntekter) tas det ikke særskilt hensyn til økte pensjons-, rente- og avdragskostnader.

3 Året 2019 - Vekslingsfelt til Nye Drammen kommune

Innledning

Gjennom stortingsproposisjonen 96 S (2016-2017) om ny kommunestruktur vedtok Stortinget våren 2017 å opprette en ny kommune bestående av Svelvik, Drammen og Nedre Eiker. Kommunene fattet positive vedtak om sammenslåing i 2016. Den nye kommunen skal hete Drammen.

En fellesnemnd, som består av folkevalgte fra de tre kommunene, har det politiske ansvaret for arbeidet med å etablere den nye kommunen. Saker som påvirker de ansattes arbeidsforhold drøftes i et felles partssammensatt samarbeidsutvalg, før fellesnemnda treffer avgjørelser.

Elisabeth Enger ble ansatt som prosjektrådmann fra 1. januar 2018. Hun har det administrative ansvaret for etablering av Nye Drammen kommune.

Sakspapirer til møtene i fellesnemnda og felles partssammensatt samarbeidsutvalg publiseres i Drammen kommunes innsynsløsning. En digital prosjektportal oppdateres jevnlig med all informasjon om hvem som har ansvar for hvilke oppgaver og hvor langt de er kommet. Prosjektportalen er tilgjengelig gjennom nettsiden www.nyedrammen.no. Alle møtene i fellesnemnda og felles partssammensatt samarbeidsutvalg er åpne, og via nettsiden publiseres viktige vedtak som fattes i forbindelse med etableringen av Nye Drammen kommune.

Budsjett og økonomiplan i vekslingsfeltet til ny kommune

Budsjettbehandlingen for perioden 2019 til 2022 er spesiell ettersom dette blir siste budsjettbehandling i de nåværende kommunene. Nåværende kommunestyre/bystyre skal på vanlig måte vedta årsbudsjett for 2019, og på vanlig måte godkjenne økonomiplanen for 2020-2022. Samlet investeringsoversikt fra de tre kommunene tas til orientering. Økonomiplanene vil være anbefalte prioriteringer fra nåværende kommuner som Nye Drammen vil gjennomgå på ny i et samlet perspektiv for den nye kommunen. Dette innebærer at både vedtak, struktur og budsjettinnhold vil være noe annerledes enn tidligere. De tre rådmennene og prosjektrådmannen har drøftet med Fylkesmannen hvordan dette vekslingsfeltet kan håndteres riktig.

Tilpasning til felles inntektsforutsetninger

Det er viktig at de tre kommunene allerede inn mot 2019 har et felles utgangspunkt for ressursituasjonen fremover for beregning av frie inntekter som består av skatt og rammetilskudd. Grunnlaget er nye prognoser for befolkningsvekst som ble lagt frem av Statistisk sentralbyrå i juni 2018. Det er derfor utarbeidet en felles analyse som innebærer at de tre kommunene utarbeider budsjettet med samme forutsetninger om vekst i frie inntekter. Dette vil lette samordningen senere. Rådmennene har lagt til grunn Fellesnemndas anbefaling i arbeidet med økonomiplanen for 2019-2022.

Felles investeringsoversikt

Det er viktig med et langsiktig perspektiv når årsbudsjettene behandles. Svelvik, Nedre Eiker og Drammen legger derfor frem en felles investeringsoversikt som vil fremstå som en anbefaling av investeringsprofil og konkrete prioriterte tiltak fra den enkelte kommune.

Nedenfor vises felles investeringsoversikt som en oppsummering av de tre kommunenes prioriteringer. Oversikten er sortert ut fra KOSTRA-funksjoner og organisasjonsuavhengig.

Samlet investeringsoversikt for Drammen, Nedre Eiker og Svelvik

Område	Samlet	Forslag				Sum
	Budsjett	økonomiplan				
	2019	2020	2021	2022	2019-2022	
Administrasjon	86,6	35,6	21,2	21,7	165,2	
Barnehage	30,2	53,9	56,9	30,2	171,1	
Barnevern	44,6	1,0	1,0	1,0	47,6	
Bolig	88,9	55,2	33,1	33,4	210,6	
Brann og ulykkesvern	1,8	2,0	2,0	2,0	7,8	
Forvaltning	2,3	0,3	0,0	0,0	2,6	
Idrett	74,3	14,6	10,6	10,6	110,1	
Kultur	22,6	3,4	3,4	3,4	32,8	
Livssyn	8,1	1,0	4,0	1,0	14,1	
Næring	1,5	1,5	1,5	1,5	6,0	
Nærmiljø	79,7	91,0	64,9	52,9	288,5	
Omsorg	118,2	176,3	219,0	229,0	742,5	
Samferdsel	101,0	119,2	48,2	129,0	397,4	
Skole	382,5	368,2	215,2	116,0	1081,8	
Sosial	11,1	36,1	1,1	1,1	49,4	
Teknisk	4,4	3,4	6,1	3,5	17,3	
VAR	231,1	246,3	241,4	229,6	948,3	
Økonomi	55,6	51,1	51,1	51,1	208,9	
Totalsum	1344,3	1260,0	980,5	917,0	4501,8	

Detaljert oversikt ligger som vedlegg

Investeringsoversikten viser samlede foreslåtte investeringer i 4-års perioden 2019 til 2022-på cirka 4,5 milliarder kroner i hele perioden, hvorav 1,3 milliarder kroner i 2019.

I 2019 utgjør investeringsplanene i Svelvik 154 millioner kroner, Drammen 991 millioner kroner og Nedre Eiker 193 millioner kroner. Investeringene er angitt i bruttobeløp, inklusiv merverdiavgift og før fratrukk for ulike investeringstilskudd.

Investeringsoversikten inneholder de prosjektene som foreslås prioritert, og som kan dekkes inn innenfor hver av de tre kommunenes økonomiske rammer slik de er i dag. Investeringene i Nedre Eiker og Svelvik er i sin helhet foreslått finansiert med lån, uten tilførsel av egenkapital utover eventuelle statlige investeringstilskudd og refusjon av merverdiavgift. I budsjettforslaget til Drammen er det innarbeidet egenfinansiering i 4-års perioden på 437 millioner kroner, noe som oppfyller Drammen kommunes nåværende handlingsregel om 20 % egenfinansiering av ikke-rentable investeringer.

Utover de investeringene som er med i investeringsoversikten er det skissert både ønsker og behov for investeringer som rådmennene ikke har funnet rom for innenfor denne 4-års perioden. Dette kan for eksempel være investeringer i sykehjem/omsorgsboliger både i Nedre Eiker og Drammen, legevakt/helsehus, Byhus i Svelvik, mer skolekapasitet, fullfinansiering av bybrua i Drammen eller andre gode formål.

Det vil altså være Nye Drammen som skal prioritere og finansiere investeringene for tiden fra 2020 og fremover. Investeringer må sees i et langsiktig perspektiv utover den kommende 4-års perioden

og prosjektrådmannen i Nye Drammen skal utarbeide en 10-12 års investeringsplan for den nye kommunen.

Investeringsbehovet vil samlet sett være på et nivå som utfordrer den nye kommunens investeringskapasitet. Investeringskapasitet uttrykkes gjennom evnen til å dekke drift og fremtidige rente- og avdragsutgifter, også om lånerenten øker. Samtidig skal det være rom for utvikling av tjenester. Dette krever en robust økonomi med størst mulig grad av egenfinansiering og derved lavest mulig låneopptak. Nye Drammen har skissert økonomiske handlingsregler som sier at en skal ha en egenfinansiering på 20-25 % av investeringene, samtidig som det skal bygges opp fondsreserver på 3 % av brutto driftsinntekter.

Egenfinansiering til investeringer fremskaffes først og fremst gjennom årlige overskudd fra driften. Salg av aktiva eller bruk av oppsparte fond er også kilder til egenfinansiering, men dette er begrensede ressurser. Etableringen av en ny stor kommune vil gi muligheter for å skape overskudd gjennom omstilling og effektivisering. Forsvarlig omstilling vil ta tid og mulighetene for egenfinansiering tilsvarende lav. Oppfyllelse av handlingsreglene allerede fra 2020 vil derfor innebære at samlet investeringsnivå vil måtte reduseres og ønskede investeringer dermed blir skjøvet ut i tid. Prosjektrådmannen tar sikte på å legge en slik gradvis opptrapping til grunn for arbeidet med første budsjett/økonomiplanen for Nye Drammen.

Investeringsoversikten inneholder mange spesifikke prosjekter, men også mer generelle rammer for behov som til dels er overlappende mellom kommunene. Nye Drammen har den fordel at dette muliggjør å skape handlingsrom ved stram prioritering og vurdere investeringsbehovene samlet og på tvers av tidligere kommunegrenser.

Det er foreløpig ikke utarbeidet et samlet helhetlig og saldert driftsbudsjett for Nye Drammen for årene 2020 til 2022. Arbeidet med dette er startet opp og vil intensiveres når budsjettene for 2019 er fremlagt og behandlet i de tre kommunene. Samlet effekt av drift- og kapitalkostnader til investeringer fremover blir innarbeidet i den nye kommunens 4-årige økonomiplan og langtidsplan som legges fram av prosjektrådmannen og vedtas i nytt kommunestyre høsten 2019.

Effekter på driftsbudsjett i 2019

Etableringen av prosjektorganisasjonen til nye Drammen er finansiert ved statlige tilskudd. Kommunene har fått utbetalt engangsmidler på til sammen 41 millioner kroner. I tillegg har Drammen fått utbetalt regionsentertilskudd på 5 millioner kroner og et tilskudd til nytt, felles sak- og arkivsystem på 3,5 millioner kroner. I 2018 og 2019 forventes det regiontilskudd på samlet rundt 20 millioner kroner. Midlene disponeres av fellesnemnda. Når den nye kommunen er opprettet, vil det i 2020 bli utbetalt ytterligere 31,5 millioner 2018-kroner i reformmidler.

Disse inntektene, som er særskilt knyttet til sammenslåingen, er disponert til kostnader til politisk styring av prosjektet, prosjektstab og prosjektene i styringsdokumentet. Kostnader utover disse må finansieres av dagens kommuner.

Justeringer i 1. tertialrapport 2019

Før etableringen av ny kommune skjer i 2020 er det en rekke kostnader som trolig vil påløpe allerede i 2019, og som ikke er budsjettet i prosjektet. Det kan være flyttekostnader, kostnader til skilting mv som ikke kan skyves til 2020, kostnader til nytt kommunestyre, som kommer i tillegg til de eksisterende kommunestyrene.

Det gjelder også nye faste lederstillinger, som vil inngå som en del av kapasiteten i forberedelsene. Det er forutsatt i politisk plattformen at ledergruppen jobber sammen med prosjektrådmannen. Kommunene må være tilbakeholdende med nyansettelser i perioden fram mot 2020. Det er innført et eget regime i medhold av omstillingsavtalen. Det forutsettes at reduserte lønnskostnader finansierer faste stillinger i Nye Drammen.

Det er for tiden for tidlig i prosessen til å ha oversikt over effekten av alle slike kostnader. Det signaliseres derfor at rådmennene vil komme tilbake til dette i revidert budsjett i 1. tertialrapport 2019.

Noen kostnader er imidlertid foreslått innarbeidet i driftsbudsjettet for 2019. Dette gjelder kostnader til valg 2019, samt utvikling og samordning av IKT.

Valg

Arbeid for økt valgdeltakelse, endrede forutsetninger og rammene fastsatt av fellesnemnda medfører at kostnaden for gjennomføringen av kommunestyre- og fylkestingsvalget er beregnet til 11 millioner kroner. I sak 26/18 vedtok fellesnemnda budsjettmodell for valggjennomføringen. Det ble i den forbindelse vedtatt at kostnaden fordeles etter innbyggertall. Med dette som bakgrunn er Svelviks andel 0,7 millioner kroner, Drammens andel 7,6 millioner kroner og Nedre Eikers andel 2,7 millioner kroner.

IKT-løsninger i Nye Drammen kommune

Prosjekt Nye Drammen har startet arbeidet med å etablere en felles plattform for kommunenes IKT-tjenester. De tre kommunene har rundt 150 fag- og støttesystemer. Prosjektet skal både videreføre dagens IKT-tjenester i kommunene og legge til rette for utvikling av en moderne IKT-plattform som kan gi store gevinster for Nye Drammen.

Dette arbeidet er avgjørende for at den nye kommunen skal kunne gi innbyggerne gode tjenester, slik som digital søknad om barnehageplass og SFO, innsynsløsning for politikere og innbyggere, eiendomsregister, løsning for byggesaksbehandling og for å tilrettelegge for bruk av ny velferdsteknologi. Nytt sak- og arkivsystem og økonomisystem vil effektivisere kommunens drift. Det er avsatt ressurser til å ivareta sikkerhet, både på drift og personvern.

Prosjektet er inndelt i seks delprosjekter, med ett felles prosjektstyre. Delprosjektene dekker områdene arkiv og saksbehandling, administrasjon, helse og omsorg, oppvekst, tekniske tjenester og IKT-plattform.

IKT-tjenesten i kommunene er i dag dimensjonert for en robust og stabil daglig drift. For fortsatt å kunne drifte dagens tjenester, samtidig som det skal bygges en ny IKT-plattform, kreves det at kommunene styrkes med kompetanse og kapasitet, spesielt innenfor prosjektledelse og IKT.

I 2019 må eksisterende kommuner bidra med et samlet beløp på 64,5 millioner kroner som fordeles etter innbyggertall. Det innebærer at Svelviks andel er 4,3 millioner kroner, Drammen 44,2 millioner kroner og Nedre Eiker 16,0 millioner kroner.

Harmonisering av IKT-systemer er komplisert. Prosjektet er i en tidlig fase, og det er både usikkerhet når det gjelder fremdrift og ressursbehov. Rådmennene vil følge prosjektet nøye, og kommer tilbake til prosjektet i kommunenes tertialrapporteringer i 2019.

Mobilisering og belastning på nåværende organisasjon

Arbeidet med å skape en ny kommune pågår med stor involvering av mange ansatte i dagens kommuner fordelt på en rekke prosjekter. Dette sikrer forankring og kvalitetssikring av prosessen, men fører samtidig til stor belastning på organisasjon og enkeltmedarbeidere som samtidig skal sikre driften av de eksisterende kommunene. Dette forventes å forsterkes utover i 2019 etter hvert som ny organisasjon blir satt og ledere og ansatte får hovedfokus på Nye Drammen. Fellesnemnden har sendt brev til de tre kommunene hvor de ber kommunene;

«sikre at saker til behandling i kommunestyrene i 2018 og 2019 handler om normal drift, og ikke binder opp ressurser knyttet til krevende utvikling og nye satsinger. Fellesnemnda ber også kommunene se på aktiviteten i de tre kommunene og vurdere om det er tiltak som kan nedskaleres for å sikre ressurser til å realisere de mål og visjoner som er nedfelt for Nye Drammen»

Interkommunalt samarbeid

I 2019 vil det være et stort fokus på tilpasninger av nåværende interkommunale samarbeid. Nye Drammen har iverksatt to hovedprosjekter som arbeider med disse spørsmålene, prosjektene P3 regional posisjon og AP5 Interkommunalt samarbeid og eierskap. Enkelte samarbeid endres og etableres i basisorganisasjonen allerede fra 1.1.2019 – som D-ikt og Landbrukskontor. Men andre samarbeid som for eksempel Kommuneadvokat og Kemner er besluttet avviklet fra 1.1.2020. Øvrige selskap og samarbeid som for eksempel AS'er, IKS'er og andre § 28 samarbeid (f.eks. Betsy og Bris) er planlagt vurdert blant annet som følge av utvikling av en ny eierpolitisk plattform i 2019. Kommunesamarbeidet i Vestregionen er besluttet avviklet, mens kommunehelsesamarbeidet er forslått videreført til 2023.

Det videre arbeid med økonomiplan 2019-2022

Nedre Eiker, Svelvik og Drammen kommune vil legge fram sitt budsjett for 2019 samtidig den 30. oktober 2018. Deretter vil budsjettene på vanlig måte bli behandlet i den enkelte kommune. Etter at budsjettene for 2019 er vedtatt vil budsjettarbeidet for 2020-2023 i Nye Drammen intensiveres og forankres i fellesnemnda.

4 Samlet oversikt over drift

Tabell 1 Hovedoversikt drift (hjelpetabell)

Tabell 1 Drift	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	ØP 2020	ØP 2021	ØP 2022
SENTRAL-	67 850	70 240	77 750	82 650	79 950	82 650	79 950
ADMINISTRASJON	-9 255	-9 917	-8 600	-8 500	-8 500	-8 500	-8 500
SPECIALTJENESTER							
BARN OG UNGE	134 904	142 870	139 500	145 100	145 100	145 100	145 100
	-18 605	-19 614	-9 700	-9 700	-9 700	-9 700	-9 700
OPPVEKST	526 781	543 741	499 650	517 400	517 400	517 400	517 400
	-100 640	-106 383	-48 400	-48 400	-48 400	-48 400	-48 400
KULTUR OG FRITID	30 884	28 000	22 150	22 400	22 400	22 400	22 400
	-13 345	-10 880	-4 300	-4 300	-4 300	-4 300	-4 300
HELSE OG VELFERD	474 310	493 983	467 300	486 363	486 363	486 363	486 363
	-127 201	-134 133	-84 000	-88 863	-88 863	-88 863	-88 863
SOSIALE TJENESTER	94 942	114 173	98 800	97 800	97 800	97 800	97 800
OG TILTAK	-14 387	-24 515	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000	-7 000
TEKNISKE TJENESTER	196 866	205 514	200 700	207 900	207 900	207 900	207 900
	-81 568	-84 249	-82 000	-82 000	-82 000	-82 000	-82 000
VANN OG AVLØP	72 422	72 139	48 600	49 200	49 200	49 600	50 000
	-74 753	-74 476	-78 600	-83 200	-88 200	-92 600	-98 000
KIRKE	10 000	10 300	10 700	11 000	11 000	11 000	11 000
HERMANSENTERET	400	400	400	450	450	450	450
F-SKAPETS DISP.KTO			200	300	300	300	300
FINANS (tab. B)	-13 256	-9 712	100	2 600	100	100	100
	-1 700	-966	-300	-300	-300	-300	-300
Sum rammeområder	1 596 102	1 671 648	1 565 850	1 623 163	1 617 963	1 621 063	1 618 763
Sum rammeområder	-441 453	-465 133	-322 900	-332 263	-337 263	-341 663	-347 063
Sum rammeområder	1 154 649	1 206 515	1 242 950	1 290 900	1 280 700	1 279 400	1 271 700
Korr. fond rammeområder	-11 186	-8 962	0	0	0	0	0
SKATT	-584 271	-609 859	-622 800	-635 900	-635 900	-635 900	-635 900
RAMMETILSKUDD	-631 201	-651 777	-665 200	-702 600	-702 600	-702 600	-702 600
Sum frie inntekter	-1 215 472	-1 261 636	-1 288 000	-1 338 500	-1 338 500	-1 338 500	-1 338 500
RENTEKOMP. HUSBANKEN	-8 662	-7 086	-9 200	-7 200	-7 200	-7 200	-7 200
STATSTILSK. FLYKTNINGER	-34 101	-40 887	-35 300	-32 800	-32 800	-32 800	-32 800
KALKULATORISKE AVSKRIV.	-17 880	-19 088					
KALKULATORISKE RENTER	-7 501	-9 894					
AVSKRIVNINGER	66 634	70 176					
PENSJION		1 205					
OVERFØRING NYE DRAMMEN			2 500				
Sum a. sentr. utg./inntekt.	-1 510	-5 574	-42 000	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000
Brutto driftsresultat	-73 519	-69 657	-87 050	-87 600	-97 800	-99 100	-106 800
Finansinntekter							
UTBYTTE GLITRE NETT AS	-4 373	-5 116	-3 800	-4 800	-4 800	-4 800	-4 800
RENTEINNTEKTER	-4 324	-4 699	-3 500	-4 500	-4 500	-4 500	-4 500
RENTER LÅN. G N AS	-856	-856	-800	-800	-800	-800	-800

Tabell 1 Drift	Regnskap 2016	Regnskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	ØP 2020	ØP 2021	ØP 2022
MOTTATTE AVDRAG	-273	-238					
Sum finansinntekter	-9 826	-10 909	-8 100	-10 100	-10 100	-10 100	-10 100
Finansutgifter							
RENTEUTGIFTER	33 927	30 750	35 000	36 000	42 000	41 000	46 000
RENTEUTG. HUSBANKEN			2 700	2 700	2 900	3 200	2 900
AVDRAG	46 009	48 519	53 000	59 000	63 000	65 000	68 000
UTLÅN	683	1 155					
Sum finansutgifter	80 620	80 424	90 700	97 700	107 900	109 200	116 900
Resultat finanstransaksjoner	70 794	69 515	82 600	87 600	97 800	99 100	106 800
MOTPOST AVSKRIVNINGER	-66 334	-70 176					
Netto driftsresultat	-69 059	-70 318	-4 450	0	0	0	0
BRUK AV TIDL. ÅRS OVERSKUDD. AVSETN.		-42 933	-22 000				
BRUK AV DISPOSISJONSFOND							
BRUK AV BUNDNE FOND	-17 638	-22 018					
Sum bruk av avsetninger	-17 638	-64 951	-22 000	0	0	0	0
OVERF. TIL INVEST. REGN.	3 000	3 000					
INNDEKNING UNDERSKUDD	15 000	5 360	22 000			0	0
AVSETN. TIL DISP. FOND	600	43 533	4 450				
AVSETN. TIL BUNDNE FOND	25 164	27 106					
Sum avsetninger	43 764	78 999	26 450	0	0	0	0
Regnskapsmessig mer(+)/mindre(-) forbruk	-42 933	-56 269	0	0	0	0	0

Inntekter har minus i fortegn.

Utgifter har pluss i fortegn.

Tabell 2 for investering er på side 79.

5 Obligatorisk tabeller drift og investering

Forskrift om årsregnskap og årsberetning (for kommuner og fylkeskommuner) §3 angir følgende for oppstilling av budsjett- og regnskapstall.

”Driftsregnskapet og investeringsregnskapet skal stilles opp i henhold til vedlegg 1 (1A og 1B) og 2 (2A og 2B) til denne forskriften og vise regnskapstall på samme detaljeringsnivå som kommunestyret og fylkestinget har brukt i årsbudsjettet. Oppstillingene skal minst vise beløp for vedkommende års regnskap, opprinnelig vedtatt årsbudsjett, regulert årsbudsjett og for sist avlagte årsregnskap.”

Nedre Eiker har i en årrekke brukt egenkomponert tabell 1 Hovedoversikt Drift og tabell 2 Hovedoversikt Investering som ikke tilfredsstillt kravene i forskriften. Dette har blitt påpekt av Buskerud Kommunerevisjon og fra 2015 la rådmannen frem de obligatoriske tabellene for budsjettvedtak. De egenkomponerte tabellene er lagt inn i dette dokumentet:

- Tabell 1 Hovedoversikt drift (hjelpetabell) side 17
- Tabell 2 Hovedoversikt Investeringer (hjelpetabell) på side79

Alle tall i de obligatoriske tabellene er i hele 1.000 kroner og uten fortegn, som er minus for inntekter og pluss for utgifter. Det betyr at tallene ikke uten videre kan legges sammen uten å skille på hva som er utgifter og inntekter.

Økonomisk oversikt drift

Drift	Regnskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	ØP 2020	ØP 2021	ØP 2022
Driftsinntekter						
Brukerbetalinger	58 348	56 822	57 370	57 370	57 370	57 370
Andre salgs- og leieinntekter	102 738	108 233	111 369	115 369	119 359	123 359
Overføringer med krav til motytelse	218 125	114 532	127 067	128 067	128 477	129 877
Rammetilskudd	651 777	665 200	635 900	635 900	635 900	635 900
Andre statlige overføringer	54 423	44 500	40 000	40 000	40 000	40 000
Andre overføringer	4 662	300	300	300	300	300
Skatt på inntekt og formue	609 859	622 800	702 600	702 600	702 600	702 600
Eiendomsskatt	0	0	0	0	0	0
Andre direkte og indirekte skatter	0	0	0	0	0	0
Sum driftsinntekter	1 699 932	1 612 387	1 674 606	1 679 606	1 684 006	1 689 406
Driftsutgifter						
Lønnsutgifter	790 669	883 521	940 897	940 897	940 897	940 897
Sosiale utgifter	212 239	120 709	125 471	125 471	125 671	125 871
Kjøp av varer og tjenester som inngår i tjenesteproduksjon	216 096	184 255	181 033	178 333	181 233	178 733
Kjøp av tjenester som erstatter tjenesteproduksjon	294 423	296 912	301 470	301 470	301 470	301 470
Overføringer	105 635	82 953	81 292	78 792	78 792	78 792
Avskrivninger	70 176	0	0	0	0	0
Fordelte utgifter	-58 964	-43 013	-43 157	-43 157	-43 157	-43 157
Sum driftsutgifter	1 630 275	1 525 337	1 587 006	1 581 806	1 584 906	1 582 606
Brutto driftsresultat	69 657	87 050	87 600	97 800	99 100	106 800
Finansinntekter						

Drift	Regnskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	ØP 2020	ØP 2021	ØP 2022
Renteinntekter og utbytte	10 671	8 100	10 100	10 100	10 100	10 100
Gevinst på finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	238	0	0	0	0	0
Sum eksterne finansinntekter	10 909	8 100	10 100	10 100	10 100	10 100
Finansutgifter						
Renteutgifter og låneomkostninger	30 750	37 700	38 700	44 900	44 200	48 900
Tap på finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	48 519	53 000	59 000	63 000	65 000	68 000
Utlån	1 155	0	0	0	0	0
Sum eksterne finansutgifter	80 424	90 700	97 700	107 900	109 200	116 900
Resultat eksterne finanstransaksjoner	-69 515	-82 600	-87 600	-97 800	-99 100	-106 800
Motpost avskrivninger	70 176	0	0	0	0	0
Netto driftsresultat	70 318	4 450	0	0	0	0
Interne finanstransaksjoner						
Bruk av tidligere års regnskapsmessig mindreforbruk	42 933	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	22 000	0	0	0	0
Bruk av bundne fond	22 018	0	0	0	0	0
Sum bruk av avsetninger	64 951	22 000	0	0	0	0
Overført til investeringsregnskapet	3 000	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års regnskapsmessig merforbruk	5 360	22 000	0	0	0	0
Avsatt til disposisjonsfond	43 533	4 450	0	0	0	0
Avsatt til bundne fond	27 106	0	0	0	0	0
Sum avsetninger	78 999	26 450	0	0	0	0
Regnskapsmessig mer/mindreforbruk	56 270	0	0	0	0	0

Netto driftsresultat for 2017 ble på 70,3 millioner kroner. Dette utgjør ca. 4,1 % av driftsinntektene. Regnskapsmessig mindreforbruk ble på 56,3 millioner kroner. Det er i årene fremover lagt opp til nullresultat.

Økonomisk oversikt investering

	Regnskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	ØP 2020	ØP 2021	ØP 2022
Inntekter						
Salg av driftsmidler og fast eiendom	41 473	0	0	0	0	0
Andre salgsinntekter	0	0	0	0	0	0
Overføringer med krav til motytelse	8 947	18 700	11 300	0	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift	15 597	20 600	20 400	17 000	14 200	8 000
Statlige overføringer	13 420	0	0	0	0	0
Andre overføringer	2 360	0	0	0	0	0
Renteinntekter og utbytte	0	0	0	0	0	0
Sum inntekter	81 797	39 300	31 700	17 000	14 200	8 000
Utgifter						
Lønnsutgifter	859	0	0	0	0	0
Sosiale utgifter	260	0	0	0	0	0
Kjøp av varer og tj som inngår i tj.produksjon	167 076	206 500	204 900	201 800	189 200	141 500
Kjøp av tjenester som erstatter tj.produksjon	92	0	0	0	0	0
Overføringer	16 597	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Renteutgifter og omkostninger	0	0	0	0	0	0
Fordelte utgifter	0	0	0	0	0	0
Sum utgifter	184 883	207 500	205 900	202 800	190 200	142 500
Finansransaksjoner						
Avdrag på lån Husbanken	35 774	0	0	0	0	0
Utlån Husbanken	38 320	0	0	0	0	0
Kjøp av aksjer og andeler KLP, NEEAS	38 907	4 300	4 600	5 000	5 500	6 000
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0
Avsatt til ubundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Avsatt til bundne investeringsfond	9 962	0	0	0	0	0
Sum finansieringstransaksjoner	122 963	4 300	4 600	5 000	5 500	6 000
Finansieringsbehov	226 050	172 500	178 800	190 800	181 500	140 500
<i>Dekket slik:</i>						
Bruk av lån	169 671	172 500	178 800	190 800	181 500	140 500
Salg av aksjer og andeler	7 642	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån Husbanken	14 018	0	0	0	0	0
Overført fra driftsregnskapet	3 000	0	0	0	0	0
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne driftsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	31 718	0	0	0	0	0
Sum finansiering	226 050	172 500	178 800	190 800	181 500	140 500
Udekket/udisponert	0	0	0	0	0	0

Budsjettskjema 1A - drift

Budsjettskjema 1A - drift	Regnskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	ØP 2020	ØP 2021	ØP 2022
Skatt på inntekt og formue	609 859	622 800	702 600	702 600	702 600	702 600
Ordinært rammetilskudd	651 777	665 200	635 900	635 900	635 900	635 900
Skatt på eiendom	0	0	0	0	0	0
Andre direkte eller indirekte skatter	0	0	0	0	0	0
Andre generelle statstilskudd	54 423	44 500	40 000	40 000	40 000	40 000
Sum frie disponible inntekter	1 316 059	1 332 500	1 378 500	1 378 500	1 378 500	1 378 500
Renteinntekter og utbytte	10 671	8 100	10 100	10 100	10 100	10 100
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	30 750	37 700	38 700	44 900	44 200	48 900
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	48 519	53 000	59 000	63 000	65 000	68 000
Netto finansinntekter og -utgifter	-68 598	-82 600	-87 600	-97 800	-99 100	-106 800
Til dekning av tidligere regnsk.m. merforbruk	5 360	22 000	0	0	0	0
Til ubundne avsetninger	43 533	4 450	0	0	0	0
Til bundne avsetninger	27 106	0	0	0	0	0
Bruk av tidligere regnks.m. mindreforbruk	42 933	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetninger		22 000	0	0	0	0
Bruk av bundne avsetninger	22 018	0	0	0	0	0
Netto avsetninger	-11 049	-4 450	0	0	0	0
Overført til investeringsbudsjettet	3 000	0	0	0	0	0
Til fordeling drift	1 233 413	1 245 450	1 290 900	1 280 700	1 279 400	1 271 700
Sum fordelt til drift (fra skjema 1B)	1 177 143	1 245 450	1 290 900	1 280 700	1 279 400	1 271 700
Mer/mindreforbruk	56 270	0	0	0	0	0

Budsjettskjema 1B – drift

Budsjettskjema 1B - drift	Regnskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	ØP 2020	ØP 2021	ØP 2022
Formannskapet	0	200	300	300	300	300
Sentraladministrasjon	60 323	69 150	74 150	71 450	74 150	71 450
Spesialtjenester barn og unge	122 082	129 800	135 400	135 400	135 400	135 400
Oppvekst	436 684	451 250	469 000	469 000	469 000	469 000
Kultur og fritid	16 621	17 850	18 100	18 100	18 100	18 100
Helse og velferd	354 583	383 300	397 500	397 500	397 500	397 500
Sosiale tjenester og tiltak	89 543	91 800	90 800	90 800	90 800	90 800
Tekniske tjenester	118 323	118 700	125 900	125 900	125 900	125 900
Vann og avløp	-28 693	-30 000	-34 000	-39 000	-43 000	-48 000
Kirken	10 300	10 700	11 000	11 000	11 000	11 000
Hermanseneteret	400	400	450	450	450	450
Finans (B)	-10 678	-200	2 300	-200	-200	-200
Finans (A)	7 655	2 500	0	0	0	0
	1 177 143	1 245 4 50	1 290 900	1 280 700	1 279 400	1 271 700

Budsjettskjema 2A - Investering

Budsjettskjema 2A - investering	Regnskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	ØP 2020	ØP 2021	ØP 2022
Investeringer i anleggsmidler	184 883	207 500	205 900	202 800	190 200	142 500
Utlån og forskutteringer	38 320	0	0	0	0	0
Kjøp av aksjer og andeler	38 907	4 300	4 600	5 000	5 500	6 000
Avdrag på lån	35 774	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0
Avsetninger	9 962	0	0	0	0	0
Årets finansieringsbehov	307 846	211 800	210 500	207 800	195 700	148 500
<i>Finansiert slik:</i>						
Bruk av lånemidler	169 671	172 500	178 800	190 800	181 500	140 500
Inntekter fra salg av anleggsmidler	49 115	0	0	0	0	0
Tilskudd til investeringer	15 780	0	0	0	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift	15 597	20 600	20 400	17 000	14 200	8 000
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	22 965	18 700	11 300	0	0	0
Andre inntekter	0	0	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering	273 128	211 800	210 500	207 800	195 700	148 500
Overført fra driftsbudsjettet	3 000	0	0	0	0	0
Bruk av tidligere års udisponert	0	0	0	0	0	0
Bruk av avsetninger	31 718	0	0	0	0	0
Sum finansiering	307 846	211 800	210 500	207 800	195 700	148 500
Udekket/udisponert	0	0	0	0	0	0
Sum Finans (A)	-143 105	-188 800	-194 600	-202 800	-190 200	-142 500

	Regnskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	ØP 2020	ØP 2021	ØP 2022
Investeringer i anleggsmidler 2A	184 883	207 500	205 900	202 800	190 200	142 500
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-49 115					
Salg aksjer/andeler ført på ans. 420	80					
Mottatte avdrag og refusjoner	-8 947	18 700	11 300			
Tilskudd til investeringer	-15 780					
Overført fra driftsregnskapet	-3 000					
Moms ført på ansvar 361	-16					
Kjøp av aksjer/andeler ansvar 420	35 001					
Sum tabell B	143 106	226 200	217 200	202 800	190 200	142 500

Budsjettskjema 2B – Investering

Prosjekt-nummer	Budsjettskjema 2B - investering	Regnskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	ØP 2020	ØP 2021	ØP 2022
	Sentraladministrasjon						
1801	IKT-INVESTERINGER NEK	3 784	4 100	16 000	4 600	4 600	4 600
	Sum Sentraladministrasjon	3 784	4 100	16 000	4 600	4 600	4 600
	Oppvekst						
1222	SKOLER OPPGRAD. UTEOMRÅDER	3	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
1572	TILPASNING SKOLEBYGG	425	500	500	500	500	500
1573	BARNEHAGER OPPGRAD. UTEOMRÅDER	496	500	500	500	500	500
1802	IKT-INVESTERINGER ELEVER	2 856	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
40092	BARNEHAGER VOGNSKUR OG LAGERPLOSS	348	500	500	500	500	500
	Sum Oppvekst	4 127	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000
	Kultur og fritid						
1225	WILDENVEYSPLOSS	19	0	0	0	0	0
2770	BIBLIOTEK	0	150	200	0	0	0
40012	FORSAMLINGSHUS OPPGRADERING	0	100	200	200	200	200
	Sum Kultur og fritid	19	250	400	200	200	200
	Helse og velferd						
1619	RIKTIG TJENESTETILBUD	1 756	0	0	0	0	0
1809	INVENTAR/HJELPEM. HELSE og VELFERD	765	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
1837	BÆRBAR PAS. JOURNAL	191	0	0	0	0	0
3904	VELFERDSTEKNOLOGI	1 791	1 000	2 000	2 000	2 000	2 000
	Sum Helse og velferd	4 503	3 000	4 000	4 000	4 000	4 000
	Tekniske tjenester						
1001	BARNEHAGER BEHOVSANALYSE	279	0	0	0	0	0
1011	DIGITALISERING DELESAKSARKIV	0	200	0	0	0	0
1012	EIENDOMMER KJØP OG SALG	-4 339	0	0	0	0	0
1014	OMRÅDEPLANER	410	300	300	300	0	0
1069	GATELYS NYE STREKK OG STOLPER	690	500	300	200	200	200
1090	BUSKERUDBYEN	319	0	0	0	0	0
1094	RENHOLDSMASKINER	136	300	600	300	300	300
1095	MASKINFORVALTNINGEN	1 378	0	0	0	0	0
1096	MASKINER OG TRANSPORTMIDLER UTSKIFTING	511	0	1 500	1 500	1 500	1 500
1123	MILE ETTERDRIFTSFORPLIKTELSER	324	0	0	0	0	0
1162	GANG/SYKKELVEI OG KOLLEKTIV	680	450	450	450	450	450
1163	GANG/SYKKELVEIER	0	0	0	1 000	1 000	0
1164	VEI OPPGRADERING	1 426	3 500	5 000	5 000	5 000	5 000
1170	TILTAK TRAFIKKSIKKERHETSPLAN	904	550	550	550	550	550
1200	MILJØRETET HELSEVERN BYGG	1 316	1 500	1 500	1 500	1 500	1 500
1231	KORVALDVEIEN OPPRUSTING	0	0	2 500	2 500	2 500	0
1257	ÅSEN UTBYGGING VEI	0	0	0	5 000	7 000	0
1270	UTBYGGINGSAVTALER	0	0	1 000	1 000	0	0
1278	FLOMSIKRING EGENANDEL	1 404	10 000	0	6 000	6 000	6 000
1279	FLOMSIKRING	1 341	6 000	0	7 000	4 500	1 000
1313	MØLLENHOF BARNEHAGE UTEANLEGG	0	800	0	0	0	0
1402	MATTER	140	0	500	300	300	300
1405	KNAS OVERDRAGELSE 45/1471	-432	0	0	0	0	0
1501	PARKER/LEKEPLOSSER FONTENE V.HAGAN	81	250	0	4 000	0	0

Prosjekt-nummer	Budsjettskjema 2B - investering	Regnskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	ØP 2020	ØP 2021	ØP 2022
1600	OPPGRADERING BYGG	6 986	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000
1612	HAGLUND PU-BOLIGER REHAB	0	0	0	5 300	0	0
1613	TUNET	0	0	300	0	0	0
1614	FLISA	0	0	3 000	0	0	0
1801	IKT-INVESTERINGER NEK	465	100	0	0	0	0
1805	LYSLØYPER - OPPGRADERING	1 706	0	200	200	200	200
1987	BEREDSKAP	0	0	1 200	0	0	0
3033	BRÅTA16-18- 20 OVERBYGG	0	0	2 500	0	0	0
3845	AKTIV I TETEN	2 410	300	2 000	0	0	0
40002	MIKKELSVEIEN PU OMSORGSBOLIGER	1 154	10 000	18 700	0	0	0
40008	STEINBERG BARNEHAGE, NY	0	1 000	0	0	0	0
40011	EKNES SVØMMEHALL	0	100	0	0	0	0
40019	ENØK-PROSJEKT	18 861	25 000	0	0	0	0
40024	VEIAVANGEN U SKOLE	2 405	7 700	10 000	0	0	0
40033	STRATEGISK EIENDOMSKJØP	6 126	2 500	0	0	5 000	5 000
40039	LANGLØKKA BARNEHAGE UTBYGGING	0	1 000	2 100	28 200	28 200	0
40040	ÅSEN BARNEHAGE	100	1 000	0	0	0	0
40043	DRIFTSBYGG FOR FORMÅLSBYGG	1 400	0	0	0	0	0
40044	FLYTTE LAGER/DEPONI TEKNISK DRIFT	12	0	0	0	0	0
40045	ÅSEN SKOLE	0	400	0	0	0	0
40048	LANGRAND 15 PU OPPGRADERING	0	0	1 000	0	0	0
40055	BRÅTA KJØKKEN	0	500	0	0	0	0
40056	KNAS SOLBERG SPINDERI	7 486	1 000	1 000	0	0	0
40058	HELDØGNS OMSORGSPLASSER - KROKSTADELVA	0	2 000	5 000	0	0	0
40061	SKOLER AREALUTVIDELSE PAVILJONGER	0	0	0	5 000	0	0
40066	SOLBERGLIA OMBYGGING	0	0	3 000	0	0	0
40075	UTLEIEBOLIG	967	5 000	2 000	0	0	0
40082	TOMTER INNLØSNINGSSERVERV	99	0	3 000	3 000	0	0
40086	SKOLE OPPGRADERING A.ROM LÆRERE	0	0	0	5 000	0	0
40098	FORSTERKEDE SMÅHUS	-1 003	0	0	0	0	0
40102	VASSENGA ISANLEGG	0	1 800	800	0	0	0
40103	VIKHAGAN NÆRLEKEPLASS	712	0	0	0	0	0
40105	SKOLER AREALUTVIDELSE	5 772	5 000	5 000	0	0	0
40106	SKOLEBRUKSPLAN ELEVER - BYGG	359	2 000	6 300	0	0	0
40109	TUSENÅRSSTEDET - AKTIVITETSPARK	929	0	0	0	0	0
40111	WIFI - SENTRALE MØTEPLASSER	-373	0	0	0	0	0
40112	SOLBERG SKOLE	0	0	300	0	0	0
40113	STEINBERG SKOLE	0	0	1 500	0	0	0
50029	KALOSJEJORDET SANERING VA	115	0	0	0	0	0
50036	STADION/MUNKHAUGHJ. SANERING VA	417	0	0	0	0	0
50045	FOLKETS HUS	0	0	500	0	0	0
	Sum Tekniske tjenester	63 672	99 750	92 600	92 300	73 200	31 000
	Vann og avløp						
1102	TILTAK VANNKVALITET	0	1 100	0	0	0	0
1109	ÅSEN NYTT VA-ANLEGG	265	0	0	10 000	10 000	0
1127	UFORUTS. TILTAK VA	2 190	2 200	2 200	2 200	2 200	2 200
1138	BANEVEIEN SANERING VA	5 123	2 400	0	0	0	0
1139	YTTERKOLLEN-DALER NYTT VA-ANLEGG	4 043	5 000	5 000	5 000	0	0
1141	OPPGRADERING PUMPESTASJONER	0	4 000	0	0	0	0
1142	SANERINGSPLAN VA UTBYGGING	6 593	20 300	20 800	37 600	32 600	42 100

Prosjekt-nummer	Budsjettskjema 2B - investering	Regnskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	ØP 2020	ØP 2021	ØP 2022
1143	FJERNAVLESTE VANNMÅLERE	665	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
1145	RENSEANLEGG OPPGRADERING	297	500	0	5 500	17 500	17 500
1146	RENSEANLEGG NYTT	442	1 000	0	500	500	500
1272	MJØNDALEN SENTRUM	0	0	15 000	20 000	5 000	0
1279	FLOMSIKRING	21 280	10 000	6 000	6 000	6 000	6 000
50018	ETTERARBEID AVSLUTTEDE PROSJEKTER	936	1 100	1 100	1 100	1 100	1 100
50029	KALOSJEJORDET SANERING VA	11 825	0	0	0	0	0
50032	SOLBERGELVA NY VANNLEDNING	1 745	2 000	0	0	0	0
50036	STADION/MUNKHAUGHJ. SANERING VA	5 267	16 800	18 500	0	0	0
50038	IT INFRASTRUKTUR VA	169	300	0	300	300	300
50041	HORGEN NYTT VA-ANLEGG	49	7 000	5 000	5 000	0	0
50059	BUSKERUD PARK	5 113	0	0	0	0	0
50062	VA/VEI KORVALDVEIEN	0	0	0	500	25 000	25 000
	Sum Vann og avløp	66 003	74 700	74 600	94 700	101 200	95 700
	Kirken						
1755	KIRKEN	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
	Sum Kirken	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
	Finans (A)						
1001	BARNEHAGER BEHOVSANALYSE	-37	0	0	0	0	0
1012	EIENDOMMER KJØP OG SALG	-13	0	0	0	0	0
1014	OMRÅDEPLANER	-82	0	0	0	0	0
1069	GATELYS NYE STREKK OG STOLPER	-107	0	0	0	0	0
1090	BUSKERUDBYEN	-437	0	0	0	0	0
1094	RENHOLDSMASKINER	-27	0	0	0	0	0
1162	GANG/SYKKELVEI OG KOLLEKTIV	-99	0	0	0	0	0
1164	VEI OPPGRADERING	-266	0	0	0	0	0
1170	TILTAK TRAFIKKSIKKERHETSPLAN	-99	0	0	0	0	0
1200	MILJØR. HELSEVERN BYGG	-254	0	0	0	0	0
1225	WILDENVEYSPASS	-10	0	0	0	0	0
1278	FLOMSIKRING EGENANDEL	-281	0	0	0	0	0
1279	FLOMSIKRING	-208	0	0	0	0	0
1402	MATTER	-28	0	0	0	0	0
1501	PARKER/LEKEPLASSER	-10	0	0	0	0	0
1572	TILPASNING BYGG SKOLER	-85	0	0	0	0	0
1573	BARNEHAGER OPPGRAD. UTEOMRÅDER	-99	0	0	0	0	0
1600	OPPGRADERING BYGG	-1 350	0	0	0	0	0
1619	RIKTIG TJENESTETILBUD	-335	0	0	0	0	0
1801	IKT-INVESTERINGER NEK	-486	0	0	0	0	0
1802	IKT-INVESTERINGER ELEVER	-571	0	0	0	0	0
1805	LYSLØYPER - OPPGRADERING	-326	0	0	0	0	0
1809	INVENTAR/HJELPEM. HELSE og V	-152	0	0	0	0	0
1824	BRUK AV LÅN	-131 351	-172 500	-178 800	-190 800	-181 500	-140 500
1826	MOMSKOMPENSASJON	0	-20 600	-20 400	-17 000	-14 200	-8 000
1837	BÆRBAR PAS. JOURNAL	-38	0	0	0	0	0
1915	AKSJER/ANDELER	-80	0	0	0	0	0
1965	EGENKAPITALTILSKUDD	3 906	4 300	4 600	5 000	5 500	6 000
3845	AKTIV I TETEN	-401	0	0	0	0	0
3904	VELFERDSTEKNOLOGI	-292	0	0	0	0	0
40002	MIKKELSVEIEN PU OMSORGSBOLIGER	-203	0	0	0	0	0

Prosjekt-nummer	Budsjettskjema 2B - investering	Regnskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	ØP 2020	ØP 2021	ØP 2022
40019	ENØK-PROSJEKT	-3 692	0	0	0	0	0
40024	VEIAVANGEN U SKOLE	-375	0	0	0	0	0
40040	ÅSEN BARNEHAGE	-14	0	0	0	0	0
40043	DRIFTSBYGG FOR FORMÅLSBYGG	-273	0	0	0	0	0
40056	KNAS SOLBERG SPINDERI	-902	0	0	0	0	0
40075	UTLEIEBOLIG	-52	0	0	0	0	0
40082	TOMTER INNLØSNINGSSERVERV	-19	0	0	0	0	0
40092	BARNEHAGER VOGNSKUR OG LAGERPLOSS	-65	0	0	0	0	0
40098	FORSTERKEDE SMÅHUS	-270	0	0	0	0	0
40103	VIKHAGAN NÆRLEKEPLOSS	-1 079	0	0	0	0	0
40105	SKOLER AREALUTVIDELSE	-1 091	0	0	0	0	0
40106	SKOLEBRUKSPLAN ELEVER - BYGG	-64	0	0	0	0	0
40109	TUSENÅRSSTEDET - AKTIVITETSPARK	-1 282	0	0	0	0	0
50029	KALOSJEJORDET SANERING VA	-23	0	0	0	0	0
50036	STADION/MUNKHAUGHJ. SANERING VA	-83	0	0	0	0	0
	Sum Finans (A)	-143 105	-188 800	-194 600	-202 800	-190 200	-142 500
	TOTALT	0	0	0	0	0	0

6 Rammeområdene

Innledning

Utfordringer på tvers av virksomheter og etater

Mange oppgaver innen miljø, klima, forurensing, forsøpling, friluftsliv og lignende har i dag ikke en klar plassering i organisasjonen. Dels har ingen et klart ansvar, dels er oppgavene spredt på flere virksomheter og etater i kommunen.

KOSTRA-tall viser at Nedre Eiker ligger helt i bunn nasjonalt når det gjelder tilgang på administrative ressurser. Dette medfører et press både på ledere og de som skal utføre kjernevirksomheten. Virksomhetsledere opplever lite støtte til administrasjon, personaloppfølging og fagsystemer med mer.

Mål

Styringsindikator Nedre Eiker kommune	Landet	Status 2017	Mål 2018	Mål 2022
Sykefravær	7,8 %	8,9 %	8,5 %	8,5 %
Oppgavemotivasjon*	4,4	4,3	4,4	4,4
Rolleklarhet*	4,3	4,3	4,4	4,4

* KS «10-faktor medarbeiderundersøkelse». Status er for 2016. Det gjennomføres undersøkelse i 2018, men resultatene er ennå ikke klare.

Plassering i Kommunebarometeret 2010 - 2018

Dette er plasseringene slik de faktisk ble rapportert de ulike årene.

Serien er ikke sammenliknbar over tid, fordi innholdet i barometeret også har endret seg over tid.

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Nøkeltallene alene	338	317	197	316	331	373	192	230	168
Totaltabellen - justert for økonomiske forutsetninger	178	193	131	259	214	261	85	103	72
Rangering inntektsnivå	424	424	425	422	421	426	422	418	419
Grunnskole	366	315	184	326	243	250	225	193	193
Pleie og omsorg	233	245	167	229	210	133	59	364	349
Barnevern	212	48	153	97	45	43	91	48	5
Barnehage	183	315	254	246	233	184	144	181	148
Helse			411	378	414	405	410	365	327
Sosial	110	212	188	300	322	237	281	305	311
Kultur		251	302	345	412	400	400	386	392
Økonomi	395	338	236	180	323	372	357	280	222
Kostnadsnivå		60	115	73	83	95	27	14	4
Miljø og ressurser	287		262	282	13	279	198	30	63
Saksbehandling			319	24	221	286		165	281
Vann, avløp og renovasjon			101	119	171	98	69	43	10

Sentraladministrasjon

Sentraladministrasjonen fikk vedtatt et netto budsjett på 69,150 millioner kroner for 2018 i kommunestyret 13. desember 2017. En videreføring av driften i 2018 inn i 2019 med justeringer som vist i tabellen nedenfor gir en netto økning på 5 millioner kroner. Ramme i 2019 er 74,15 millioner kroner.

Kommuneplanen

Tjenester og produksjon, delmål 1:

Kvalitet, omfang og nivå på kommunale tjenester er tydelig avklart. Saksgangen er effektiv og forutsigbar. Tiltak 7. Selvbetjeningsløsninger utvikles og gjøres tilgjengelig for innbyggerne.

Sentraladministrasjonens oppgaver er støttefunksjoner til tjenestene som lønn, arkiv, regnskap og innbyggerkontakt. Disse funksjonene støtter tjenestene i den daglige driften hvor innbyggeren er sentral. Effektivisering foregår i samarbeid med D-IKT og tjenesteyterne for å sikre tilgjengelighet og kostnadseffektive transaksjoner i f.eks. søknadsprosesser, fakturering og annen kommunikasjon mellom innbygger og tjenesteyter. Digitalisering vurderes løpende som en løsning der hvor dette gir gevinster for alle parter inklusive miljøet.

Mål

Styringsindikator Sentraladministrasjon	Status 2017	Landet 2017	Mål 2019	Mål 2022
Andel utgående papirløse fakturaer (antall)	69 %	I/T	90 %	99 %
Andel inngående papirløse fakturaer (antall)	68 %	I/T	85 %	95 %
Andel eHandelskjøp fra leverandører med ehandelskatalog (antall)	48 %	I/T	60 %	75 %
Andel brev besvart elektronisk	I/T	I/T	50 %	80 %
Responstid telefon innenfor ½ minutt i innbyggerkontakten (prosentvis)	72	I/T	75	75
Økonomiavdelingen har tilstrekkelig kapasitet til å imøtekomme mine behov*	5,2	4,9	5,2	5,2
Regnskapsavdelingen er løsningsorientert*	5,2	5,0	5,2	5,0
Innkjøpsavdelingen har tilstrekkelig kapasitet til å imøtekomme mine behov*	4,7	4,6	5,0	5,2
Personalseksjonen har evne til å sette seg inn i aktuelle problemstillinger *	I/T	I/T	4,5	4,5
Personalseksjonen leverer tjenester med god kvalitet*	I/T	I/T	4,5	4,5
Lønningsavdelingen er tilgjengelig i arbeidstiden*	4,7	4,9	4,7	4,7

*Målemetode er KS «Bedre kommunes» brukerundersøkelse for interne tjenester. Skalaen er fra 1 -6 hvor 6 er best.

Hovedutfordringer

Politiske styringsorganer

Det er satt opp plan for politiske møter i 2019. Planen er å holde møter samme uke som Drammen og Svelvik. Det vil bli en periode med møter både i den gamle og den nye kommunen i perioden oktober – desember.

I forbindelse med kommunesammenslåing har det blitt og blir nok i det året mange flere møter og tilsvarende økning i møtegodtgjørelsene. Imidlertid kan det være mulig å redusere antallet politiker dager, men erfaringen fra 2018 har vist at dette ble vanskelig.

Skatteoppkreverfunksjonen

Avtalen med Øvre Eiker kommune er sagt opp fra 1. januar 2020.

IKT

Nedre Eiker gikk inn i Drammensregionens Interkommunale IKT samarbeid (D-IKT) fra 1. januar 2013. Det er en rekke kostnader som blir igjen i Nedre Eiker. En vesentlig del av dette er investeringer som er uavhengig av tilknytning til D-IKT eller ikke. Dette er egen programvare, bl.a. Visma fagsystemer og ePhorte sak- og arkivsystem som er de største.

Eiertilskuddet, som nå bli tjenestekjøp fra Drammen til tidligere D-IKT driftsdel er budsjettert med budsjett fra D-IKT oktober 2018 for året 2019.

Personvernombud

Kommunene Drammen, Nedre Eiker og Svelvik har hatt felles personvernombud siden 1. mars 2018. Informasjonssikkerhet er en viktig del av personvernforordningen og arbeidet med personvern og informasjonssikkerhet må derfor ses under ett. Rådmannen vil i 2019 følge opp at Nedre Eiker kommune etablerer en personvern- og sikkerhetskultur i alle deler av organisasjonen, hvor oppfølgingen av sårbarheter og avvik gjøres til en del av det kontinuerlige forbedringsarbeidet.

Lærlinger

Nedre Eiker kommune har som mål at det skal tilbys en læreplass pr. 1.000 innbygger. Pr. i dag har kommunen 24 lærlinger fordelt på to forskjellige ordninger:

- Vanlig løp hvor lærlingene først går to år på skole for så å være lærling i kommunen i to år.
- Prøveordning hvor læreløpet går over 4 år hvor skole og læretid kombineres. Kommunen har fem personer inne på denne ordningen.

Det foreslås ikke kutt i antall lærlinger.

Endringer fra 2018 til 2019

Nødvendige behov for økning i budsjett 2019 i forhold til vedtatt budsjett 2018 for å opprettholde tjenestene (alle tall i hele 1.000 kroner):

Vedtatt budsjett 2018		69 150
Tiltak som er innarbeidet i tabell I		
Lønnsvekst 2018 – 2019	1 200	
Valgår	2.700	
D-ikt og lokal IKT	700	
Ekstra ressurser ny kommune	2 000	
17. mai tog	1.000	
Trossamfunn	200	
Effektivisering	-1.600	
Vakansestyling	-1.200	
Sum innarbeidet i tabell I	5 000	
Sum tiltak innarbeidet i tabell 1		5.000
Netto utgiftsramme Sentraladministrasjon 2019		74 150

Kommentar*Lønnsvekst*

Lønnsveksten er prosentvis jevnt fordelt på virksomhetene.

Valg

Det er valg for ny kommune. Beløpet er i henhold til budsjett for valget i 2019.

D-IKT

Tjenestekjøp for ikt fra Drammen til er økt med deflator på 2,8 % iht. budsjett fra D-IKT.

Ekstra ressurser ny kommune

Beløpet er det samme som ble bevilget i sak 24/18. Det er satt inn ekstra ressurser for kunne bidra, spesielt i IKT prosjektene.

17. mai tog

Dette er ekstrakostnader kommunen har på å sikre 17. mai togene. Anslaget er basert på fire tog.

Trossamfunn

Det er stadig flere innbyggere som er medlem av andre trossamfunn enn Den norske kirke.

Effektivisering

Kommunaldepartementet forventer at det skal effektiviseres med 0,5 % hvert år. Denne effektiviseringsposten utgjør litt over 1,5 % og begrunnes med at det vil foregå svært hektisk aktivitet med å etablere nye Drammen og tilsvarende behov og ressurser til dette i Nedre Eiker.

Vakansestyring

Stillinger i utviklingsavdelingen holdes vakante.

KOSTRA-tall	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017	2017
Sentral-administrasjon											Kommune-gr. 13	Alle kommuner u/ Oslo
Brutto driftsutgifter til politisk styring pr. innb. i kroner	226	238	229	286	234	242	221	238	231	248	302	422
Bto driftsutgifter til kontroll og revisjon pr. innb. i kroner	52	46	47	41	45	37	44	39	54	46	67	103
Bto driftsutgifter til administrasjon pr. innbygger i kroner	2 470	2 211	2 272	2 406	2 618	2 890	3 210	3 260	3 240	3 456	3 223	3 773

Kilde: ssb.no/KOSTRA (juni 2017) Se flere KOSTRA-tall side 89.

Nedre Eiker bruker mindre enn gjennomsnittet av kommunegruppe 13 til politisk styring målt pr. innbygger. Dette er også lavere enn landsgjennomsnittet.

Nedre Eiker bruker mindre enn gjennomsnittet i kommunegruppe 13 og under landssnittet på kontroll og revisjon pr. innbygger.

Nedre Eiker bruker mer til administrasjon enn gjennomsnittet i kommunegruppe 13, men mindre enn landet. Årsaken til høye utgifter i 2014 og 2015 er konsulentbruk i Helse og omsorg.

Formannskapet

Det er budsjettert med 300.000 kroner mot 400.000 kroner tidligere år (tom 2016) på formannskapetets disposisjonskonto.

Spesialtjenester barn og unge

Rammeområdet Spesialtjenester barn og unge fikk vedtatt et netto budsjett på 129,8 millioner kroner for 2018 i kommunestyret 13. desember 2017. En videreføring av driften i 2018 inn i 2019 med endringer som vist i tabellene nedenfor gir en netto økning på 5,6 millioner kroner. Ny netto utgiftsramme er 135,4 millioner kroner.

Kommuneplanen

Folkehelse

Delmål 1: Nedre Eiker reduserer ulikheter i levekår og bidrar til en god oppvekst.

Delmål 2: Nedre Eiker legger til rette for sunne levevaner og bygger opp under folks mulighet til å ivareta egen helse.

Delmål 3: Nedre Eiker er pådriver for å skape et inkluderende, sosialt og aktivt liv for alle.

Delmål 4: Nedre Eiker jobber aktivt for å sikre barn og unge en god oppvekst med mulighet til utfoldelse og mestring.

Delmål 5: Nedre Eiker kommune har godt koordinerte tjenester som bygger på prinsippet om egen mestring og ivaretar innbyggernes behov.

Tjenester og produksjon

Delmål 2: Nedre Eiker arbeider strategisk for å ha et godt koordinert tjenestetilbud.

Tilbudet tilpasses og dimensjoneres ut fra framtidige behov og prioriterte satsingsområder.

Delmål 3: Nedre Eiker har riktig kompetanse innenfor alle fagområder og i alle ledd.

Overordnede mål med tilhørende delmål og kriterier på måloppnåelse:

Forebyggende enhet har rutiner og tiltak for tidlig innsats	
Delmål	Kjennetegn på måloppnåelse
Tverrprofesjonelt samarbeid sikrer at barn og unge med spesielle behov får hjelp til rett tid.	Det er etablerte systemer og arenaer som sikrer at tverrprofesjonelt samarbeid kan etableres i praksis. BTI-planen ferdigstilles. Forebyggende enhet deltar aktivt i tverrprofesjonelle og interne satsninger som blir sett i sammenheng for å sikre positive synergieffekter både innenfor tiltak og kompetanse. «Barn i Rus/Risikofamilier» (BIR) er gjennomført i henhold til prosjektplan.
Riktig hjelp til riktig livsmestring.	Forebyggende enhet har klare prosedyrer ved bekymring knyttet til et barn eller ungdoms oppvekst, utvikling og læring. Foresatte skal settes i bedre stand til å mestre egen hverdag med barna og ungdommene sine.

Forebyggende enhet gir familier og unge rett hjelp til rett tid	
Delmål	Kjennetegn på måloppnåelse
Forebyggende enhet bidrar med kompetanse på system- og individnivå for å bistå skoler og barnehager i arbeidet med å ivareta et inkluderende trygt og godt skole-barnehagemiljø.	Forebyggende enhet har systemer, rutiner og verktøy for hvordan de skal bistå skoler og barnehager i arbeidet med å ivareta elevenes fysiske og psykiske helse. Forebyggende enhet har systemer og rutiner for hvordan bistand kan gis når mobbing avdekkes og det iverksettes tiltak.
Avdekke innsatsområder tidlig.	Enheten velger felles kartleggingsmateriale 0-5 år.
Familiesenter og helsestasjon fremstår som en helhet.	<ul style="list-style-type: none"> Etablere tettere samarbeid mellom Familiesenteret og Helsestasjonen, samt avklare henvisningsrutiner. Effektiverer møteplasser og administrasjon slik at tid med foreldre, barn og ungdom øker.

Forebyggende enhet gir familier og unge rett hjelp til rett tid	
Delmål	Kjennetegn på måloppnåelse
Forebyggende enhet fremstår som en felles virksomhet med avklarte mandat og roller.	<ul style="list-style-type: none"> Tjenestene er godt koordinerte og rutiner for samarbeid er utarbeidet.

Forebyggende enhet er en lærende organisasjon	
Delmål	Kjennetegn på måloppnåelse
Forebyggende enhet fremstår som et profesjonsfellesskap både internt, kommunalt og interkommunalt.	Har et kompetent og faglig trygt personale som fremstår enhetlig ut mot samarbeidspartnere.
Opparbeidet kompetanse vedlikeholdes og videreutvikles.	Det er fortsatt fokus på tidlig innsats for å forebygge ytterligere/større hjelpebehov.
Innføring av fagfornyelse.	Etterutdanning prioriteres for å ivareta nye oppgaver tilført fra spesialisthelsetjenesten.
Bidrar positivt inn i prosessen Nye Drammen.	Deltar aktivt i grupper og prosjekter.

Barnevernet har rutiner og tiltak som bidrar til at barn og unge får rett hjelp til rett tid av god kvalitet	
Delmål	Kjennetegn på måloppnåelse
Barn skal få rett hjelp til rett tid uavhengig om det er behov for hjelp i eller utenfor hjemmet. Barn og familier får god nok hjelp slik at behovet for plasseringer utenfor familien reduseres.	Barnevernet bidrar til godt tverrfaglig samarbeid for å sikre at barn i Nedre Eiker kommune får rett hjelp til rett tid. Barnevernet har tilgang på differensierte tiltak av: Endrende art - Kompenserende art - Kontrollerende art. Barn og familier som kan ivaretas i Familiehuset kanaliseres dit. Barnevernet deltar i systemarbeid knyttet til BTI (bedre tidlig innsats). Barn opplever god nok omsorg fra sine foreldre/foresatte.
Barn skal gis mulighet til å medvirke i alle deler av en sak i barnevernet ut i fra sin alder og modenhet. Barnet skal også få tilpasset informasjon om beslutninger og valg som tas i alle deler av saken.	Barnets stemme skal være synlig i dokumentene i saken.
Barnevernet sikrer god dokumentasjon gjennom hele prosessen i en barnevernssak.	Barnevernet har gode rutiner og maler som sikrer at alle prosesser i en barnevernssak er godt og riktig dokumentert.

Barnevernet er en lærende organisasjon	
Delmål	Kjennetegn på måloppnåelse
Ansatte skal ha kunnskaper, ferdigheter, evner og holdninger som er tilpasset virksomhetens oppgaver, krav og mål. Kompetanse videreutvikles i tråd med nye føringer og krav i nasjonal kompetansestrategi for barne-vernet og lokale satsningsområder.	Har et kompetent, oppdatert og faglig trygt personale. Lav turnover i ansattgruppa og høy grad av nærvær. Det avsettes midler og legges til rette for videreutdanninger, veiledning og nødvendig kompetanseutvikling i tråd med nasjonale føringer.
Ansatte i barnevernet har kunnskap om observasjoner og kartlegging av samspill og utvikling, samt hvilke tiltak som kan settes inn for å forhindre skjevutvikling	Barnevernet kommer tidlig inn i for å forhindre, og rette opp skjevutvikling, med fokus på barn i alderen 0-5 år.

Barnevernet er en lærende organisasjon	
Delmål	Kjennetegn på måloppnåelse
og bidra til å rette opp evt. skjevutvikling.	
Virksomheten fremstår som et helhetlig barnevern i møte med brukerne, internt, kommunalt og interkommunalt.	Barneverntjenesten har et kompetent og faglig trygt personale som fremstår enhetlig ut mot samarbeidspartnere.
Bidrar positivt inn i prosessen Nye Drammen.	Deltar aktivt i grupper og prosjekter.

Styringsindikatorer	Landet 2017	Resultat 2017	Mål 2018	Mål 2020
Andel nyfødte barn med hjemmebesøk innen to uker etter hjemkomst	89 %	79 %	95 %	100%
Andel barn som har fullført helseundersøkelse innen utgangen av 1. skoletrinn	99 %	70 %	100%	100%
Hvor fornøyd er du med skolehelsetjenesten? (elevundersøkelsen)*	3,8	4,3	4,5	4,5

Hovedutfordringer

Barnevern og Forebyggende enhet

Tidlig innsats

Det tette og strukturerte samarbeidet mellom Forebyggende enhet og tiltaksteamet i Barnevernet fungerer godt. For å redusere antall saker i Barnevernet er det avgjørende at det er tilstrekkelig kapasitet og tilbudsstruktur i de forebyggende tjenestene for å kunne opprettholde denne strategien knyttet til «tidlig innsats».

Statlige prosjektmidler til å drive foreldreveiledningsgrupper (COS grupper) avsluttes i 2018. I det forebyggende perspektivet er det viktig at dette tiltaket videreføres. Dette har vært et svært populært tiltak, som oppleves som nyttig for de familiene som har fått tilbudet. Tiltaket setter flere familier i stand til å takle hverdagen med barn, styrker omsorgsevnen og relasjonen mellom foreldre og barn.

Det er også igangsatt systematisk kompetanseheving for ansatte knyttet til barn som bekymrer. For at barnevernet skal kunne prioritere sine ressurser til barn i alvorlige risikosituasjoner, og håndtere disse sakene på en god barnevernfaglig måte, er det viktig at dette arbeidet videreføres slik at også andre instanser i kommunen fanger opp disse barna tidlig. I dette arbeidet er det behov for å utvikle en kompetent tiltakskjede for barn, unge og deres familier slik at alle vet hvilke tiltak som kan settes inn når barn og familier har behov for hjelp.

Kommunen lykkes med et tett og strukturert samarbeid mellom forebyggende enhet og barnevernet. Det jobbes kontinuerlig med å finne terskelen for når forebyggende enhet skal inn med tiltak, og når det er riktig med barneverntiltak. Det er viktig å legge til rette for videreføring av dette tette og gode samarbeidet videre, og inn i ny kommune. En bred systemforståelse i begge virksomhetsområdene er avgjørende for at denne samhandlingen lykkes.

Skoler og barnehager etterspør enda tettere samarbeid med barnevernet. Barnevernet ønsker også dette, men et slikt samarbeid tar tid, og barnevernet må først prioritere lovpålagte oppgaver før de kan utvide kontakten med samarbeidspartnere ytterligere.

Tiltak i familien

Barnevernet har som mål at flest mulig familier som trenger tjenester skal få disse i hjemmet. Dette handler om tjenester som reduserer omfanget av omsorgssvikt, atferdsvansker og sosiale- og emosjonelle vansker hos disse barna i familien. Lykkes vi med dette kan antallet saker med behov for omfattende hjelp fra barnevernet reduseres ytterligere. Det samme gjelder plasseringer av barn på institusjon. Dette forutsetter imidlertid at tiltaksteamet (LOS-teamet) har tilstrekkelig kapasitet til å følge familiene tett.

Forskyving av ansvar fra stat til kommune

Statlig barnevern er i stadig endring, og flere oppgaver legges til kommunene. Parallelt gis mindre statlig refusjon knyttet til barn plassert utenfor hjemmet.

Belastninger for de ansatte

Det er fortsatt stort negativt fokus på barneverntjenesten i Norge, og lokalt opplever også netthets, trusler og sjikane i noen grad. De ansatte opplever i tillegg stor arbeidsmengde, stadig større krav til dokumentasjon, krav om å holde seg faglig oppdatert, og gi faglig forsvarlige tjenester innenfor de frister og krav som er satt. Den totale belastningen på hver enkelt er stor. Det er lav turnover i barnevernet i Nedre Eiker, men for å sikre at dette fortsetter er det avgjørende at det fortsatt legges til rette for tett lederoppfølging og veiledning innenfor dagens rammer.

Bruk av private konsulenter

Barnevernet har benyttet private konsulenter for å overholde frister og kunne gi familier forsvarlig hjelp i perioder med stor saksmengde eller høyt sykefravær. Denne anledningen er nå begrenset. Innleid arbeidskraft skal som hovedregel være i et ansettelsesforhold med kommunen. Det er derfor mindre anledning å kunne benytte eksterne som «buffer» i travle perioder.

Forskyving av ansvar fra spesialisthelsetjeneste til kommune

Spesialisthelsetjenesten er i endring flere oppgaver legges til kommunene. Kommunen har økende antall ungdommer som har utfordringer knyttet til psykisk helse. BUPA (barne- og ungdomspsykiatrien) skjærper, parallelt med økende saksmengde, inntakskriteriene for å komme til samtaler. Ungdomsundersøkelsen «Ungdata 2017» viste at i Nedre Eiker kommune hadde mer enn 1 av 3 elever på 10. trinn følt seg ulykkelig, trist eller deprimert sist uke, spesielt gjelder det jenter. Analysen viste også at 1 av 3 jenter hadde scoret seg slik at det viste tegn på depressivt stemningsleie.

Vi erfarer at flere og flere av spesialisthelsetjenestens oppgaver overføres til kommunen. Vi er klare til å ta overta arbeidsoppgaver, men det er en forutsetning at virksomheten er rustet både faglig og bemanningsmessig slik at brukerne opplever god helsehjelp. Å ivareta og nå denne brukergruppen krever gode - og tilstrekkelig nok fagfolk.

Tilbakemelding fra brukere

Familiesenteret vil starte implementering av et verktøy for systematisk tilbakemelding fra brukere våren 2019. Dette for å heve kvaliteten og bli mer treffsikre i tjenestene. Barnevernet bruker allerede verktøyet med god effekt.

Økonomisk gap fra 2018 til 2019

Nødvendige behov for økning i budsjett 2019 i forhold til vedtatt budsjett 2018 for å opprettholde tjenestene (alle tall i hele 1.000 kroner):

Vedtatt budsjett 2018	129 800
Tiltak som er innarbeidet i tabell 1	
Lønnsvekst 2018 – 2019	2 430
0,85 år helsestasjonslege	600
0,80 år økt legestilling for å tilfredsstille norm	570
Videreføring av 3 år helsesøster finansiert av prosjektmidler	1 500
Videreføring foreldrekurs/foreldregrupper finans. av prosjektmidler	500
Sum innarbeidet i tabell I	5 600
Sum og tiltak innarbeidet i tabell I	5 600
Netto utgiftsramme Spesialtjenester barn og unge 2019	135 400

Kommentar

0,85 år helsestasjonslege

Helsestasjonslege var tidligere finansiert på budsjettet til Helse og velferd og er overført Oppvekst.

Lege på helsestasjonen og helsestasjonen for ungdom (HFU)

Analyse gjennomført i arbeidet med Nye Drammen viser at kommunen ligger under norm når det gjelder årsverk i legestillinger. Legene skal, etter nye retningslinjer, ut på skolene der barna er, og gjennomføre helseundersøkelse i 1. klasse. Analysen viser at vi har behov for 0,8 årsverk for å oppfylle dette.

Kommunen har prosjektmidler til 25 % legestilling knyttet til HFU.

Helsesøsterdekning

Prosjektstillinger finansiert av Helsedirektoratet sikrer helsesøsterdekningen i barneskolen frem til sommeren 2019. Videreføring av disse stillingene, som nå er lønnet av prosjektmidler, gir en halvårseffekt på 1,5 millioner kroner.

Videreføring av foreldrekurs (COS-P) – forebyggende tiltak

Kursene i «Trygghetssirkelen» er svært populære og fulltegnes raskt. Kurstilbudene er to-delt. Det ene retter seg til småbarnsforeldre, og det andre til ungdomsforeldre. Tiltaket er til nå finansiert med prosjektmidler. Kursene er sentrale verktøy for å hjelpe foreldre til god omsorg og positiv relasjon til barnet/ungdommen.

Tiltak som ikke er innarbeidet

Økte utgifter barnevern	4 000
Sum tiltak som ikke er innarbeidet i tabell 1	4 000

Kommentar

Barnevern

Med samme tiltaksnivå som 2017 (2018 er foreløpig ukjent) er det økonomiske gapet 4 millioner kroner i driftsutgifter.

En usikkerhet i budsjettet er at statlige regler for refusjon/finansiering er under endring, men at det ikke foreligger noe konkret. Med det vi vet så langt kan refusjon fra staten ved institusjonsplasseringer langt på vei halveres. Hvis dette er tilfelle er kommunens

inntektstap beregnet til mellom 1 – 2 millioner kroner. Dette er ikke lagt inn i budsjettet. Inntekter er foreslått på samme nivå som 2018.

Antall barn plassert utenfor hjemme ønskes redusert, men i noen saker er dette ikke er til å unngå. Dersom det i løpet av 1. halvår 2019 viser seg at slike tiltak er nødvendig, og at budsjettrammen for barnevernet ikke kan holdes, vil dette rapporteres i 2. tertial

Nøkkeltall	2013	2014	2015	2016	2017
Spesialtjenester barn og unge					
Antall bekymringsmeldinger barnevern	380	383	334	412	357
Antall barn med hjelpetiltak i løpet av året	542	I/T	328	345	292
Antall barn med hjelpetiltak pr. 31.12.	204	240	162	184	175
Antall barn under omsorg pr. 31.12.	41	51	54	48	47
Antall akutt plasserte barn totalt i løpet av året	30	23	11	8	5
Totalt antall barn frivillig plassert pr. 31.12.	24	25	15	18	16
Antall adferdsplasserte barn i løpet av året	5	2	1	2	0
Antall tilsynsbarn pr. 31.12.	51	45	59	62	56
Andel barn som har fullført helseundersøkelse ved 4 års alder	77	70	81	84	94
Andel barn som har fullført helseundersøkelse 1. klasse	72	76	87	78	70
Antall timer pr. uke i åpningstid ved helsestasjon for ungdom	2	2	2	2	2
Antall besøk på helsestasjon for ungdom	430	420	372	346	461
Antall barn med spesialped. tiltak i % av alle barnehagebarn	3,8	3,0	3,6	3,0	4,0

Nøkkeltall for barnevern viser en reduksjon i antall bekymringsmeldinger og antall hjelpetiltak i løpet av året. Antall akutt plasserte barn ble doblet i 2013 sammenlignet med 2012. I 2017 er tallet lavere enn noen gang.

Økning i antall konsultasjoner på HFU. I 2017 var det stort fokus på psykisk helse både nasjonalt og lokalt i Nedre Eiker. Om dette er årsaken til økningen i antall konsultasjoner på helsestasjonen for ungdom er vanskelig å vite, da dette ikke fremkommer i vårt fagprogram. Skolehelsetjenesten på ungdomsskolene fikk redusert tilbud, så det kan tenkes at noen ungdommer som ellers ville oppsøkt skolehelsetjenesten på en ungdomsskole nå har oppsøkt HFU.

*Økning i antall barn som får spesialpedagogisk hjelp i barnehagene:
I perspektivet med tidlig innsats er hensikten av avhjelpe vansker tidligst mulig slik at barnet kan mestre hverdagen innenfor et tilpasset tilbud uten spesialpedagogisk hjelp i barnehage eller med behov for spesialundervisning i skolen. Enkelte barn vil trenge spesiell tilrettelegging gjennom hele barnehage-/skoleløpet.*

Oppvekst

Rammeområdet Oppvekst fikk vedtatt et netto budsjett på 451,3 millioner kroner for 2018 i kommunestyret 13. desember 2017. En videreføring av driften i 2018 inn i 2019 med endringer som vist i tabellene nedenfor gir en netto økning på 17,75 millioner kroner. Ny netto utgiftsramme er 469,0 millioner kroner.

Kommuneplanen

Folkehelse

Delmål 1: Nedre Eiker reduserer ulikheter i levekår og bidrar til en god oppvekst.

Delmål 2: Nedre Eiker legger til rette for sunne levevaner og bygger opp under folks mulighet til å ivareta egen helse.

Delmål 3: Nedre Eiker er pådriver for å skape et inkluderende, sosialt og aktivt liv for alle.

Delmål 4: Nedre Eiker jobber aktivt for å sikre barn og unge en god oppvekst med mulighet til utfoldelse og mestring.

Delmål 5: Nedre Eiker kommune har godt koordinerte tjenester som bygger på prinsippet om egen mestring og ivaretar innbyggerens behov.

Tjenester og produksjon

Delmål 2: Nedre Eiker arbeider strategisk for å ha et godt koordinert tjenestetilbud.

Tilbudet tilpasses og dimensjoneres ut fra framtidige behov og prioriterte satsingsområder.

Delmål 3: Nedre Eiker har riktig kompetanse innenfor alle fagområder og i alle ledd.

Barnehagene ruster barna til livsmestring og danning	
Delmål	Kjennetegn på måloppnåelse
Barnehagene har et læringsmiljø som utvikler sosial kompetanse, robuste og trygge barn.	Systemrettet arbeid gjennomføres i barnehagen. Barnehagen har et inkluderende miljø. Barnehagen skal kompensere enkeltbarns manglende sosiale kompetanse.
Barnehagen skal stimulere til sunn fysisk og psykisk helse.	Serverer sunn mat i tråd med helsedirektoratets anbefalinger. Sikrer inkludering av alle barn. Fra Kommunedelplan for Idrett, fysisk aktivitet, friluftsliv og anlegg (KIFFA): <i>Fysisk aktivitet utgjør minst 30% av daglig aktivitet for barn over tre år.</i> <i>Gode erfaringer fra prosjektet «Folkehelse i barnehagen» videreføres.</i>

Barnehagene stimulerer til allsidig lek og læring	
Delmål	Kjennetegn på måloppnåelse
Barn og familier viser entusiasme og positive holdninger til realfag.	Barnehagene gjennomfører «Realfagsstrategi for Nedre Eiker kommune».

Barnehagene har rutiner og tiltak for tidlig innsats	
Delmål	Kjennetegn på måloppnåelse
Barn og familier mestrer egne liv. Barn og familier erfarer at kommunen praktiserer et flerprofesjonelt samarbeid til barnets beste.	Barnehagen har styringsdokumenter og rutiner som avdekker og avhjelper barnets behov.
	Plan for overgang barnehage – skole ferdigstilles.
	Kommunens innbyggere kan lett finne tilbud om mulig hjelp.

Barnehagene har rutiner og tiltak for tidlig innsats	
Delmål	Kjennetegn på måloppnåelse
	Barnehagen samarbeider med ulike profesjoner i felles systemperspektiv.
	Involverer foresatte systematisk i arbeid som fremmer interesse for læring og sosial kompetanse/vennskap.

Barnehagene er lærende organisasjoner	
Delmål	Kjennetegn på måloppnåelse
Kompetente styrere/ barnehagelærere med analysekompetanse og evne til refleksjon og nødvendig endring av egen praksis.	Barnehagen jobber evidensbasert og forskningsbasert i utvikling og ledelse av barnehagen. Barnehagene jobber som profesjonsfellesskap.
Kompetanseutvikling og forbedring.	Regional ordning for kompetanseutvikling etableres med aktuelle kommuner. Opparbeidet kompetanse vedlikeholdes og videreutvikles .
Barnehagen involverer seg i prosessen ny kommune.	Barnehagen deltar i prosesser/oppgaver man blir invitert til i Nye Drammen.

Skolene styrker elevenes evne til læring, livsmestring og danning	
Delmål	Kjennetegn på måloppnåelse 2019
Skolene arbeider helhetlig og systematisk for å: <ul style="list-style-type: none"> • ivareta et inkluderende, trygt og godt skolemiljø • etablere en kultur for læring blant elever og lærere. <p>Skolemiljøet ivaretar at elevene utvikler/har en sunn fysisk og psykisk helse, og utvikler sosiale og emosjonell kompetanse.</p>	Skolene har systemer, rutiner og verktøy for hvordan de skal arbeide med elevenes fysiske og psykiske helse (f. eks psykisk helse, vold i nære relasjoner, seksuelle overgrep og fravær). Skolene kjenner Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen.

Skolene ruste elevene til å møte dagens og fremtidens kompetansekrav	
Delmål	Kjennetegn på måloppnåelse
Elevers utvikling og læringspotensial optimaliseres gjennom tilpasset opplæring (TPO).	Vurdering av elevenes kompetanse er med på å øke læringsutbytte. Vurderingen gir læreren retning for planlegging og gjennomføring av opplæringen. Skolen jobber evidensbasert med oppfølging av elevens resultat for mulig forbedring/utvikling.
Elevenes kompetanse i realfag forbedres.	Skape entusiasme og positive holdninger til realfag i hele skolen Styrke lærernes faglige- og didaktiske kompetanse i realfag Styrke elevenes kompetanse og resultater i realfag
Digital pedagogikk er integrert i opplæringen og bidrar til å ruste elevene for fremtiden.	Skolene har tilgjengelig et mangfold av digitale verktøy i læringsarbeidet.

Skolene ruster elevene til å møte dagens og fremtidens kompetansekrav	
Delmål	Kjennetegn på måloppnåelse
Digitale verktøy beriker elevenes læringsprosesser og styrker elevenes kompetanse innenfor kreativitet, kritisk tenking, samarbeid/samhandling og kommunikasjon. (21th century skills).	Skolene utnytter mulighetene teknologi gir for endrede arbeidsprosesser som bedrer elevenes læring.
Kommunen arbeider strategisk i endringsprosessene med tanke på de nye lærerplanene 2020. (Fagfornyelsen) Fagfornyelsen implementeres fortløpende i aktuelle satsinger og planer, og gir retning for skolenes endringsprosesser.	Skolene omsetter kunnskap om innholdet i «Fagfornyelsen» og ny «Overordnet del» til endring av praksis. Metoder som gjenspeiles i kommunale styringsdokumenter tas i bruk. Eks. dybdelæring, flerfaglighet.

Skolene har rutiner og tiltak for tidlig innsats	
Delmål	Kjennetegn på måloppnåelse
Tverrprofesjonelt samarbeid sikrer at barn og unge med spesielle behov får rett hjelp til rett tid.	Det er etablert systemer og arenaer som sikrer at tverrprofesjonelt samarbeid raskt kan etableres i praksis. Tverrprofesjonelle og interne satsinger blir sett i sammenheng for å sikre positive synergieffekter både innenfor tiltak og kompetanse.
Riktig hjelp til riktig tid i læring og livsmestring.	Skolene har klare prosedyrer ved bekymring knyttet til elevenes oppvekst, utvikling og læring. Riktig hjelp gis til riktig tid.

Skolene skal være lærende organisasjoner	
Delmål	Kjennetegn på måloppnåelse
Profesjonsfaglige fellesskap der lærere og ledere reflekterer over felles verdier, vurderer og videreutvikler sin praksis.	Skoleledere og lærere viser analysekompetanse og evne til refleksjon over egen praksis. Skoleledere og lærere viser endringskompetanse.
Kompetanseutvikling fører til forbedring av praksis.	Opparbeidet kompetanse vedlikeholdes, praktiseres og videreutvikles.
Bidrar positivt inn i prosessen Nye Drammen.	Skolene i prosesser/oppgaver man blir invitert til i Nye Drammen Deltar aktivt i grupper og prosjekter.

Styringsindikator	Landet	Status 2017	Mål 2019	Mål 2020
Barnehage				
Fravær av mobbing (tatt i bruk handlingsplanen) andel løste saker (innmeldte saker/antall løste)	I/T	100	100	100
TRAS – andelen innenfor normert alder ved skolestart*	I/T	85	95	98
Matematikk – andelen innenfor normert alder ved skolestart	I/T	Ny	95	98
Andel foreldre som har hatt oppstartssamtale i samsvar med samtaleskjema	I/T	100	98	100
I hvilken grad er du fornøyd med ditt barns sosiale utvikling**	5,4	5,3	5,4	5,5
I hvilken grad er du fornøyd med hvordan barnehagen tilrettelegger for det enkelte barns læring?***	4,9	4,7	4,9	5
I hvilken grad er du fornøyd med barnehagens uteområder? (med hensyn til barns utvikling, lek og læring**)	4,8	4,7	4,8	5
I hvilken grad er du fornøyd med barnehagens bidrag til ditt barns språkutvikling?***	5,1	4,9	5,1	5,4
Godt vennskap med andre barn?***	5,2	5,0	5,2	5,5
Skole				
Andel elever på nivå 3-5 i Lesing 9. trinn	83,4 %	81,6 %	80 %	85 %
Andel elever på nivå 3-5 i Regning 9.trinn	80,6 %	78,2 %	80 %	85 %
Andel elever på nivå 3-5 i Engelsk 8. trinn	72,8 %	72%	80 %	85 %
Andel elever på nivå 2-3 i Lesing 5. trinn	76,2%	72,4 %	80 %	85 %
Andel elever på nivå 2-3 i Regning 5. trinn	76,9%	74,6 %	80 %	85 %
Andel elever på nivå 2-3 i Engelsk 5. trinn	76,8%	78,6 %	80 %	85 %
Andel elever som trives svært godt/godt på skolen	90 %	93 %	95 %	95 %
Andel elever som ikke mobbes (ikke i det hele tatt/en sjelden gang/2-3 ganger i mnd.)	97 %	98 %	99 %	100 %
Andel elever som er interessert i å lære på skolen	80 %	82 %	85 %	90 %
Andel elever som ofte får tilbakemeldinger i fagene pr. uke (to øverste nivå)	57 %	66,4 %	70 %	70 %
Foreldreundersøkelsen				
Andel som oppgir at barnet trives på skolen	75%	73,6%	Som land	Økning
Andel som oppgir at barnet er interessert i å lære på skolen	72,8%	72,6%	Som land	Økning
Andel som oppgir at barnet får tilbakemeldinger på hva som er bra med arbeidet som blir gjort	49,4%	51,1%	55%	55%

*Måltallet er justert ned da normert alder er 6 år, og skolestart skjer med fortsatt 4,5 måneder igjen av året.

**Måles i brukerundersøkelse, skalaen går fra 1-6, der 6 er best.

Hovedutfordringer

Skolekapasitet og barnehageplasser med behov for investeringer

I 2017 ble det utarbeidet en omfattende skolebehovs- og barnehagebehovsanalyse basert på SSB befolkningsstatistikk og prognose i 2016 - 2033. Skolebehovsanalysen viste elevtallsutviklingen i hver skolekrets og konkluderte med at den største veksten kom på sørsiden av Drammenselva. Analysen viste at Mjøndalen skolekrets fikk en markant økning i elevtallet innen en 3-årsperiode, mens Åsen skolekrets fikk sin økning i elevtall når utbyggingsprosjekter i området var estimert realisert. Begge skolene er avgiverskoler til Veiavangen ungdomsskole.

Ny statistikk fra SSB, oppdatert i juli 2018, viste en lavere befolkningsvekst for kommunen totalt. Tallene ble igjen splittet i skolekretsene og elevtallsutviklingen for Mjøndalen skole viste fortsatt behovet for flere elevplasser. Den nye prognosen viste imidlertid at økningen på kullene som tangerte behovet for fire paralleller på alle trinn var forskjøvet ut i tid.

Kommunens økonomiske status viser at det er lite realistisk å kunne gjennomføre en utbygging av Mjøndalen skole de nærmeste årene. Det ledig kapasitet ved Åsen skole og

denne kapasiteten kan utnyttet. Når planlagt boligutbygging i Åsen realiseres vil også elevtallet ved Åsen skole skolen øke.

Mjøndalen skole

Illustrasjonen viser oppdatert elevtallsutvikling i dagens Mjøndalen skolekrets fram mot 2034. De rosa feltene illustrerer kull med behov for fire klasser. De gule feltene illustrerer kull som har et antall som nærmer seg behov for fire parallellklasser, men som ligger i underkant av 84 elever.

De grønne feltene viser trinn der det er lite sannsynlig at elevtallet vil nærme seg intervallet som tilsier fire paralleller på trinnet. Dersom et barnekull nærmer seg et elevtall på 112 elever aktualiserer dette behovet for fem klasser på trinnet i dagens skolekrets.

Elevtallsprognose Mjøndalen skole

	18/19	19/20	20/21	21/22	22/23	23/24	24/25	25/26	26/27	27/28	28/29	29/30	30/31	31/32	32/33	33/34
1.tr	85	62	97	79	81	84	77	79	81	82	83	86	87	90	91	93
2.tr	89	89	65	101	83	85	87	81	83	85	86	87	91	92	94	96
3.tr	86	91	90	66	101	83	85	88	81	84	86	87	88	91	92	95
4.tr	91	87	91	90	66	102	84	86	88	82	84	86	87	89	92	93
5.tr	79	92	88	92	91	67	103	85	87	89	83	85	87	88	89	93
6.tr	73	80	92	88	92	91	67	103	85	87	89	83	85	87	88	89
7.tr	88	77	81	94	94	94	93	69	104	87	89	91	85	87	89	91
Sum	591	578	604	610	603	606	596	591	609	596	600	605	610	624	635	650

Elevtallsprognosen for Åsen skole

	18/19	19/20	20/21	21/22	22/23	23/24	24/25	25/26	26/27	27/28	28/29	29/30	30/31	31/32	32/33	33/34
1.tr	22	26	33	25	30	30	30	32	34	36	38	40	42	44	46	48
2.tr	29	22	28	34	27	32	32	31	34	36	38	40	42	44	46	47
3.tr	16	29	22	29	35	28	33	33	32	35	37	39	41	43	45	46
4.tr	32	16	30	23	30	36	29	34	34	33	36	38	40	42	44	46
5.tr	28	32	16	30	23	30	36	29	34	34	33	36	38	40	42	44
6.tr	24	28	33	17	31	25	31	38	30	35	35	34	37	39	41	43
7.tr	21	24	29	34	18	32	26	32	38	31	36	36	35	38	40	42
Sum	172	177	191	192	194	213	217	229	236	240	253	263	275	290	304	316

Åsen skole har 10 ordinære klasserom, noe som tilsier fem trinn med to parallelle klasser, dvs. 56 elever og to trinn med en klasse. Med utgangspunkt i 28 elever pr. klasse ser man at skolen har kapasitet til å ha flere elever på alle trinn i prognoseperioden.

Veivangen ungdomsskole

Skolen er mottakerskole fra elevene fra Steinberg, Åsen og Mjøndalen. Skolen er ikke godkjent i henhold til forskrift for miljørettet helsevern. Byggetrinn II har i flere år vært inne i økonomiplanen, men aldri realisert. Nytt skisseprosjekt og forprosjekt er gjennomført i 2018 og løsningene som er presentert viser et skolebygg som også imøtekommer behovet lag og foreninger har til lokaler i form av hall til idrettsaktiviteter og amfi/scene til kulturaktører. Dette forprosjektet er et godt grunnlag for nye Drammen når prioritering av investeringer skal gjøres.

Langløkka barnehage

Barnehagen er ikke godkjent av Arbeidstilsynet. Investering og finansiering er lagt inn i investeringsbudsjettet i årene 2019-2021.

Spesialpedagogisk hjelp i barnehage

Innmeldte behov fra barnehagene er stadig økende. PP-tjenesten gjør den sakkyndige

utredningen og anbefaler et timetall med pedagog og assistent. Når timetallet som knyttes opp til enkeltvedtak øker må dette prioriteres i den økonomiske rammen. Dermed reduseres barnehagens mulighet til systemrettede forsterkningstiltak.

Pedagognormen og bemanningsnormen bør avhjelpe behovet for tilpasninger slik at flere barn kan fungere godt i barnehagen. Dette gjelder barn uten svært omfattende hjelpebehov.

Spesialundervisning i skolen

En økning i lærertettheten må kunne forventes å gi en nedgang i behovet for spesialundervisning ved at flere elever kan få en tilpasning av opplæring som gir et «tilfredsstillende utbytte av det ordinære opplæringstilbudet» (§5-1 i Opplæringsloven). En styrking av det ordinære opplæringstilbudet bør kunne ivareta flere elever innenfor et ordinært skoletilbud enn kommunen har pr. nå.

Syke barn og unge

Økende kompleksitet i barn og unges behov parallelt med at 2. linjetjenestene innen helse definerer seg ut av saker tidligere, gir en økning i antall saker. Dette utfordrer terskelen mellom forebygging og behandling. Antall barn og unge med behov for helsetjenester ved psykisk sykdom er økende. Det forventes at kommunen har et behandlingstilbud til disse hos Helse og velferd. Konsekvensene for skoler og barnehager er at barnet/eleven må følges tett opp, og det er utstrakt behov for tett kontakt med hjemmet. Dette legger omfattende beslag på ordinære rammer.

Lærernorm – rekrutteringsbehov

Skolene har behov for lærere der relevante fagkombinasjoner inngår i utdanningen. Det er «arbeidstakers marked» da alle kommuner konkurrerer om de samme lærerne.

Økonomisk gap fra 2018 til 2019

Nødvendige behov for økning i budsjett 2019 i forhold til vedtatt budsjett 2018 for å opprettholde tjenestene (alle tall i hele 1.000 kroner):

Vedtatt budsjett 2018	451 250
Tiltak som er innarbeidet i tabell 1	
Lønnsvekst 2018 – 2019	10 350
7 lærerårsverk – ny norm for lærertetthet	5 000
Videreføring av utgifter Nye Drammen	1 000
Underfinansiering ny bemannings- og pedagognorm barnehager	2 000
Deflator av foreldrebetaling i SFO (gebyrsak)	-600
Sum innarbeidet i tabell I	17 750
Sum tiltak innarbeidet i tabell I	17 750
Netto utgiftsramme Oppvekst 2019	469 000

Kommentar

Ny lærernorm gir en økning i stillinger med 10 årsverk. Tidligere finansiert er 12 lærerårsverk til tidlig innsats og økt lærertetthet ved øremerkede midler. Disse stillingene ligger inne med øremerket tilskudd på 8,4 millioner kroner. Det er foreløpig uklart om og eventuelt hvor stor økning det blir i statstilskuddet.

Pr. dato ser det ut til at posten for tilskudd til private barnehager vil holde uten økning av budsjettet, men det er uklart hvordan utgifter til økt bemanning i barnehagene, både

kommunale og private, skal håndteres. Det er sendt forespørsel til Fylkesmannen og departementet, men svaret foreligger foreløpig ikke.

I statsbudsjettet legges det opp til økning av foreldrebetalingen i barnehagene. Samtidig utvides gratis kjernetid til også å omfatte 2-åringer. Økt foreldrebetaling skal finansiere kostnadene ved utvidet gratis kjernetid.

Foreldrebetalingen i SFO er justert med deflator og behandles i gebyrsaken..

Tiltak som ikke er innarbeidet

3 lærerårsverk – ny norm for lærertetthet	2 000
Underfinansiering ny bemannings- og pedagognorm barnehager	2 000
Redusert statstilskudd til Læringscenteret	2 000
Sum tiltak som ikke er innarbeidet i tabell 1	6 000

Kommentar

Grunnskole - lærertetthet

Økt lærertetthet skal finansieres av øremerkede midler i 2019. Basert på de overføringene kommunen hittil har mottatt, og avsetning til dette formålet i statsbudsjettet, vil skolene fortsatt være underfinansiert.

Barnehage – bemannings- og pedagognorm

Det er lagt inn 2 millioner kroner av egen ramme til finansiering av deler av normen. Det er ytterligere behov for 2 millioner kroner dersom normen skal oppfylles.

Dersom det ikke kommer flere midler i endelig vedtatt statsbudsjett, vil rådmann komme tilbake til eventuelle tiltak både på barnehage og skole tidlig i 2019.

Opplæring for voksne - Læringscenteret

Læringscenteret kommer inn i en krevende økonomisk situasjon da en stor andel av deltakerne fortsatt har rett til opplæring (rettigheten varer i 5 år), mens det økonomiske tilskuddet (personstilskudd fra staten) kun varer i tre år. For 2019 viser beregningene at Læringscenteret får en inntektssvikt på 3 millioner kroner i statlige overføringer. Det er da tatt utgangspunkt i vedtak om mottak av 15 flyktninger i 2019.

Læringscenteret tilbyr undervisning i norsk og samfunnskunnskap for deltakere med store forskjeller i forutsetningene. Elevenes bakgrunn varierer fra å ha ingen skolegang, til å ha akademiske utdanninger. Deltakernes forskjellige utdanningsbakgrunn danner grunnlaget for tilpasninger i ulike undervisningsgrupper.

Læringscenteret har også pt. 36 deltakere i tilbudet «Grunnskole for voksne», 15 deltakere med rett til opplæring i grunnleggende ferdigheter (for voksne med medfødt eller ervervet skade). Slike tilbud er lovpålagt og finansieres av rammetilskuddet.

Den nye budsjetttrammen vil medføre behov for gjennomføre nedbemanning tilsvarende ca. 2,5 årsverk. Dette betyr videre at til kvalitet i opplæringstilbudet utfordres når klassene ikke lenger kan nivå-differensieres.

Nøkkeltall - Oppvekst	2013	2014	2015	2016	2017
Antall barne- (6) og ungdomsskoler (4)	10	10	10	10	10
Antall elever i grunnskolen (ant.i SFO)	3 105 (725)	3 124 (647)	3 091 (683)	3 093 (616)	3 196 (657)
Antall fr. språklige (i % av alle elever)	650 (20,9%)	709 (22,6%)	724 (23,4%)	802 (25,9%)	896 (28%)
Antall elever med spesialpedagogiske tiltak i % av alle elever	8,7	8,9	9,0	8,9	9,1
Antall elever m/særskilt norskoppl./tospråklig fagopplæring	216/75	211/84	218/90	210/99	241/87
Antall elever i Kulturskolen	312	328	322	373	368
Antall elever på Læringssenteret	204	198	201	231	244
Antall barn i komm. barnehager (ant. barnehager)	650 (9)	641 (9)	638 (9)	636 (9)	628 (9)
Antall barn i private barnehager (ant. barnehager)	682 (13)	683 (13)	671 (12)	658 (11)	650 (11)
Antall fremmedspråklige barn i barnehagene	257	282	267	303	324

Utvikling i elevtall: Sentrumsskolene i Mjøndalen og Solbergelva merker ringvirkningene av økningen i antall leiligheter. Antall fremmedspråklig i % av alle elever: Andelen øker også i 2017. Mer enn hvert 4. barn har nå minoritetsspråklig bakgrunn.

KOSTRA-tall	2013	2014	2015	2016	2017	2017	2017
Grunnskole						Komm. gr. 13	Landet u/ Oslo
Nto. driftsutg.til grunnskole i % av totale utg.	24,2	23,9	24,6	24,7	23,8	23,1	23,2
Nto. driftsutg.til grunnskoleopplæring 6-15 år	81 573	84 172	88 143	91 495	90 527	99 657	107 954
Gruppestørrelse 1. – 4. årstrinn	14,5	14,4	13,7	14,3	14,3	13,6	12,6
Gruppestørrelse 5. – 7. årstrinn	13,6	14,3	14,4	13,6	13,9	14,0	13,0
Gruppestørrelse 8. – 10. årstrinn	15,5	15,7	15,1	14,6	16,6	15,4	14,3
Korrigerte bto. driftsutg. til SFO pr. bruker	28 610	31 182	30 904	32 512	32 726	28 651	29 107
Korrigerte bto. driftsutg. til skoleskyss pr. elev som får skoleskyss	19 382	12 102	16 341	16 211	14 902	11 014	9 991
Bto. driftsutg. til kommunal musikk- og kulturskole pr. bruker	13 480	14 048	16 840	17 159	16 118	19 822	19 132
Andel elever i grunnskolealder i kommunen i musikk- og kulturskole, av antall barn 6 – 15 år	10,4	9,7	9,9	10,3	10,9	10,5	13,9

Netto driftsutgifter i % av de totale utgifter til grunnskole ligger over kommunegruppe 13 og over alle kommuner i landet. Kommunen har en lav andel av totale driftsutgifter til administrasjon, utvikling og lederstøtte. Timer til undervisning er prioritert meget høyt.

Korrigerte brutto driftsutgifter til SFO pr. bruker ligger fortsatt over gjennomsnitt både i KOSTRA og landet. Lovverket gir ikke barn med nedsatt funksjonsevne noen rett til hjelp i SFO. Disse barna har likevel behov for stor grad av tilrettelegging.

Korrigerte brutto driftsutgifter til skoleskyss pr. elev: Det er i hovedsak elever fra Steinberg til Veivangen skole som har rett til ordinær skolebuss. I dette tallet ligger også spesialskyss av elever med ledsagerbehov, noe som trekker gjennomsnittet opp.

KOSTRA-tall	2013	2014	2015	2016	2017	2017	2017
Barnehage						Komm. gr. 13	Landet u/ Oslo
Nto. driftsutg. til barnehager i % av totale utg.	16,5	17,3	17,3	17,6	17,1	15,2	14,3
Bto. driftsutg. pr. oppholdstime i barnehagene	41	57	57	60	61	63	64
Andel ansatte med barnehagelærerutdanning	37,7	*)38,5	40,2	38,0	40,9	36,3	36,4
Andel barnehager med åpningstid fra 9-10 timer/dag	12,0	**)	9,5	9,5	0,9	1,1	2,7
Andel barnehager med åpningstid 10 timer + pr. dag	84,0	**)	90,5	90,5	99,1	98,9	97,3

**) Satsing på kompetanseheving blant ufaglærte og rekruttering av assistenter med fagutdanning har gitt positiv effekt. **) Det foreligger ikke KOSTRA-tall.*

Barnehagene har en større prosentandel av kommunens totale utgifter enn kommunegruppe 13 og alle kommuner. Brutto utgifter pr. oppholdstime ligger imidlertid lavere enn for kommunegruppe 13 og landet. Netto utgifter er vanskelig å måle, da nye regler gir redusert foreldrebetaling for husstander med lav inntekt. Dette vil gi seg forskjellig utslag fra kommune til kommune. Det er vanskelig å få helt korrekte tall for brutto utgifter også, da disse tar med seg vikarbruk uten å korrigere for syke-/fødselspenger. I Nedre Eiker er det praktisk talt bare heldags barnehager, mens andre kommuner har en større andel barnehager med redusert.

Kultur og fritid

Rammeområdet Kultur og fritid fikk vedtatt et netto budsjett på 17,9 millioner kroner for 2018 i kommunestyret 13. desember 2017. En videreføring av driften i 2018 inn i 2019 med endringer som vist i tabellene nedenfor gir en netto økning på 250.000 kroner. Ny netto utgiftsramme er 18,1 millioner kroner.

Kommuneplanen

Folkehelse

Delmål 1: Nedre Eiker reduserer ulikheter i levekår og bidrar til en god oppvekst.

Delmål 2: Nedre Eiker legger til rette for sunne levevaner og bygger opp under folks mulighet til å ivareta egen helse.

Delmål 3: Nedre Eiker er pådriver for å skape et inkluderende, sosialt og aktivt liv for alle.

Delmål 4: Nedre Eiker jobber aktivt for å sikre barn og unge en god oppvekst med mulighet til utfoldelse og mestring.

Fortetting og stedsutvikling

Delmål 2: Mjøndalen og Krokstadelva videreutvikles til et levende sentrumsområde og et attraktivt sted å bo.

Tjenester og produksjon

Delmål 1: Kvalitet, omfang og nivå på kommunale tjenester er tydelig avklart. Saksgangen er effektiv og forutsigbar.

Delmål 4: Nedre Eiker samarbeider aktivt med ideelle og frivillige organisasjoner, private kunst- og kulturaktører, næringsdrivende og andre offentlige instanser.

Barn og unge opplever varierte kultur- og fritidstilbud av høy kvalitet	
Delmål	Kjennetegn på måloppnåelse
Kultur og fritid gir relevante tilbud som når et mangfold av barn og unge og bidrar til sosial inkludering og mestring.	Kultur og fritidstilbudene til barn og unge er relevante og gir muligheter for at barn og unge både skal kunne oppleve gode kultur-, fritids- og formidlingsaktiviteter og kunne bidra selv gjennom deltagelse og opplæring. Det er økt deltagelse fra barn med mangfoldig bakgrunn og interesser. Virksomheten deltar i tverrfaglige sammenhenger for å sikre måloppnåelse.

Kultur og fritid bidrar til å stimulere frivillighet i regi av organisasjoner og enkeltpersoner	
Delmål	Kjennetegn på måloppnåelse
- Flere aktive frivillige og frivillige lag og organisasjoner. - Innenfor ulike samfunnsområder for å sikre et best mulig aktivitetstilbud som gjenspeiler befolkningssammensetningen.	Tilbakemeldinger fra lag og foreninger, arrangører og andre frivillige i dialogmøte. Kommunens bygg/arenaer er tilgjengelig for frivillige lag og organisasjoner.

Kultur og fritid skal stimulere organisert idrett, selvorganisert aktivitet og friluftsliv i et folkehelseperspektiv	
Delmål	Kjennetegn på måloppnåelse
- Organisert idrett skal ha forutsigbare rammevilkår. - Det skal legges til rette for egenorganiserte aktiviteter. - Handlingsdelen av vedtatt Plan for idrett,	Godt samarbeid med private, idretten og frivillig/ideell sektor for øvrig om tiltak som bygger opp under sunne levevaner og møteplasser. Det er enkelt å drive med egenorganisert aktivitet og friluftsliv både på eksisterende arenaer og nye arenaer.

Kultur og fritid skal stimulere organisert idrett, selvorganisert aktivitet og friluftsliv i et folkehelseperspektiv	
Delmål	Kjennetegn på måloppnåelse
fysisk aktivitet, friluftsliv og anlegg følges opp.	

Kultur og fritid skal bidra til å styrke demokrati, ytringsfrihet, tilhørighet og sosiale fellesskap	
Delmål	Kjennetegn på måloppnåelse
Arrangement som bidrar til samfunnsdebatt, opplysning, kulturopplevelser, deltagelse og synlighet. Det skal legges til rette for mangfold blant publikumsgrupper, inkludering /integring. Bidra positivt inn i prosessen Nye Drammen.	Det er økt deltagelse fra flere grupper i samfunnet/mangfold blant publikumsgrupper. Det gjennomføres systematisk dialog med brukere og publikum. Det foregår kontinuerlig utvikling av arenaer. Delta i arbeidsgrupper og faglige verksteder.

Kultur og fritid bidrar til innovasjon og utvikling innenfor kulturnæring og lokalt kunst- og kulturliv	
Delmål	Kjennetegn på måloppnåelse
Tilby og utvikle rammebetingelser for kunstnere, kulturelle næringer og andre arrangører. Det tilbys kunstopplevelser i offentlige rom.	Det samarbeides med flere ideelle og frivillige organisasjoner, private kunst- og kulturaktører for å styrke lokale kunstnere og utøvermiljøers bidrag. Flere aktører etablerer seg i kommunen. Virksomheten bidrar i kunst og kulturprosjekter i offentlige rom.

Kultur og fritid skal bidra til at kulturminner og kulturarv ivaretas, formidles og brukes	
Delmål	Kjennetegn på måloppnåelse
Ivaretagelse og formidling av immateriell og materiell kulturarv for å bygge lokal identitet og tilhørighet. Bidra til å bevare kulturarv for å gjenspeile bredde, mangfold og særpreg i Nedre Eikers kulturhistorie. Handlingsdelen i vedtatt plan for kulturminner og kulturmiljøer følges opp.	Det skapes nye formidlings-/verdiskapingsprosjekter innenfor kulturarv. Det er gode rammebetingelser/samarbeid for og med Stiftelsene Temte, Verkstedet (Solberg Spinneri) og Portåsen. Verneperspektivet og utvikling/bruk av kulturarven er innarbeidet i byggesak /reguleringsplaner.

Styringsindikator Kultur og fritid	Landet	Status 2017	Mål 2018	Mål 2020
Antall utlån pr. innbygger (alle medier)	3,9	3,0	3,3	3,5
Er mediestammen relevant for bruker (omløpshastighet) Barn/Voksne	1,4/0,9	1,7/1,2	1,6/1,5	1,8/1,8
Besøk pr. innbygger bibliotek	4,4	3,2	2,8	3,0
Brukertilfredshet bibliotek	5,3/5,1	5,4	5,4	5,5
*Antall arrangementer bibliotek	I/T	350	Som 2016	Økning
Antall arrangement pr. år som får bistand	I/T	514	Som 2016	Økning
**Andel unge som har benyttet ungdomsklubb	31%	15%	20%	30%
Klubber og verksteder barn og unge	I/T	10	14	15
Åpne tilbud og kurs/verksteder	I/T	60	60	80
Antall arrangement i egen regi	I/T	374	Som 2016	Økning

*Samtale- og debattprogram, kulturprogram, opplæring/kurs/verksted, biblioteksopplæring, klassebesøk, arrangementer for barnehage. **Ungdata 2017

Hovedutfordringer

Nedre Eiker ligger lavt på økonomiske midler til kultur- og fritidsområdet (jfr. KOSTRA-tall). Dette gir føringer for antall og hvilke arrangementer kommunen er i stand til å arrangere selv, være medarrangør for eller bistå lag og foreninger med. Tilbudene må være attraktive og relevante for publikum. Både omfang og kvalitet representerer en utfordring sett opp mot tilgjengelige ressurser. Støtten til kulturlivet/ ikke-kommersielle arenaer følger i liten grad øvrig kostnadsutvikling i samfunnet.

Bibliotekets netto driftsutgifter pr. innbygger ligger langt under kommunegruppe 13 og landet. Flere bibliotek i regionen tilbyr nå meråpent bibliotek. Tilbudet til publikum på nåværende og høyere nivå er en utfordring.

Ny plan for idretts- og friluftsliv er vedtatt. Planen har en handlingsdel med mål som gir føringer for prioriteringene i budsjett. Vedtatt kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer skal også følges opp i henhold til handlingsdelen.

Idrett, friluftsliv, kulturarv og øvrig lokalt kulturliv er til enhver tid avhengig av frivillige foreninger og lag, og ikke minst enkeltpersoner. Rekruttering inn til slikt arbeide er et viktig tiltak for å sikre demokratiet, trygge kommunen som bosted, bedre folkehelsen og trivselen samt skape og trygge identitet, og lokal tilhørighet. Frivillige organisasjoner, frivillig kulturliv og enkeltpersoner/arrangører har stort behov for bistand til markedsføring og gjennomføring av prosjekter, arrangementer og tilbud. Det er stadig større etterspørsel etter dette etter slik bistand fra Kulturkontoret. Kontoret har over tid hatt en strategisk tilnærming til dette ved å yte bistand slik at arrangører og organisasjoner kan bli i stand til å klare mye, og slik gi et mangfoldig tilbud til befolkningen.

Økonomisk gap fra 2018 til 2019

Nødvendige behov for økning i budsjett 2019 i forhold til vedtatt budsjett 2018 for å opprettholde tjenestene (alle tall i hele 1.000 kroner):

Vedtatt budsjett 2018	17 850
Tiltak som er innarbeidet i tabell 1	
Lønnsvekst 2017 – 2018	350
Solberg Spinneri 200 år	-100
Sum innarbeidet i tabell I	250
Sum tiltak innarbeidet i tabell I	250
Netto utgiftsramme Kultur og fritid 2019	18 100

Kommentar

Det er ikke lagt inn andre tiltak enn lønnsvekst på utgiftssiden.

Vedtatt plan for idrett, friluftsliv, fysisk aktivitet og anlegg innebærer en del vedtatte handlingselementer som er innarbeidet i ordinært budsjett (gapahuker, bål plass, merking av stinett).

Bevilgningen til Solberg Spinneri's 200-årsjubileum var en engangsbevilgning i 2018, slik at rammen er redusert med 100.000 kroner.

Inntektene på Kultur og fritid består i hovedsak av leieinntekter for forsamlingshus og idrettshall. Leieinntektene har gått jevnt nedover. Dette må også sees i sammenheng med at fri leie blir brukt som støtteordning til kulturlivet. Leieinntektene foreslås derfor beholdt på samme nivå som 2018 til tross for prisjustering.

Foreløpig er det ikke lagt inn innsparingstiltak.

Tiltak som ikke er innarbeidet	
Eablering av friluftsport på Årbogen *)	150
Indeksregulering av idrettslagenes tilskudd *)	200
Inkludering idrett *)	100
50% stilling biblioteket	350
20% stilling ved kulturkontoret	130
Meråpent bibliotek	50
Tilskudd museum	300
Kulturell spaserstokk	110
Sum tiltak som ikke er innarbeidet i tabell 1	1 390

*) Vedtatt i KIFFA-planen

Kommentar

Eablering av friluftsport på Årbogen

Handlingsplan for kulturarv og idrett, fysisk aktivitet, friluftsliv og anlegg: Friluftsport på Årbogen er påbegynt. Det kan søkes tilskudd fra stat og private.

Indeksregulering av idrettslagenes tilskudd

Handlingsplan for idrett, fysisk aktivitet, friluftsliv og anlegg: Indeksregulering av idrettslagenes aktivitets- og driftstilskudd fra 2014 til 2018/2019.

Inkludering idrett

Handlingsplan for idrett, fysisk aktivitet, friluftsliv og anlegg: Kommunen ser til ordningen «inkludering i idrettslag» med tanke på å planlegge og gjennomføre aktivitetstiltak rettet mot mennesker med minoritetsspråklig bakgrunn, samt barn og unge fra lavinntektsfamilier.

Stilling på biblioteket – 50 % bibliotekar

Kommunen ligger langt under resten av landet når det gjelder bemanning i biblioteket. Det er ikke mulig med økt utvikling av biblioteket uten at bemanningen øker.

Meråpent bibliotek

Lisenser og drift knyttet til meråpent bibliotek.

Stilling på kulturkontoret – 20 %

Kulturkontoret merker et stadig større trykk fra lokalt kulturliv på bistand til arrangementer med markedsføring, arrangementsveiledning.

Tilskudd museum

Portåsen som er en avdeling av Buskerudmuseet. Det er behov for økning av kommunalt tilskudd. Portåsen er Nedre Eikers viktigste kulturinstitusjon. Siden starten i 2010 har støtten fra Nedre Eiker kommune stått stille, samtidig som støtten fra stat og fylke en dobles. Støtten fra Nedre Eiker kommune til Portåsen er øremerket i motsetning til støtten

fra stat og fylke som fordeles gjennom Buskerudmuseet. Økningen i tilskuddet vil være avgjørende for å sikre en forsvarlig drift og bemanning av stedet.

Den Kulturelle spaserstokken

Buskerud fylkeskommune avviklet ordningen med støtte til Den kulturelle spaserstokken i kommunene med virkning fra 1. januar 2019. Det er kun i Buskerud som har besluttet dette. Dersom ikke ordningen skal avvikles må det tilføres midler.

Øvrige kulturarrangementer finansiert av egne midler forsetter som før.

Nøkkeltall	2013	2014	2015	2016	2017
Kultur og fritid					
Antall fritidsklubber for barn og unge	5	5	5	5	3 ¹
Antall besøkende i fritidsklubbene og Down Under	8 400	6 500	6 500	9 000	8 000
Antall deltagere på kurs/grupper i fritidsklubbene ²	17 605	4 500	4 500	4 900	3 666 ²
Antall personer som har lånt fra utstyrsbasen				377	405
Antall utlån fra utstyrsbasen				1 231	1 243
Antall besøk på biblioteket	66 000	66 000	66 000	68 500	76 263
Antall digitale besøk i bibliotekets katalog	20 103	23 627	24 402	26 376	126 986 ³
Antall utlån på bibliotek	79 136	80 694	78 732	84 603	79 082
Antall besøkende i svømmehallen	20 435	20 170	20 248	19 378	19 919
Antall besøkende på skolesvømming og fra N.E.Svømmeklubb	35 308	24 000	36 192	36 330	37 081
Antall frivillige ved Frivilligsentralen	71	89	118	125	150
Antall registrerte oppdrag ved Frivilligsentralen	1 864	1 414	1 115	1 349	1 443

Det var fire juniorklubber og ungdomshuset Down Under ved inngangen til året 2017. 2 klubber ble lagt ned 1. halvår.

Dette tallet innebærer all virksomhet utenom vanlige besøk, dvs. verksteder, konserter, UKM, ulike prosjekt (ERASMUS utveksling,) samarbeidsprosjekt med andre. Ingen skoler brukte lokalene til musikkundervisning i 2017.

I systemet registreres tallene på en ny måte som gjør at de økte vesentlig. Dette ligger utenfor kommunens kontroll.

KOSTRA-tall	2013	2014	2015	2016	2017	2017 Komm. gr. 13	2017 Landet utenom Oslo
Kultur og fritid							
Nto. driftsutg. til kultur pr. innbygger	1 082	1 232	1 178	1 279	1 238	2 167	2 238
Nto. driftsutg. til kultur i % av komm. utg.	2,4	2,6	2,5	2,7	2,5	4,0	3,9
Bto. investeringsutg. til kultur pr. innbygger	1,177	2,319,0	49,0	6,1	89	768,1	857,7
Nto. driftsutg. til folkebibliotek pr. innbygger	159	173	173	183	180	256	278

1) *Lyssetting av Mjøndalen bru.*

2) *Økning skyldes flomskader på kulturbygg og rehabilitering garderober Eknesbadet.*

Kommunen bruker betydelig lavere andel av budsjett og beløp pr. innbygger enn kommunegruppen og landet. Det samme gjelder utgifter til bibliotek. Andelen som brukes til kultur har gått ned i 2017.

Helse og velferd

Rammeområdet Helse og velferd fikk vedtatt et netto budsjett på 383,3 millioner kroner for 2018 i kommunestyret 13. desember 2017. En videreføring av driften i 2019 med endringer som vist i tabellene nedenfor, gir en netto økning på 14,2 millioner kroner. Ny netto utgiftsramme er 397,5 millioner kroner.

Kommuneplanen

Helse og velferd vil satse på følgende områder i 2019 for å innfri målsetninger i kommuneplanens samfunnsdel samt prioriterte styringsindikatorer.

Folkehelse

Delmål 2: Nedre Eiker legger til rette for sunne levevaner og bygger opp under folks mulighet til å ivareta egen helse.

Delmål 5: Nedre Eiker kommune har godt koordinerte tjenester som bygger på prinsippet om egen mestring og ivaretar innbyggernes behov.

Tjenester og produksjon

Delmål 1: Kvalitet, omfang og nivå på kommunale tjenester er tydelig avklart. Saksgangen er effektiv og forutsigbar.

Delmål 2: Nedre Eiker arbeider strategisk for å ha godt koordinert tjenestetilbud. Tilbudet tilpasses og dimensjoneres ut fra framtidige behov og prioriterte satsingsområder

Delmål 3: Nedre Eiker har riktig kompetanse innenfor alle fagområder og i alle ledd.

Satsingsområder 2019 – 2022¹

Mestre livet i egen bolig

Tidlig innsats, lavterskel og involvering – for bedre psykisk helse

Kapasitet og tilgjengelighet på plasser med heldøgns omsorg

Tidlig innsats i alle livsfaser

Riktig fag- og endringskompetanse og god rekruttering

Mestre livet i egen bolig

Kommunen har utfordringer med å skaffe boliger til innbyggere med alvorlige psykiske lidelser og utfordringer knyttet til rus. Fra 1. oktober 2018 økes kapasiteten ved TUNET med totalt 3 nye leiligheter. Dette sikrer et mer differensiert og tilpasset tjenestetilbud til denne brukergruppe. Det etableres også økt ambulerende tjeneste innen psykisk helse, særlig knyttet til kveld og helg.

Gjennom arbeidet med fra «leie til eie», jobber bolig tjenesten for at flest mulig av kommunens innbyggere skal eie egen bolig gjennom bl.a. bruk av Startlån. Prosjektet «bli boende», finansiert av prosjektmidler i 2017-2019 med 1,8 millioner kroner pr. år, skal bidra til at innbyggere med lav- eller uten boevne kan bli boende i nåværende bolig. Det gis tjenester som boveiledning, opplæring i praktiske oppgaver etc. Fylkesmannen og Helsedirektoratet har endret sine tildelingskriterier slik at finansieringen for tiltaket i 2019 er usikker. Så langt har prosjektet gitt gode resultater og besparelser for kommunen. Kommunen har stor etterspørsel etter omsorgsboliger med tilgang på bemanning for unge personer med omfattende bistandsbehov. Mikkelsveien omsorgsboliger med åtte leiligheter tilpasset disse innbyggerne skal etter planen stå klart til innflytting ca. 1. november 2019.

¹ Temaplan 2017 – 2020 «Tidlig innsats hele livet» Helse og velferd, vedtatt i utvalg for helse og velferd 14. juni 2017.

Bemanningen i Mikkelsveien er planlagt finansiert ved å ta tilbake brukere det i dag kjøpes tjenester til, samt unngåtte kostnader til brukerstyrt personlig assistent (BPA) og personlig assistent (PEA). Det er behov for at personalet kan være på plass før brukerne kommer for å få en god oppstart, beregnet til ca. 2 ÅV med halvårseffekt i 2019.

Nye Aktiviteten er under bygging og planlegges å tas i bruk ca. 1. april 2019. De nye lokalene legger til rette for et differensiert, framtidsrettet og godt aktivitetstilbud til både yngre og eldre innbyggere med utviklingshemming og nedsatt kognitiv funksjonsevne.

Avtalen med Øvre Eiker kommune om kjøp av plasser ved Eiker Aktivitetssenter er sagt opp og brukerne er planlagt gradvis tilbakeført til kommunen innen 1. juni 2019.

Bemanningen i Nye Aktiviteten finansieres ved omdisponering av ressursene som i dag benyttes til kjøp av plasser ved Eiker Aktivitetssenter.

Tidlig innsats, lavterskel og involvering

«Rask psykisk helsehjelp» startet opp i 2018 og vil være delvis prosjektfinansiert i 2019. Fra 2021 må tiltaket innarbeides i økonomiplanen. Psykolog er lovpålagt i kommunene fra 2020 og skal etter planen inngå i rammefinansieringen. Satsingen på «Rask psykisk helsehjelp» er i tråd med kommunens planer om tidlig innsats, forbyggende og helsefremmende arbeid.

Kommunen inngikk i 2018 et forpliktende samarbeid med Drammen distriktpsikiatriske senter (DPS), samt med kommunene Drammen og Svelvik om opprettelse av «Flexible Assertive Community Treatment» (FACT). Teamet startet sitt arbeid 2. mai 2018 og arbeidet videreføres i 2019.

Samtidig med at DPS reduserer døgntilbudet erfarer kommunen også at pasientene skrives tidligere ut fra psykiatriske avdelinger ved sykehuset. Vestre Viken etablerer FACT sikkerhet som skal sikre overgangen fra spesialisthelsetjenesten til kommunen. Denne måten å jobbe på forutsetter forpliktende og tett samarbeid med kommunen og vil kreve tverrfaglig kompetanseheving og økt ressursinnsats de neste årene. Samarbeid med prosjektstillinger i NAV som jobber med biveiledning i prosjekt «Bli boende» blir også viktig overfor denne gruppen.

Fra 1.januar 2019 skal kommunen betale for utskrivningsklare pasienter innenfor rus og psykisk helse på samme måte som med somatikkpasienter som ny del av samhandlingsreformen. Finansieringen ligger i rammetilskuddet til kommunene og spesialisthelsetjenesten vil fakturere kommunen for overliggenderdøgn. På samme måte som med somatiske pasienter vil kommunene søke å unngå å betale for overliggenderdøgn ved å sørge for egne kapasitet.

Ventelistelengde for oppfølging fra team for psykisk helse er i 2018 på gjennomsnittlig 3 måneder. Antall henvisninger fra fastlege har i 2018 økt med 33,3%. Dette kan skyldes økt oppgaveoverføring fra DPS, samtidig kan det være sammenheng med reduksjon av fastlegelister og økt arbeidspress på fastleger.

Lavterskeltilbudet Veksthuset har fått nye lokaler i 2018. Arbeidsmetodikken ved Veksthuset utvikles i samarbeid med de som benytter tilbudet og nye lokaler gir muligheter for å utvikle innholdet videre i tett samarbeid med ulike lavterskeltilbud.

Kapasitet og tilgjengelighet på plasser med heldøgns tjenester

De siste årene har det vært stort press på heldøgns omsorgsplasser, både av kort og lang varighet. Det er satt inn en rekke tiltak for å øke innbyggernes mestring og trygghet i egen bolig slik at de kan bo lengre i eget hjem.

Fra februar 2018 begynte innsatsteam å besøke alle utskrivningsklare pasienter på sykehuset for å kartlegge hjelpebehov og trygge brukeren i forhold til hjemreise. Disse tiltakene har gitt effekt og flere brukere har reist rett hjem etter sykehusopphold og flere bor hjemme lenger før de søker heldøgns omsorgstilbud.

Kommunen kjøper fortsatt syv langtidsplasser utenbygds og det er beregnet at disse plassene må opprettholdes til nye heldøgns plasser er etablert. Målet er å holde utenbygds kjøp på et lavest mulig nivå.

Det er behov for nye heldøgns omsorgsplasser som kan erstatte Solberglia sykehjem, samt øke kommunes kapasitet fram mot 2023. Mandat for prosjekt «nytt sykehjem innenfor Nedre Eikers nåværende grenser» ble vedtatt av rådmennene i Svelvik, Drammen og Nedre Eiker 31. august 2017. Kommunestyret vedtok i junimøtet at det skal utredes minst tre alternative plasseringer av heldøgns omsorgsplasser. Det utlyses en prosjektstilling som skal arbeide med konseptutredning hvor hovedfokus er hvordan heldøgns omsorgsplasser kan bidra til et aldersvennlig, levende lokalsamfunn i naturlige kommunesentra som Krokstadelva. Det er avsatt 5 millioner kroner i investeringsbudsjettet til for- og skisseprosjekt i 2019. Nedre Eiker har ikke med dagens rammer midler til hverken drift eller investering. De videre arbeidsprosessene og prioriteringene vil fremkomme i budsjett- og økonomiplan for Nye Drammen høsten 2019. Rådmannen vil komme tilbake til saken så snart konseptutredningen foreligger.

«Sammen om de sykeste hjemmeboende» er et prosjekt finansiert av skjønnsmidler fra Fylkesmannen i 2018. Målgruppen er beboere i omsorgsbolig med heldøgns bemanning. Målsetting med prosjektet er å gi bedre medisinskfaglig oppfølging i boligen, og hindre unødig flytting av de sykeste syke. Det medisinske tilbudet skal sikres gjennom tettere samhandling mellom leger og annet helsepersonell.

En frivilligkoordinator i 50 % stilling som arbeider på tvers virksomhetene sikrer struktur på samarbeidet med frivillige. Antallet frivillige i institusjonstjenesten har økt fra fire i 2017 til 25 pr. august 18, i tillegg til Solberglias venner. Dette er et godt supplement til våre tjenester, spesielt ved ulike arrangement og aktivitetstilbud på individ- og gruppenivå. Tidligere planer om sertifisering av livsgledesykehjem utsettes til storkommunen er etablert. Dette for å kunne dra nytte av arbeidet som Drammen har gjort på området.

Tidlig innsats i alle livsfaser

Det er målsetning om å avdekke utfordringer tidligst mulig for å forebygge og redusere hjelpebehov. Kommunen dreier derfor en stilling til forebyggende helsearbeid rettet mot eldre høsten 2018. Det planlegges informasjonsmøte til 75 åringene etter modell av Drammen samt forebyggende hjemmebesøk med bla. kartlegging av bosituasjon. Videre utredes behovet for en sykepleieklinikk på Bråta.

Riktig fag- og endringskompetanse og god rekruttering

Kompetansehevende tiltak er et satsningsområde for å kunne møte framtidige utfordringer. Masterløp, videreutdanninger, og fagspesifikke kurs innen blant annet demensomsorg har stor prioritet. I rekrutteringsarbeidet står økning av andelen høgskoleutdannede sentralt. Dette for å sikre gode nok tjenester innen samtlige fagområder.

For å beholde kontinuitet og stabilitet i tjenestene arbeides det kontinuerlig med reduksjon av sykefravær. Arbeidsprosessene er partssammensatt med fokus på arbeidsmiljøutvikling, ledelse og bevisstgjøring av spillereglene i arbeidslivet.

Sykefraværet varierer mellom avdelinger og virksomheter, men totalfraværet er fortsatt høyt.

Styringsindikatorer

Styringsindikatorer Institusjonstjenesten	Landet	Status 2017	Mål 2019
Andel planlagte samtaler med brukere og pårørende som er gjennomført.	I/T	100%	100 %
Fravær av alvorlige trusler og vold	I/T	70	20
Fravær av alvorlige avvik i legemiddelhåndteringen	I/T	31	8
Andel brukere med ernæringsplan innen 14 dager etter innkomst.	I/T	100%	100%
Andel brukere med årlig legemiddelgjennomgang.	I/T	80%	100%
Styringsindikatorer hjemmetjenesten	Landet	Status 2017	Mål 2019
Andel hjemmeboende personer med demens hvor ernæringsstatus er kartlagt og oppfølging planlagt	I/T	40%	100%
Oppnådd ATA tid (Ansikt til ansikt tid)	I/T	54,5%	61%
Fravær av alvorlige avvik i legemiddelhåndteringen	I/T	60	15
Antall brukere hvor medisindispenser erstatter besøk fra hjemmesykepleien	I/T	17	30
Antall hjemmeboende hvor annen velferdsteknologiske løsninger er tatt i bruk	I/T	Ny	15
Antall tverrfaglige legemiddelgjennomganger på Bråta	I/T	Ny	8
Styringsindikatorer psykisk helse og rus	Landet	Status 2017	Mål 2019
Andel beboere i boliger for psykisk helse og rus hvor ernæringsstatus er kartlagt og knyttet opp mot tiltak.		Ny	85%
Behandlingstilbud i Rask Psykisk Helse er igangsatt innen 2 uker		Ny	100%
Antall alvorlige avvik vold og trusler psykisk helse	I/T	6	<2
Antall alvorlige HMS avvik boliger psykisk helse		Ny	<10
Styringsindikatorer Innsatsteam / ergo/fysio /Friskliv /Transport-hj.mdl	Landet	Status 2017	Mål 2019
Antall gjennomførte hjemme- og hverdagsrehabiliteringsforløp	I/T	38	70
Andel av de som gjennomfører hjemme- og hverdagsrehabilitering som får en betydelig bedring i funksjon etter 3 og 6 måneder	I/T	Ny	75%
Antall brukere som vurderes av/får oppfølging av innsatsteam i hjemmet årlig.	I/T	146	250
Antall deltakere som får Frisklivstilbud		Ny	100
Styringsindikatorer for funksjonshemmede	Landet	Status 2017	Mål 2019
Fravær av uønsket hendelse vold.	I/T	15	5
Fravær av uønsket hendelse trussel / sjikane / trakassering	I/T	Ny	8
Fravær av avvik fra kap. 9 bruk av tvang og makt	I/T	21	8
Fravær av alvorlige** avvik i legemiddelhåndtering.	I/T	10	2
Gjennomført samarbeidsmøte med bruker / pårørende / verge minimum en gang per år.	I/T	92%	100 %
Andel brukere som har et aktivitetstilbud (både dag og fritid) i tråd med egne ønsker.	I/T	94%	95 %

I 2018 gjennomfører Ergo- og fysioterapitjenesten brukerundersøkelse. Det vil ikke bli gjennomført flere brukerundersøkelser før kommunesammenslåingen

Hovedutfordringer

Økende kostnader

Det er god kontroll på utgiftene og virksomhetene har fokus på tjenesteutvikling men den økonomiske situasjonen for etaten er likevel utfordrende.

Etterspørselen etter helse- og velferdstjenester er økende. Budsjettrammen har de siste årene økt med lønnsvekst, turnuskostnad, samt økningen i ressurskrevende tjenester.

Rettighetsfestede tjenester som støttekontakt, avlastning og BPA har de siste årene hatt store budsjettoverskridelser. Bruk av omsorgsstønning er redusert de siste årene. Samtidig er det en innbyrdes forskyvning mellom aktivitetsområdene ved at BPA nå tar en større andel av totalbudsjettet. Dette har sammenheng med rettighetsfesting av tjenesten til brukere under 67 år med behov for hjelp minst 32 timer per uke. Rådmannen vil følge utviklingen nøye og vil vurdere tiltak fortløpende.

Kommune skal ivareta innbyggernes mange ulike behov. Det har medført at noen kostbare ordninger i egen regi er opprettet i tillegg til at noen kjøpes eksternt. Mikkelsveien omsorgsboliger skal gi tilbud til noen av disse brukerne når det står ferdig ca. 1.november 2019.

Det å yte riktige og lovpålagte tjenester til riktig tid er utfordrende når man skal balansere ressursbruk, effekt og estimere kostnaden. Året 2019 vil bli et krevende år tatt mengden brukere som har levert søknader om rettighetsfestede tjenester i betraktning.

Refusjon ressurskrevende tjenester

Kommuner som yter særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester til enkeltmottakere, kan søke om delvis refusjon av direkte lønnsutgifter til disse tjenestene. For 2018 er innslagspunktet foreslått i statsbudsjettet økt med 50.000 kroner utover lønnsvekst til 1.320.000 kroner pr. bruker. Lønnsutgifter som overstiger innslagspunktet refunderes med 80 % for ressurskrevende brukere mellom 16 og 67 år. Først ved fremleggelse av statsbudsjettet i oktober 2019, blir innslagspunktet og %-satsen for 2019 fastsatt. Det er derfor stor usikkerhet til hva refusjon for ressurskrevende tjenester i 2019 blir siden satsen først er kjent 10 måneder ut i budsjettåret. Det er også usikkerhet rundt refusjonens størrelse i kroner pga. usikkerhet om hvor mange brukere som vil være definert som ressurskrevende i 2019, samt kommunens faktisk lønnskostnader for den enkelte bruker.

Ressurskrevende tjenester		
År	Antall	Refusjon (mill. kr.)
2014	45	44,9
2015	53	55,1
2016	40	51,3
2017	43	55,1
2018	39	52,2
2019	45	54,9

Tall 2014-2018 er regnskapstall for refusjon for foregående år, tall 2019 er budsjettall.

Haglund

Avdelingen yter tjenester til en variert brukergruppe innen områdene utviklingshemming og somatikk. På grunn av stort behov for botilbud til brukergruppen med utviklingshemming vil denne brukergruppen prioriteres ved ledig plass ved Haglund. Det forutsettes at bygningstekniske tiltak i boligen samt individuell oppfølging av den enkelte kan bidra til å dempe behovet for økt bemanning. Relatert til behovet for økt bemanning vil rådmannen fortløpende vurdere tiltak.

Hjemmetjenester

Hjemmetjenesten har det siste året arbeidet for å øke «Ansikt Til Ansikt-tid» (ATA tid)- og redusere tiden som brukes på arbeidsoppgaver som ikke gir effekt for brukeren. Bruk av teknologiske hjelpemidler, fokus på hverdagsmestring og hverdagsrehabilitering i samarbeid med innsatsteam gir effekt. Dette arbeidet vil fortsette i det videre for å unngå kostnader for dyrere tjenester.

Det er forventet gradvis økning i ressursbehov i årene fremover etter hvert som andelen eldre over 80 år øker. Antall alvorlig syke brukere og antallet som ønsker å dø hjemme med oppfølging fra hjemmetjenesten er økende.

Videre arbeides det for å styrke tilbudet til hjemmeboende med demenssykdom. Dette gjøres blant annet gjennom å etablere egne personalgrupper som følger opp og samhandler med denne brukergruppen. Nedre Eiker inngår i tillegg samarbeidsavtale med

Nasjonalforeningen for folkehelse om å bli en demensvennlig kommune. I dette samarbeidet ligger det bl.a. opplærings- og informasjonsmaterieil til servicenæringen.

Velferdsteknologi

Det er inngått avtale med Doro Care om mottak av trygghetsalarmer. I avtalen ligger det muligheter for mottak av varsler fra andre trygghetsskapende løsninger. Målet i 2019 er å ta i bruk minimum 15 velferdsteknologiske løsninger.

Samarbeidet med Øvre Eiker avsluttes ved årsskifte 2018/2019. Fokuset rettes mot Nye Drammen og videre utrulling av teknologiske løsninger, samt måling av gevinster for brukerne og tjenesten.

Nedre Eiker deltar i to prosjekter som handler om teknologi som begge er finansiert gjennom Regionalt forsknings fond (RFF) Oslofjordfondet i 2019. Et prosjekt er testing og oppfølging av KOLS-pasienter for å kunne forebygge forverring av tilstanden. Det andre prosjektet er DigiPAS (digitale løsninger for økt kvalitet og bedre pasientsikkerhet samt effektiv ressursbruk i kommunehelsetjenesten). Prosjektet startes opp i hjemmetjenesten, -tjenestetildeling og korttidsavdelingen hvor det skal installeres elektroniske tavler hvor risikoområder, oppfølgingspunkter, inn- og utreisetidspunkter etc. framkommer i sanntid.

Friskliv

Frisklivstilbudet er videreført i Nedre Eiker med 1,8 ÅV fysioterapeuter (med statstilskudd) tilsvarende 800.000 kroner overført fra tidligere samarbeid med Øvre Eiker. Det er mål om at frisklivstilbud skal gis til minst 100 innbyggere i 2019.

Lærings- og mestringstilbud

Målet for 2019 er at fire av seks deltakere skal prøve ut lokale lag og foreninger som en del av sin oppfølging fra Friskliv. Tilbudet kan utvides ved å øke innsatsen med 0,5 årsverk tilsvarende prosjektfinansiert stilling som i dag arbeider med overgang til frivillige lag og foreninger.

Endringer fra 2018 til 2019

Nødvendige behov for økning i budsjett 2019 i forhold til vedtatt budsjett 2018 for å opprettholde tjenestene (alle tall i hele 1.000 kroner):

Vedtatt budsjett 2018		383 300
Tiltak som er innarbeidet i tabell 1		
Lønnsvekst 2018 -2019	10 600	
Mikkelsveien omsorgsboliger, oppstart	700	
Rettighetsfestede tjenester	2 000	
Utskrivningsklare pasienter psykisk helse/rus	900	
Sum innarbeidet i tabell I	14 2600	
Sum tiltak innarbeidet i tabell I		14 200
Netto utgiftsramme Helse og velferd 2019		397 500

Kommentar**Lønnsvekst**

Lønnsvekst for 2019 er beregnet ut i fra lønnsdelen i deflator.

Mikkelsveien omsorgsboliger

Det er behov for midler slik at personalet kan være på plass før brukerne kommer for å få en god oppstart, beregnet til ca. 2 ÅV med halvårseffekt i 2019.

Rettighetsfestede tjenester

Rettighetsfesting av BPA-tjenester til brukere under 67 år med behov for hjelp over 32 timer pr. uke har gitt vesentlig økte kostnader de senere årene. 2017 - 18,7 millioner kroner 2018 forventes 30,9 millioner kroner og for 2019 forventes en ytterlig økning. Rådmannen vil følge utviklingen nøye og vil vurdere tiltak fortløpende.

Utskrivningsklare pasienter psykisk helse/rus

Fra 1. januar 2019 skal kommunen også betale for utskrivningsklare pasienter innenfor rus og psykisk helse. Spesialisthelsetjenesten vil fakturere kommunen overliggerdøgn for utskrivningsklare pasienter på samme måte som ved overliggerdøgn for somatiske pasienter. Tiltak vil bli vurdert fortløpende for å holde utgiftene så lave som mulig.

Bør - tiltak som ikke er innarbeidet

Økt behov for hjemmesykepleie.	1 100
Økt behov funksjonshemmede	2 100
Økt behov psykisk helsehjelp	1 250
Opptappingsplan for habilitering og rehabilitering	600
Sum tiltak som ikke er innarbeidet i tabell 1	5 050

Kommentar**Opptappingsplan for habilitering og rehabilitering**

Dette er en del av Stortingets tre satsninger innenfor kommunens frie inntekter.

Økt behov for hjemmesykepleie, psykisk helsehjelp og tjenester til funksjonshemmede

Det er blitt mer krevende brukergrupper enn tidligere fordi det har blitt bosatt brukere med lavere funksjonsnivå enn de som var bosatt opprinnelig. Tidligere har Fylkesmannen gitt øremerket tilskudd til bl.a. prosjekt «Bli boende». Begge disse behovene gjelder altså brukere bosatt i kommunale disponerte boliger.

Helse og velferd	2013	2014	2015	2016	2017
Helsetjenester					
Antall henvendelser til kriseteamet	7	6	6	8	9
Antall nye henvisninger psykiatrisk team	197	220	166	174	249
Lev Vel					
Totalt besøk i løpet av året	3 863	3 555	4 041	3 610	3 588
Gjennomsnitt besøk pr. dag	17,5	16,2	19,6	16,6	16,5
PRO					
Antallet aktive brukere pr 31.12.	1 205	1 208	1 181	1 215	1 202
Liggedøgn Bråta	10 031	10 152	9 682	10 636	10 798
Gj.snitt liggetid på Bråta	22,5	16,1	18,6	15,8	21,4
Hvorav liggedøgn akuttplasser (fra 16/09/13)	44	186	222	294	646
Antall korttids/avlastningsopphold	662	754	713	689	649
Antall brukere hjemmetjenester totalt	957	939	909	918	889
Varmmat brukere pr 31.12 ¹⁾	179	154	207	157	138
Liggedøgn ved inst.opphold utenfor komm.	8 344	9 217	5 664	3 835	3 039
Tjenestekontoret					
Totalt antall saker:	2 522	2693	2352	2551	2454
- innvilget	1 913	2005	1771	1646	1834
- gitt avslag (klager)	145(23)	186 (22)	138 (31)	136(29)	119 (25)
- avsluttet uten behandling	464	502	443	469	501
Saksbehandlingstid (dager)	30	31	30	41	41
Antall saker boligkontoret:	231	180	191	257	215
- innvilget	103	89	99	201	113
- gitt avslag (klager)	42(3)	36 (2)	42 (2)	26(1)	17 (2)
Avsluttet uten behandling	75	52	40	30	60
Antall henvendelser koordinerende enhet ²⁾	29	38	24	28	42
-innvilget under 18 år	14	16	6	14	12
-innvilget over 18 år	22	20	18	12	27
-avslag	5	7	0	1	3
-omgjort	2	5	0	1	0

1) Levering av varm mat til antall hjemmeboende og til brukere av dagsentret. Gjelder ikke levering av mat i institusjonene. Tallet sier ikke noe om antall porsjoner pr uke.

2) Koordinerende enhet er ansvarlig for vurdering av behov for Individuell plan (IP) etter henvendelse.

KOSTRA-tall	2014	2015	2016	2017	2017 Kommun e gr. 13	2017 Alle kommun er
Helse og velferd						
Nto. driftsutg. pleie og omsorg i % av kommunens totale nto. utg.	30,8	28,4	27,9	27,0	30,8	29,9
Nto. driftsutg. pr. innb. i kroner pleie- og omsorgstjenesten	14 385	13 217	13 390	13 515	15 752	16 652
Tjenester til hjemmeboende – andel av nto. driftsutg. til pleie og omsorg	60,9	62,9	64,7	64,5	51	55
Plasser i institusjon i % av innbyggere 80 år og over	13,3	12,4	12,1	12,4	16,4	18,3
Legetimer pr. uke/beoer i sykehjem	0,69	0,96	0,98	0,74	0,68	0,55
Nto. driftsutg. pleie og omsorg pr. innbygger 80 år og over	416 115	380 782	390 305	396 351	382 030	402 957

Netto driftsutgifter til pleie og omsorg i prosent av kommunens totale netto utgifter viser at man ligger lavere enn sammenlignbare kommuner og landet. Nedre Eiker kommunes netto driftsutgifter pr. innbygger har steget litt men ligger fortsatt lavere enn sammenlignbare kommuner og landet. Andel av netto driftsutgifter til tjenester til hjemmeboende viser at Nedre Eiker kommune bruker en større andel driftsutgifter til hjemmeboende i forhold til både kommunegruppe 13 og landssnittet. Dette er rimelig sett i forhold til den lave andelen institusjonsplasser i kommunen (12,4%), det er kun de sykeste som får plass, resten ivaretas i hjemmet. Netto driftsutgifter pr. innbygger over 80 år viser at kommunen bruker mer enn kommunegruppe 13, men mindre enn landssnittet.

Sosiale tjenester og tiltak

Rammeområdet fikk vedtatt et netto budsjett på 91,8 millioner kroner for 2018 i kommunestyret 13. desember 2017. Sosial rådgivningstjeneste hadde netto budsjett på 63,55 millioner kroner.

En videreføring av driften i 2019 med endringer som vist i tabellene nedenfor, gir en netto reduksjon på 1 millioner kroner. Ny netto utgiftsramme er 90,8 millioner kroner.

Hovedutfordringer

Økonomisk sosialhjelp

Ved fremleggelse av 2. tertialrapport ble det varslet et merforbruk på 3 millioner kroner. Staten gir veiledende satser på stønadsnivå som kommunen har vedtatt å følge. Utgiftene til sosialhjelp er i hovedsak et resultat av antall sosialhjelpsmottagere, stønadslengde og husstandens sammensetning. Arbeidsledighet og prisene i boligmarkedet påvirker også utgiftene.

KOSTRA-tall for 2017 viser at Nedre Eiker kommune ligger omtrent på gjennomsnitt i netto driftsutgifter til sosialhjelp innenfor kommunegruppe 13. Tallene viser samtidig en økning i antall sosialhjelpsmottagere og stønadslengde fra 2016 til 2017.

Det er forventet en liten økning i antall sosialhjelpsbrukere i 2019 Det er derfor søkt, og blitt innvilget midler fra Fylkesmannen til innsats overfor gruppen langtidsmottakere av sosialhjelp. Det vurderes hele tiden flere permanente statlige ytelser i stedet for sosialhjelp.

Mange av langtidsmottakerne av sosialhjelp er ganske langt fra arbeidsmarkedet. Faktorer som påvirker sosialhjelpsmottageres muligheter til lønnet arbeidet i stedet for sosialhjelp er et fremdeles usikkert arbeidsmarked, og særlig kommunens relativt høye ledighet sammenlignet med fylket forøvrig. Mange som står langt fra arbeid har helseutfordringer. Nytt regelverk for ytelsen arbeidsavklaringspenger fra 1. januar 2018 har den effekt at flere søke sosialhjelp.

Det er opprettet et ungdomsteam som skal følge de unge i alderen 16-27 år, spesielt med tett og tidlig oppfølging. Forventningen er at ungdomsteamet vil gi viktige bidrag til å aktivisere og redusere sosialhjelpsnivået for de unge.

Aktivitetsplikt

To meget vellykkede tiltak med aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottaker er videreført:

- Kommunale tiltaksplasser
- Samarbeidsprosjekt med MIF

Det er til enhver tid ca. 40-50 deltakere ute i disse tiltakene. I tillegg er det satt i gang oppmøteplikt for de som ikke er i tiltak eller aktivitet med oppmøte tre ganger i uken hvor arbeidsrettet oppfølging og arbeidssøking er i hovedfokus.

Aktivitetsplikt praktiseres for alle som kan nyttiggjøre seg det gjennom statlige og kommunale tiltak, som praksisplass, lønnstilskudd, AMO -kurs og Eiker Vekst. Aldersgruppa 18-30 år er prioritert fordi denne gruppen har størst endringspotensial. I tillegg er mest å vinne, både menneskelig og samfunnsmessig.

I prosjekt «NAV veileder i videregående skole» deltar kommunen med en veileder. Målsettingen er å redusere antallet dropout fra videregående skole. Prosjektet videreføres i 2018 – 2019.

Omsorgstilbud til rusmisbrukere

Helsetjenesten og NAV søker samlet på midler til omsorgstilbud til rusmisbrukere hvert år. Så langt er en stilling som ruskonsulent er finansiert gjennom prosjektmidler.

Bostedsløse

Kommunen er lovpålagt å tilby midlertidige boløsninger for akutt bostedsløse, og legge til rette for overgang til permanent bolig.

Hærverk og vandalisering utført av brukere med lav boevne er en utfordring, både økonomisk, menneskelig og kapasitetsmessig. To nye mer robuste enheter er oppført for å kunne avhjelpe behovet for noen av disse brukerne, og det er planlagt oppføring av to til. Helheten i botilbudet for bostedsløse vil bli vurdert i ny storkommune.

Kvalifiseringsprogrammet

Kvalifiseringsprogrammet er et lovpålagt lavterskeltiltak som skal bidra til at langtids sosialklienter gradvis blir selvhjulpne. Erfaringen er at tiltaket er virkningsfullt. Det er dessverre få søkere til dette programmet derfor vil det bli jobbet med å rekruttere inn flere deltagere. Antall deltager økt fra snitt på 10-12 personer til 22 i september 2018. Dette er også et forhold i Nedre Eiker kommune som er kommentert av KS` «Kommunebarometer 2017» publisert i 2018.

Flyktninger

Kommunen får hver høst en anmodning fra IMDi om ønsket bosettingstall av flyktninger. Det er forventet at forespørselen for 2019 vil være betydelig lavere enn hva den har vært de siste årene fordi flyktningestrømmen har avtatt de siste to årene.

Kommunen vil fortsatt merke konsekvensene i budsjettåret 2019 av at det den siste tiden er bosatt langt flere flyktninger enn tidligere. Høsten 2018 er det 80 deltagere i introduksjonsprogram som skal følges opp med heltidsprogram som kvalifiserer til utdanning og arbeid. Selv om selve bosettingsarbeidet dermed er blitt noe redusert, er den arbeidsrettede innsatsen, og prioriteres fram mot 2020. Arbeidet med å finne praksisplasser er økt betydelig i høst. Flyktningetjenesten er avhengig av tett samarbeid og velvilje fra både offentlige og private arbeidsgivere for å kunne få arbeidspraksis med utprøving i bedrift.

Kommunen innvilges integreringstilskudd i fem år pr. flyktning. Det betyr at vi fortsatt får tilskudd for et stort antall flyktninger selv om bosettingen reduseres neste år. På sikt vil lavere bosetting medføre redusert integreringstilskudd.

Forventet integreringstilskudd	Sats	Antall	Sum (kroner)
Særskilt tilskudd Enslige mindreårige	755 300	4	3 021 200
Bosatte år 5	71 600	55	3 938 000
Bosatte år 4	85 500	58	4 959 000
Bosatte år 3	172 000	64	11 008 000
Bosatte år 2	242 000	23	5 556 000
Forventet bosetting år 1 Enslige	237 000	10	2 370 000
Forventet bosetting år 1 fam/ barn	190 500	10	1 905 000
Sum totalt forventet			32 767 200

Endringer fra 2018 til 2019

Nødvendige behov for økning i budsjett 2019 i forhold til vedtatt budsjett 2018 for å opprettholde tjenestene (alle tall i hele 1.000 kroner):

Vedtatt budsjett 2018		91 800
Tiltak innarbeidet i tabell I		
Lønnsvekst 2018 - 2019	1 500	
Bofellesskap enslige mindreårige	-2 500	
Sum innarbeidet i tabell 1	-1 000	
Sum tiltak innarbeidet i tabell I		-1 000
Netto utgiftsramme 2019		90 800

Kommentar**Lønnsvekst.**

Lønnsvekst for 2019 er beregnet ut i fra lønnsdelen i deflator.

Bofellesskap for enslige mindreårige flyktninger

I 2016 ble det etablerte et bofellesskap for fem enslige mindreårige flyktninger.

Antall ungdommer i boligen er redusert til tre mindreårige flyktninger pr. september 2018. På bakgrunn av redusert behov nasjonalt, vil det ikke bosettes flere enslige mindreårige i heldøgns tilbud. Bemanningen i boligen reduseres i takt med behov og boligen planlegges avviklet medio 2019.

	2016	2017	2018
Bosettingsvedtak	45	55	20
Antall totalt avsluttet 1. jan – 1. sept.	17	26	28
Andel avsluttet til NAV 1. jan – 1. sept.	35 %	27 %	35 %

Bør - tiltak som ikke er innarbeidet

Økonomisk sosialhjelp	4 800
-----------------------	-------

Sum tiltak som ikke er innarbeidet i tabell 1**Kommentar****Økonomisk sosialhjelp.**

Prognosen for merforbruk er ved 2. tertialrapport 2018 på 3 millioner kroner. Det ble vedtatt en styrking av budsjettet på 2 millioner kroner ved 2. tertial som ikke videreføres i 2019. Budsjettet for sosialhjelp vil bli fulgt nøye opp i 2019.

Kommunen følger statens veiledende satser for økonomisk sosialhjelp.

Nøkkeltall

Sosiale tjenester	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
NAV							
Antall helt arbeidsledige ¹	312	328	474	478	495	412	330
Arbeidsavklaringspenger	1 210	1 171	931	900	850	792	700
Sosial							
Antall sosialhjelpsmottakere ²	632	622	761	780	790	790	900
Under 26 år ²	161	162	196	196	221	201	200
Antall søknader totalt behandlet ²	3 795	4 202	4955	5013	5100	6592	6620
- herav helt nye ²	185	212	329	271	300	272	320

¹Antall helt arbeidsledige er månedstall. Dvs. at tallene ved utgangen av et år er faktisk det antall ledige man har i desember måned.

² Alle tall for sosialhjelp er samlet tall for hele året. For 2018 er tallene anslag ut året

KOSTRA-tall	2014	2015	2016	2017	2017	2017
Sosiale tjenester					Kommune	Alle
					gruppe 13	kommuner
Nto. driftsutg. til sosialtjenester pr. innbygger	2 020	2 138	2 300	2 552	2 248	2 404
Nto. driftsutg. til sosialtjenesten pr. innbygger 20 – 66 år	3 313	3 493	3 770	4 183	3 701	3 914
Nto. driftsutg. til økonomisk Sosialhjelp pr. innbygger 20 – 66 år	2 080	2 310	2 558	2 917	1 933	1 858
Andel nto. driftsutg. til økonomisk sosialhjelp i %	62,8	66,1	67,9	69,7	52,2	47,5
Andel sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i %	3,0	3,2	3,3	3,3	I/T	2,6
Sosialhjelpsmottakere med stønad 6 måneder eller mer	224	266	286	330	I/T	115
Gjennomsnittlig utbetaling pr. stønadsmåned	10 252	10 340	10 664	11 603	I/T	I/T
Andel netto driftsutg. til råd, veiledning og sos.forebyggende arbeid	31,1	28,1	27,1	25,6	34,6	37,7
Brutto driftsutgifter pr. sos.hjelpsmottaker i kroner	77 145	72 895	75 517	88 576	I/T	107 202

Kilde: *ssb.no/KOSTRA (15.06.18)*.

Netto driftsutgifter til sosialtjenester pr. innbygger totalt, og pr. innbygger mellom 20-66 ligger over snittet for kommunegruppe 13 og landet.

Netto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp ligger over kommunegruppe 13 og landsgjennomsnittet.

Andel sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere viser en økning i Nedre Eiker.

Antall sosialhjelpsmottaker med stønad 6 måneder eller mer er økende.

Gjennomsnittlig utbetaling pr. stønadsmåned viser en økning samtidig som antall langtids sosialhjelpsmottakere også øker.

Nedre Eiker bruker under landsgjennomsnitt på brutto driftsutgifter pr. sosialhjelpsmottaker, og en lavere andel til råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid.

Tekniske tjenester

Rammeområdet Tekniske tjenester fikk vedtatt et netto budsjett på 118,7 millioner kroner for 2018. Det er lagt inn en netto økning på 7,2 millioner kroner. En videreføring av driften i 2018 inn i 2019 med endringer som vist i tabellene nedenfor gir en ny netto utgiftsramme på 125,9 millioner kroner.

Kommuneplanen

2.1 Folkehelse

Viktige bidrag til folkehelsearbeidet er å legge til rette for gåing og sykling til for eksempel skole, tog og buss, sentrumsfunksjoner med mer, samt ta vare på rekreasjonsområder og atkomster til slike områder. Trafikksikkerhetsarbeid, standardheving på gang-/sykkelveier, etablering av rettigheter til turdrag og innarbeiding av grønnstruktur og turveier i planverk, er eksempler på faktorer som bidrar til folkehelse. Budsjettet for 2019 og økonomiplanen for perioden legger opp til å videreføre et moderat ambisjonsnivå på disse områdene.

2.2 Fortetting og stedsutvikling

Områdeplaner er et viktig grunnlag for å få til fortetting og stedsutvikling med helhet, sammenheng og kvalitet. Det samme gjelder kvalitetsmessig behandling av innkomne forslag til reguleringsplaner. I budsjettforslaget tas det høyde for utarbeidelse av områdeplaner iht. kommunens planstrategi dog slik at enkelte planarbeid foreslås utsatt i henhold til fremdrift i vedtatt planstrategi, samt tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å behandle private reguleringsforslag med god fremdrift og kvalitet. Gjennomføring av tiltak som følger av områdeplan for sentrum av Mjøndalen er foreslått utsatt til 2020 da det ikke har vært rom for å innarbeide disse i investeringsbudsjettet for 2019.

2.3 Miljø og infrastruktur

Tilstrekkelig kapasitet og kvalitet på vann- og avløpsanleggene er av betydning for bl.a. å kunne levere nok og godt vann. Det legges opp til 2 % utskiftingstakt på vann- og avløpsnett iht. kommuneplanens handlingsdel. Foreslåtte drifts- og investeringsmidler til flomsikring gir mulighet til å videreføre et høyt ambisjonsnivå på området.

Det foreslås også et middels til høyt ambisjonsnivå for ENØK-prosjekt, som er beregnet å ville gi betydelige innsparinger i driften på sikt.

2.4. Næringsliv og arbeidsplasser

Et planverk som sikrer forutsigbare rammebetingelser er viktig for næringslivet. Likeledes tilgjengelighet til aktuelle kommunale tjenester. Tilstrekkelig saksbehandlingsskapasitet og kompetanse hos Samfunnsutvikling, Kommunalteknikk og Eiendom er vesentlig for å oppnå dette.

3.4 Tjenester og produksjon

Teknisk etat er i stor grad en tilrettelegger for de andre etatenes tjenesteproduksjon. Dette gjelder for eksempel Eiendom og Renhold. Miljørettet helsevern i bygg er en viktig post i investeringsbudsjettet for at kommunens virksomheter skal ha et godt og forskriftsmessig innemiljø. Driftsbudsjettet for Renhold er foreslått styrket med 2 årsverk for å dekke opp for økt areal som følge av omstrukturering og øking av andre kommunale virksomheter.

Styringsindikatorer Kommunalteknikk	Status 2017	Mål 2019	Mål 2020
Veistandard			
Lavstandard vei % av tot. km	24,2	24,2	24,2
Snøbrøytet hovedankomster innen 8t	<8	<8	<6

Styringsindikatorer Samfunnsutvikling	Status 2017	Mål 2019	Mål 2020
Byggesak			
Andel saker innenfor lovpålagte frister		100%	100%
Opplevd tilgjengelighet (Brukerundersøkelse)			
Kvalitet på saker. Antall saker omgjort av FMBU		<20%	<10%
Geodata			
Andel saker innenfor lovpålagte frister		100%	100%

Hovedutfordringer

Samfunnsutvikling

Den politiske prioriteringen av kommunens ressurser fremkommer av kommuneplanens handlingsdel. For Samfunnsutvikling er det særlig handlingsdelens hovedmål 2.2 «Fortetting og stedsutvikling» og hovedmål 2.3 «Miljø og infrastruktur» som gir føringer for prioritering av tilgjengelige ressurser.

Handlingsdelen og kommunens økonomiplan er siden 2017 integrert i samme prosess og dokument. For alle fagområdene er mye av ressursene bundet opp i lovpålagte tjenester og utøvelse av offentlig myndighet. For Samfunnsutvikling er tilgjengelige ressurser de årsverkene som ikke er bundet opp i lovpålagte oppgaver. Disse utgjør handlingsrommet som er gjenstand for politisk prioritering gjennom årlig rullering av kommuneplanens handlingsdel.

I 2019 vil store deler av normalt tilgjengelig årsverk på Samfunnsutvikling være bundet opp i prosesser til den nært forestående kommunesammenslåingen. I tillegg har fem ansatte med lang erfaring ved virksomheten sagt opp sine stillinger noe som ytterligere reduserer tilgangen på erfarne saksbehandlere.

For Plan og miljø utgjør handlingsrommet i 2019 ca. 2 ÅV hvorav 0,5 ÅV utfører miljøoppgaver. Øvrige 6 ÅV er bundet opp i lovbestemt behandling av private planforslag. 2 ÅV er bundet opp i prosesser med kommunereform.

For Byggesak utgjør handlingsrommet i 2019 ca. 1 ÅV. Øvrige 8 ÅV er bundet opp i lovbestemt behandling av innkomne byggesøknader. 1 ÅV er bundet opp i prosesser med kommunereform. Tilgjengelige ressurser er fordelt mellom tilsyn og ulovlighetsoppfølging.

For Geodata utgjør handlingsrommet i 2019 0 ÅV. 6 ÅV er bundet opp i utføring av landmålings-, kartforretnings- og seksjoneringstjenester med 3ÅV og GIS- og matrikkelforvaltning med 3 ÅV. 1 ÅV er bundet opp i prosesser med kommunereform.

Tabellene nedenfor viser handlingsrommet, slik rådmannen vurderer det, som danner grunnlaget for politisk prioritering. anbefalte handlinger som medfører behov for økte driftsmidler eller investeringsmidler er angitt i tabellen nedenfor og innarbeidet i rådmannens budsjettforslag. Handlinger som ikke er prioritert er beskrevet i tekstdelen nedenfor.

Bruk av planleggingsressurser	
Handlinger	Begrunnelse - forankring - Ressursbehov
Prioritert 2019	
Områdeplan for Mjøndalen sentrum: Evaluering av plan og evt. endringer	Handlingsdelen mål 2.2 delmål 2 punkt 1: « <i>Det utarbeides en områdeplan for Mjøndalen.</i> »
Planlegging flomsikring Mjøndalen: Milebekken	Handlingsdelen mål 2.3, Delmål 5
Utarbeide gåstrategi	Handlingsdel, Mål 2.3 delmål 1
Rundløype i Mjøndalen sentrum	Handlingsdelen mål 2.2 delmål 3 punkt 4: « <i>Det opprettes et pilotprosjekt, "blågrønn rute", der det legges til rette for rekreasjon langs et sentrumsnært vassdrag.</i> »
Ikke prioritert 2019	
Oppfølging av tiltak i sentrumsplanen: Grunnerverv, Teknisk infrastruktur og byrom	Gjennomføring av vedtatt områdeplan for Mjøndalen. Investeringer: Grunnerverv 30 MKR, Teknisk infrastruktur og byrom 15 MKR, Parker og grøntområder 10 MKR
Områdeplan for Steinberg	Handlingsdelen mål 2.2 delmål 4 punkt 1: « <i>Det utarbeides en områdeplan for Steinberg. Områdeplanen legger til rette for videreutvikling av Steinberg som nærsentra og videre drift av Steinberg stasjon.</i> » Investeringer: 200.000
Områdeplan for Krokstadelva	Vedtatt planstrategi 2016-2019. Teknisk bistand 300.000
Helhetlig plan for blågrønn struktur	Handlingsdelen mål 2.3 delmål 2 punkt 1: « <i>Det utarbeides en helhetlig plan for den blågrønne strukturen.</i> »
Plan for strategiske arealreserver	Vedtatt planstrategi 2016-2019
Bruk av miljøressurser	
Handlinger	Begrunnelse - forankring - Ressursbehov
Prioritert 2019	
Koordinering og deltakelse i kommunens Miljøgruppe.	Miljøplanen pkt. 7.2: « <i>Miljøgruppa gir innspill og rapporterer årlig til politisk utvalg. Innspill og rapport benyttes som grunnlagsmateriale for arbeidet med følgende års handlingsdel og budsjett.</i> »
Organisere aksjon og tiltak mot svartlistede arter	Miljøplanen pkt. 5.4.4: « <i>I samarbeid med private aktører og ulike forvaltningsnivåer skal spredning av fremmede arter reduseres.</i> »
Kartlegging av forekomster av svartlistede arter og forslag til tiltaksplan	Miljøplanen pkt. 5.4.4: « <i>I samarbeid med private aktører og ulike forvaltningsnivåer skal spredning av fremmede arter reduseres.</i> »
Utarbeidelse av tiltaksplan/forvaltningsplan for Miletjern	Miljøplanen pkt. 5.4.1: « <i>Truede arter og svært viktige naturtyper skal registreres og vernes mot inngrep og natur mangfold skal opprettholdes.</i> » Behov for ytterligere prøvetaking Miletjern.
Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområder	Samfunnsdelen strategiske grep for miljø og infrastruktur pkt. 3.2.2 kulepunkt 1: « <i>Kontinuerlig kartlegge verdier knytta til friluftsliv, naturtyper, biologisk mangfold og kulturlandskap.</i> »
Ikke prioritert 2019	
Tiltak mot svartlistede arter	Miljøplanen pkt. 5.4.4: « <i>I samarbeid med private aktører og ulike forvaltningsnivåer skal spredning av fremmede arter reduseres.</i> » Rådmannens «bør» forslag inneholder økning av driftsmidler med 250.000. Budsjettet vil være tilstrekkelig til å sette inn tiltak på kjente lokaliteter.
Informasjon og avfallsfjerning i friluftsområder	Miljøplanen pkt. 5.2.5: « <i>Utarbeide gode rutiner for pålegg om fjerning av avfall henslengt i naturen.</i> » Driftsmidler 100.000

Bruk av planleggingsressurser	
Handlinger	Begrunnelse - forankring - Ressursbehov
Informasjon og avfallsfjerning i vassdrag	Miljøplanen pkt. 5.2.5: «Utarbeide gode rutiner for pålegg om fjerning av avfall henslengt i naturen.» Driftsmidler 100.000
Kunnskapsformidling til innbyggere om naturmangfold og biologisk mangfold	Miljøplanen pkt. 5.4.5: «Kunnskap om naturmangfold og biologisk mangfold skal videreformidles til innbyggerne.» Driftsmidler 100.000
Oppdatering av datagrunnlag om biologisk mangfold	Miljøplanen pkt. 5.4.1: «Truede arter og svært viktige naturtyper skal registreres og vernes mot inngrep og natur mangfold skal opprettholdes.» Investeringer 500.000

Eiendom

Vedlikeholdsetterslep i bygningsmassen er på ca. 9 millioner kroner for de mest kritiske tiltakene. Dette er tiltak som er klassifisert med konsekvensgrad 5 «svært alvorlig» eller 4 «alvorlig» for helse, miljø og sikkerhet som i hovedsak består av lovpålagte branntekniske tiltak, samt utskifting av gamle vannrør. Forsikringsselskap har varslet en avkortning i utbetalt forsikringssum ved skade dersom disse ikke utbedres. Det totale vedlikeholdsetterslepet er på ca. 200 millioner kroner.

I budsjett 2016 vedtok kommunestyret reduserte oppgaver for grøntvedlikehold av en del parker, plasser og torg. Reduksjonen anbefales videreført. Det første året etter budsjettreduksjonen kom det en del henvendelser til administrasjonen på redusert vedlikehold. Siden har henvendelsene avtatt. På noen lekeplasser har naboer overtatt vedlikeholdet mens andre ikke er i bruk. Til tross for reduserte oppgaver er det en underdekning på ca. 400.000 kroner pr år mellom oppgaver og etterslep i grøntvedlikehold som beskjæring, utskifting av avfallsdunker etc. Det betyr at oppgavemengde en større enn reelle oppgaver og behov. Dette har gjort seg spesielt synlig i forbindelse med de nye parkene som Vikhagan og 1.000- årsstedet som alene har medført et merarbeid på ca. 100.000 kroner per år.

Så mye som 50 % av kostnadene er kjøp av eksterne varer og tjenester, hovedsakelig rørlegger- og elektrikertjenester. I disse bransjene er det en gjennomsnittlig prisstigning de siste fem årene på hhv. 2,52 % for rørleggertjenester og 4,72 % for elektrikertjenester. Når budsjettet ikke indeksreguleres eller økes på annen måte, reduseres den reelle kjøpekraften hvert år.

Renhold

Virksomheten er bemannet til å levere tjenester til eksisterende arealer og eksisterende bruk. Det er i forslaget til budsjett tatt høyde for nye arealer og endret bruk.

Det jobbes med å videreutvikle og utnytte potensialet i kvalitetssystemet Clean Pilot. Faglig jobbes det med effektive metoder, mest mulig bruk av maskinelt renhold samt innføring renholdsroboter. Nye renholdsmetoder er et viktig tiltak i det forebyggende arbeid for å holde sykefraværet på et fortsatt lavt nivå. Det er fokus på opplæring og samarbeid med brukerne slik at det blir best mulig resultat.

Kommunalteknikk

Renovasjon

Kommunen har plikt til å sikre etterdrift av Mile avfallsdeponi i henhold til rammetillatelse fra Fylkesmannen i Buskerud. Sivevann, sedimenter og resipienter overvåkes årlig gjennom et prøvetakingsprogram. Prøver viser at sivevannsanlegget har redusert biologisk aktivitet og høy utslippkonsentrasjon av nitrogen. Rensingen av sivevann er avhengig av biologisk aktivitet. For å bedre det biologiske rensesetnet, vil det bli satt i gang tiltak som blant annet

tilførsel av fosfor til anlegget og installering av nye luftere og skillevegger i luftebassenget. For å bedre prøvetakingen vil det bli satt ut nye sedimentfeller.

Vei og trafikk

Tydlig skilting av veinavn bidrar til lettere framkommelighet og redusert letetraffic. Det er mange skadede veinavneskilt som skal skiftes ut (der veinavnene er permanente). Generelt vil det bli lagt vekt på mindre tiltak for å oppnå fokus på sikkerheten for hverdagens reiser. Trafikksikkerhetstiltak som skal utføres er fartsmålinger med informasjon til trafikantene om fartsnivå, klipping av hekker og bedre sikt i kryss og ved avkjørsler, særlig overfor gående. I tillegg skal det utføres utskifting og reparasjon av slitte og ødelagte rekkverk, trafikkskilt, fortauskanter, rister, sluk, samt tetting av gjerder, grøfter, hull og skader.

Videre blir det en gjennomgang av oppsatte trafikkskilt, trafikkgjerder, veimerking og parkeringsregulering inklusive utskifting eller fjerning av overflødige elementer som kostnadsreducerende tiltak. Bedre standard på vei og trafikkregulering vil påvirke trafikantenes holdning til sikker ferdsel og gjennomgangen vil fungere som kvalitetssikring av tidligere gjennomført trafikkregulering. Forkjørsvai på hovedveier og vikepliktskilting på sideveier har positiv virkning på trafikksikkerheten og vil bli gjennomgått.

Det er avsatt midler i budsjettet for pålagte tiltak og oppgraderinger etter bru- og kaikontrollen. Midler innarbeidet i budsjett medfører at eksisterende vedlikeholdsetterslep opprettholdes.

Økonomisk gap fra 2018 til 2019

Nødvendige behov for økning i budsjett 2019 i forhold til vedtatt budsjett 2018 for å opprettholde tjenestene (alle tall i hele 1.000 kroner):

Vedtatt budsjett 2018	118 700
Tiltak som er innarbeidet i tabell 1	
Lønnsvekst 2018 – 2019	2 600
Økt eierbidrag til DRBV og Vestviken 110	600
Forsikringspremie økning	300
Parkeringskommune kostnad	500
Ekstern lovpålagt nødllyskontroll	300
Nye arealer park og grønt	100
Prisstigning eksterne tjenester	900
Kostnader til nye innleide arealer	300
Kostnader ved drift av nye arealer	1 600
Sum innarbeidet i tabell I	7 200
Netto utgiftsramme Tekniske tjenester 2019	125 900

Kommentar

Økt eierbidrag til DRBV og Vestviken 110

Eierbidraget er økt med 600.000 kroner. Dagens 110- sentraler i Skien og Drammen opphører og erstattes av en ny 110- sentral sammenfallende med Sør- Øst politidistrikt. Sør- Øst 110 IKS har en kostnad på om lag 56 kroner pr. innbygger. Driftstilskuddet til Vestviken 110 IKS for 2018 på 27,80 kroner pr innbygger. Økte kostnader skyldes høyere husleie og økte kostnader til drift av nødnett.

Forsikringspremie økning

Regnskapstall for forsikringspremie viser en kostnadsøkning. Dette er en konsekvens av alle vannskadene kommunale bygg har vært utsatt for.

Parkeringskommune

Rådmannen er gitt oppgave om å søke Vegdirektoratet om å tildele Nedre Eiker kommune myndighet til å håndheve alle typer stans- og parkeringsovertredelser som kan medføre gebyr innenfor kommunen. Nettoutgiften på 500.000 kroner, som er kostnaden for håndhevingstjenesten på årsbasis med fratrukk av forventede gebyrer.

Ekstern lovpålagt nødllyskontroll

Kommunen har tidligere hatt lov til å utføre nødllyskontroll som egen kontroll. En forskriftsendring medfører at jobben må settes ut eksternt.

Nye arealer park og grønt

Park og grøntavdelingen får nye økte parkarealer å vedlikeholde, Tusenårsstedet og Vikhagan nærlekeplass.

Prisstigning vedlikehold og økning

Omlag halvparten av Eiendomsavdelingens driftsbudsjett er andre kostnader enn lønn til ansatte. Eiendomsavdelingen løser oppgaver for alle kommunens virksomheter, og er den av kommunens virksomheter som anskaffer det største volumet av eksterne varer og tjenester. Driftsansvarlige løser en del oppgaver selv, men en del tjenester anskaffes eksternt. Det kan være fordi egne ansatte ikke har den nødvendige kompetansen eller godkjenninger for å utføre det, som for eksempel elektrotjenester og rørleggertjenester. OPAKs prisstigningsrapport av mars 2018 viser at elektrotjenester har en endring på ett år på 5,6 % og rørleggertjenester en endring på 3,3%. (OPAK er et tverrfaglig rådgivningsfirma som leverer prisstigningsrapport for både privat og offentlig sektor.) KPI (konsumprisindeksen) viser en endring på 2,1 % for samme periode. OPAKs prisstigningsrapport de siste fem år viser at rørleggertjenester i gjennomsnitt har hatt en endring på 2,64 % og elektrotjenester har hatt en endring på 4,76 %. Konsumprisindeksen i samme periode er på 2,3%. Eiendomsavdelingens budsjett reduseres i realiteten hvert år når det ikke indeksreguleres. En indeksregulering vil for driftsavdelingen utgjøre ca. 400.000 kroner.

Eiendomsavdelingen forvalter kommunens husleieavtaler. Dette betyr at når kommunens virksomheter inngår nye husleieavtaler, er det Eiendomsavdelingen som overtar ansvaret for husleien. Nye husleieavtaler er lagt inn i budsjett. Det er innarbeidet indeksregulering for økning husleie på 2,3 % med kostnad 500.000 kroner. Konsekvensen av ikke å innarbeide prisstigning i budsjett er oppsigelse av husleie og dermed redusert areal/kontorplasser samt fjerning av vaktmestertjenester og sterkt redusert vedlikehold på bygningsmasse.

Nyinnleide arealer

Tjeneste/formål		Økning husleiekostnad
Lokaler barnehage	Innleie av moduler Langløkka barnehage, 60 kvm.	80
Omsorgsboliger	Malergata 5, g.nr 16 b.nr 40, bygges om til omsorgsboliger.	245
Halltid SFO	Leie av Solberghallen til SFO pga. endret timepris.	16

Kostnader ved drift av nye arealer

Vedlikehold av nye arealer ved Aktiviteten og Mikkelsveien omsorgsboliger vil ha en kostnad på 500.000 kroner. Konsekvensen av manglende vedlikehold av nye arealer er hurtig forfall av investeringene.

Moduler Langløkka barnehage, lokaler i Øvre Torggate 6, Aktiviteten og Mikkelsveien omsorgsboliger gir økte renholdsarealer. I tillegg er det innført renhold med økt frekvens og nye arealer i eksisterende bygg tilsvarende 0,8 årsverk. Økningen skyldes økt og endrede behov som for eksempel på sykehjemmene hvor det har vært en økning i smittsomme bakterier og virus fra pasienter som kommer fra sykehus. På grunn av økte arbeidsoppgaver foreslås det tilført to årsverk til virksomhet Renhold. Alternativet til ikke å øke stillinger i virksomheten er å redusere på frekvens på renhold og fjerning av areal fra renholdsprogrammet.

«Bør» tiltak som ikke er innarbeidet i tabell 1

Bekjempelse av fremmede arter	250
Informasjon og avfallsfjerning i friluftsområder	100
Informasjon og avfallsfjerning i vassdrag	100
Kunnskapsformidling til innbyggere om naturmangfold og biologisk mangfold	100
Energi prisstigning og økt areal	1 000
Snøbrøyting og vedlikehold vei	1 500
Sum «bør» tiltak som ikke er innarbeidet i tabell 1	3 150

Kommentar*Bekjempelse av fremmede arter*

Bekjempelse av fremmede arter er viktig for å hindre videre spredning. Konsekvensen av ikke å gjennomføre tiltaket er at enkelte fremmede arter kan ta overhånd og fortrenger da andre planter slik at de forringer det biologiske mangfoldet.

Informasjon og avfallsfjerning i friluftsområder og vassdrag

Informasjon til publikum og grunneiere kan bidra til økt bevissthet rundt avfallsproblemer og føre til mindre behov for myndighetsreaksjoner.

Kunnskapsformidling til innbyggere om naturmangfold og biologisk mangfold

Kunnskap om betydningen av naturmangfold og biologisk mangfold til publikum kan gi økt bevissthet og forståelse for bevaring av naturmangfold og biologisk mangfold.

Energi prisstigning og økt areal

Energikostnadene har en prognose med merforbruk i 2018. Utviklingen i energiprisene samt økte arealer tilsier at energibudsjettet bør økes med 1 million kroner.

Snøbrøyting og veivedlikehold

Driftsbudsjettet til snøbrøyting og vedlikehold av vei er for lite for å opprettholde kvalitet, levetid, trafiksikkerhet og for å beholde veikapitalen. Driftsbudsjettet er for lavt til å dekke alle utgifter til en ekstra ordinær vinterdrift.

KOSTRA-tall	2013	2014	2015	2016	2017	2017 kommune grp. 13	2017 Landet
Tekniske tjenester							
Eiendom							
Utgifter til vedlikeholdsaktiviteter pr. m ²	66	45	41	68	67	100	100
Utgifter til driftsaktiviteter pr. m ²	I/T	I/T	634	548	489	474	514
Energikostnader pr. m ²	116	112	145	112	105	103	113
Areal på formålsbyggene i pr. m ² /innbygger	3,5	3,6	2,9	3,3	3,7	4,9	5,2
Saksbehandlingstid (kalenderdager)							
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 3 ukers frist	21	I/T	18	12	22	18	16
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for byggesaker med 12 ukers frist	30	I/T	52	48	86	45	32
Gjennomsnittlig saksbehandlingstid oppmålingsforretning 3 ukers frist	I/T	I/T	19	15	20	I/T	I/T
Samferdsel							

KOSTRA-tall	2013	2014	2015	2016	2017	2017 kommune grp. 13	2017 Landet
Tekniske tjenester							
Netto driftsutgifter til kommunale veier og gater per innbygger (kr)	I/T	I/T	541	583	556	922	1 072
Brutto driftsutgifter til gatebelysning kommunale veier og gater per km belyst vei (kr)	I/T	I/T	24 650	27 000	22 115	21 930	20 216
Brutto investeringsutgifter i kr. pr. innbygger kommunale veier	414	215	678	271	271	903	1 072

45 dager = 12 uker og 15 dager = 3 uker.

Vann og avløp

Rammeområdet Vann og avløp fikk vedtatt et netto inntektsbudsjett på 30 millioner kroner for 2018. En videreføring av driften i 2018 inn i 2019 med endringer som vist i tabellene nedenfor gir en netto inntektsramme på 35 millioner kroner.

Styringsindikatorer Kommunalteknikk	Status 2017	Mål 2019	Mål 2020
Godt og nok vann			
Vanntrykk >1,5bar	>1,5	>1,5	>1,5
Avvik vannprøver (bakterielt/kim-tall) = 0	0	0	0
Vannforbruk =<2004-nivå 2,7mill m3/pr år	2,7	<2,7	<2,7
Ren Drammenselv			
Totalutslipp fosfor fra renseanlegg <500kg	221	<500	<500
Rensegrad fosfor =>95%	97	>95%	>95%

Tall for «landet» er ikke tilgjengelige.

Hovedutfordringer

Nytt renseanlegg

Mjøndalen renseanlegg har ikke kapasitet til den befolkningsøkning som forventes i Nedre Eiker kommune i den neste 30-årsperioden, og tilfredsstillende heller ikke krav fra Fylkesmannen om biologisk rensing, som vil inntre med denne økningen i 2023.

I henhold til vedtak fra Teknisk hovedutvalg (H1) 2017 har Kommunalteknikk utredet felles renseløsning med Drammen. Tidsaspektet for Drammen for felles løsning er etter 2023 noe som kan medføre behov for mellomløsning eller oppgradering av Mjøndalen renseanlegg i 2021/2022, altså før felles renseløsning kan etableres.

Nytt renseanlegg og sanering av vann- og avløpsledninger finansieres via kommunale gebyrer, men det er fortsatt en utfordring når det gjelder ressurser i form av ansatte til planlegging og gjennomføring, og også hvor store gebyrer man kan pålegge innbyggerne.

Overvannsbehandling og utfall på renseanlegg

De siste årene er det utført saneringstiltak for overvannshåndtering. Overvann blir skilt ut fra felles avløpsnett og videreført til resipient som er Drammenselva. Dette vil gi nedsatt mengde fremmedvann som tilføres renseanlegget. Dette har stor betydning for rensprosessen og kvaliteten, samtidig som renseanleggets levetid kan forlenges fram til ny renseløsning står klar.

Sanering av vann- og avløpsnett

I kommuneplanens handlingsdel er det vedtatt en utskiftingstakt av ledningsnett på 2 %, hvilket tilsvarer en årlig investering på ca. 80 millioner kroner. En årlig utskifting av ledningsnettet på 2 %, tilsvarer anbefalt nivå fra nasjonalt hold for å unngå vedlikeholdsetterslep for kommende generasjoner.

Saneringsplan er etablert iht. vedtatt fireårig utbyggingsplan. I saneringsplanene for vann og avløp ligger mange små og mellomstore prosjekter som tas i prioritert rekkefølge. Saneringsplanene er stadig under revidering, da nye prosjekter presser seg fram som følge av utilfredsstillende tilstand på eksisterende nett.

Drift av dammer og vassdrag

Nedre Eiker kommune eier totalt 18 dammer, hvor det er pålagt å utføre årlig tilsyn. Vedlikehold og utbedringer gjennomføres løpende. I tillegg til årlig tilsyn utføres det et hovedtilsyn ca. hvert 5. år. Intervallet for hovedtilsyn beregnes etter hvilken klassifisering den enkelte dam har. Noen dammer er vurdert som lavrisiko og har derfor lengre

intervaller, mens andre er klassifisert med stor fare ved dambrudd som skade på mennesker eller større verdier.

Flere områder er spesielt flomutsatt. Foreløpig er det i hovedsak flom i vassdragene som har årsak til de største ødeleggelsene. Det er derfor i tillegg til damsikkerhet, også stor fokus på flomforebygging i vassdragene. På vårparten utføres en kontroll og opprydding av vassdragene for å klargjøre for økt nedbørmengde, mens større tiltak er innarbeidet i en 4-årig handlingsplan.

Flomsikringstiltak - investering

I stedet for å handle i etterkant av kriser er det mer samfunnsøkonomisk riktig å investere i forebyggende sikringstiltak. I samarbeid med NVE planlegges og gjennomføres tiltak for å sikre Mjøndalen mot flom i Drammenselva og sidevassdrag. Flomsikring av Mjøndalen avhenger av bevilgninger fra Stortinget til NVE, men kommunen må uansett dekke 20 % i distriktsandel. Distriktsandelen er innarbeidet i økonomiplanen for 2019-2022.

Mjøndalsbekken med fordrøyning på Vassenga og ny pumpestasjon for overvann ved Orkidéhøgda planlegges gjennomført i 2019. Flomsikring av Mjøndalen vil deretter omfatte løsninger langs E134, Ryghgata, Industrigata, Fjerdings, pumpestasjoner ved Sadolin og Eian i Strandveien med mer.

Det planlegges etablering av kulvert (tunnel for gjennomføring av vann) på Bekkemoen, samt å øke kapasiteten på bekkeløpet for å håndtere vannmengende fra Åsendammen ved ekstremvær.

Økonomisk gap fra 2018 til 2019

Nødvendige behov for økning i budsjett 2019 i forhold til vedtatt budsjett 2018 for å opprettholde tjenestene (alle tall i hele 1.000 kroner):

Vedtatt budsjett 2018	-30 000
Tiltak som er innarbeidet i tabell 1	
Lønnsvekst 2018- 2019	300
Økte driftsutgifter	100
Økte gebyrinntekter	-1 100
Bruk selvkostfond	-4 300
Sum innarbeidet i tabell I	-5 000
Netto inntektsramme Vann og avløp 2019	-35 000

Kommentar

Økte driftsutgifter

Det er lagt inn en generell økning av driftsutgiftene på 100.000 kroner som er prisstigning på varer og tjenester.

KOSTRA-tall	2013	2014	2015	2016	2017	2017	2017
Vann og avløp						Kommune	Landet
<i>Gebyrer pr. 1. januar 2017</i>						gruppe 13	uten Oslo
Årsgebyr for vannforsyning	2 968	2 968	3 083	3 164	3 164	2 490	3 453
Årsgebyr for avløpstjenesten	4 416	4 565	4 577	4 723	4 723	3 684	3 894

Kirken

BUDSJETT 2019 – BEHOVSUTREDNING

- Vedtatt i Nedre Eiker kirkelige fellesråd 23.08.2018 - Sak 021/18

INNSPILL TIL BUDSJETTDOKUMENT

Nedre Eiker kirkelige fellesråd fikk vedtatt et tilskudd på 10,7 millioner kroner for 2018 i kommunestyret 13. desember 2017. En videreføring av driften i 2017 inn i 2018 med nødvendige justeringer, krever et økt tilskudd på 1 million kroner. Av dette utgjør lønnsveksten 467.000 kroner. Budsjettet balanserer med et tilskudd fra kommunen på 11,7 millioner kroner.

Nedre Eiker kirkelige fellesråd har svært stramme rammer og har også i årets budsjettarbeid fortsatt en nøktern linje. Lønnskostnadene er største utgiftspost.

Hovedmålsettinger

- Bedre livskvaliteten for innbyggerne i Nedre Eiker
- Være en evangeliserende, tjenende og inkluderende folkekirke som skal ivareta alle generasjoner
- Forvalte de verdier som ligger i kirkebygningene
- Forvalte lovpålagte oppgaver til beste for hele kommunens befolkning

Målsettinger for 2019

MÅL FOR 2019	Ønsket resultat
Kirkegårdsdrift	
<i>Delmål: Sikkerhetsmessig forsvarlig drift</i>	
• Økt bemanning	○ Forsvarlig sikkerhet
Vedlikehold kirker og kapell	
<i>Delmål: Oppussing kirker</i>	
• Vedlikeholds- og rehabiliteringsarbeid Mjøndalen kirke	○ Oppnå forsvarlig kvalitetsnivå
Tiltak i menighetene	
<i>Delmål: Konfirmasjonsundervisning</i>	
• Øremerket ekstra tilskudd til konfirmanter med særskilte behov	○ Likeverdig tilbud uansett funksjonsnivå
• Utstyr og materiell til konfirmasjonsopplæring	○ Oppfylle KL § 15
<i>Delmål: Diakoni, kirkemusikk og andre kirkelige tiltak</i>	○ Gode, livskvalitetshøynende tilbud til mennesker i alle aldre

Gravplassdrift

Gravplassdriften er fortsatt underbemannet, noe som påvirker forsvarlig drift og er spesielt betenkelig sikkerhetsmessig. Til gravplassdriften er det 2,95 årsverk fordelt på fire ansatte. Dette gir stor sårbarhet i ved evt. sykefravær. Flere oppgaver, slik som åpning og lukking av grav, trefelling og avfallshåndtering krever at to ansatte utfører oppgaven sammen nettopp for å ivareta sikkerheten. En økning av bemanningen i gravplassdriften tilsvarende én 60 % stilling som fagarbeider, vil kreve et økt tilskudd for lønn og sosiale kostnader på ca. 355.000 kroner på årsbasis. Sentrale beregninger gjort for gravplassdrift anbefaler en minimumsbemanning på ett årsverk pr. 23.000 m² areal. Nedre Eiker kirkelige fellesråd forvalter et totalareal på ca. 87.000 m² noe som skulle bety en minimumsbemanning på 3,8 årsverk. Gravplassdriften er slik sett underbemannet med bortimot 1 årsverk.

Vedlikeholds- og oppgraderingsbehov Mjøndalen kirke

Etter innvielsen av Mjøndalen kirke for drøye 30 år siden, er det nå stadig flere områder hvor det avsløres sterke behov for vedlikehold og oppgradering. Mjøndalen menighetsråd

har utredet behov som bl.a. dreier seg om belysning i kirkerommet, garderobe og korridorarealer, adskilt og ny plassering av avfallsbeholdere i avstand fra kirkebygget etter krav fra brannvesenet, oppussing av alterring som har nedslitte kneleputer, anlegg av sykkelparkering og ladestasjon for el-biler ved Mjøndalen kirke.

Tiltak i menighetene

Kirkeloven § 15 sier bl.a. følgende om *Kommunens økonomiske ansvar*

Pkt e) utgifter til lokaler, utstyr og materiell til konfirmasjonsopplæring.

Videre sier loven: *Fellesrådets budsjettforslag skal også omfatte utgifter til kirkelig undervisning, diakoni, kirkemusikk og andre kirkelige tiltak i soknene.*

Fellesrådets behovsutredning for kommende driftsår inneholder derfor forslag om tilskudd til menighetsrådene. Beregnet totalt tilskudd beløper seg til 295.000 kroner hvorav 155.000 kroner til Nedre Eiker menighet og 140.000 kroner til Mjøndalen menighet. Brorparten av beløpene går til konfirmantundervisning med 500 kroner/konfirmant, samt øremerket tildeling for oppfølging av konfirmanter med særskilte behov med 4.000 kroner/konfirmant. Resten fordeles mellom tiltak innenfor diakoni, kirkemusikk og andre kirkelige tiltak i samsvar med Kirkeloven § 15. I samsvar med Reform av trosopplæring i Den norske kirke finansieres all trosopplæring fullt ut ved statlig tildeling. Dette gjelder både lønns- og driftsmidler.

Budsjett 2019 - Drift

Tiltak som er innarbeidet i Nedre Eiker kirkelige fellesråds behovsutredning:

Lønnsvekst 2018-2019	467.000 kroner
Vedlikehold/oppgraderinger kirkene	533.000 kroner
Sum	1.000.000 kroner

Budsjettet balanserer med et tilskudd fra Nedre Eiker kommune på 11,7 millioner kroner som er en økning på 9,3 %, hvorav lønnsveksten utgjør 4,5 %.

Nøkkeltall

Den norske kirke	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Antall deltakere i gudstjenester	15 244	15 056	12 888	17 036	13 515	13 082	16 148
Antall dåp	172	148	115	137	128	147	132
Antall konfirmanter	174	189	182	196	162	154	157
Antall vielser	29	24	31	30	25	24	31
Antall kistebegravelser totalt	73	109	113	83	103	117	110
Antall urnenedsettelsler totalt	93	95	99	90	46	42	69

KOSTRA-tall kirke	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017	2017
								<i>Kommune- gruppe 13</i>	<i>Alle kommuner</i>
Nto. driftsutg. til kirken pr. innb.	302	334	349	374	395	406	414	505	575
Bto. invest. til kirken pr. innb.	168	133	88	83	41	40	40	155	181

Kilde: ssb.no/statistikkbanken juni 2018

Tallene viser klart at Nedre Eiker kommune bruker langt mindre penger pr. innbygger både når det gjelder driftsmidler og investeringsmidler til kirkene, enn de kommunene vi sammenligner oss med. Dette har bl.a. sammenheng med at det kun er to kirkebygg i

kommunen. Allikevel er det et faktum at kirkelig fellestråd i Nedre Eiker har svært knappe ressurser til rådighet.

Investering

I investeringsbudsjettet for 2018 bevilget Nedre Eiker kommune 1 million kroner til rehabilitering av driftsbygninger ved Nedre Eiker kirkegård med 500.000 kroner og forprosjekt bygging av dobbelgarasje og avfallshånderingsplass Mjøndalen kirke med 500.000 kroner.

Investeringsbehovene for kirker og gravplasser i kommunen er omfattende. Mjøndalen kirke feiret 30-årsjubileum i 2013 og det er behov for videre kartlegging av rehabiliteringsbehov utover rehabilitering av tak som ble gjennomført i 2015. Totalrenoveringen av Nedre Eiker kirke er fortsatt ikke ferdigstilt. Det gjenstår restoppgaver (kostnadsberegnet til ca. 4 millioner kroner) iht. opprinnelig plan. Driftsbygningene ved Nedre Eiker kapell og på Mjøndalen gravlund må ivaretas for å unngå ytterligere forfall og klokketårnet ved Mjøndalen kirke nærmer seg kritisk forfall. Det er de siste årene uttrykt et stadig oftere etterspørsel etter og sterkere behov for anleggelse av navnet minnelund på gravplassene i Nedre Eiker kommune. Dette er en ordning som stadig brer mer om seg på gravplassene i Norge. I våre nabokommuner, Øvre Eiker og Drammen er slike minnelunder opprettet på flere av gravplassene. Anleggskostnader ligger erfaringsmessig på mellom 500.000 og 700.000 kroner. Nedre Eiker kirkelige fellestråd har et investeringsbehov for årene 2019 – 2021 på totalt 14,2 millioner kroner med følgende prioritering:

Bygging av dobbelgarasje Mjøndalen kirke og avfallshånderingsplass er et uttrykt behov bl.a. pga. manglende oppbevaringsplass for maskiner og utstyr til Mjøndalen kirke. Ønske om og krav til avfallshånderingsplass i avstand fra kirkebygget er kommet fra brannvesenets ved branntilsyn. Forprosjekt er startet i 2018 med investeringstilskudd fra Nedre Eiker kommune.

Det har etter kartleggingsarbeid vist seg at dette på en svært gunstig måte kan kombineres med bygging av nytt klokketårn ved Mjøndalen kirke.

Hovedbegrunnelsen for bygging av nytt klokketårn er at nåværende tårn er i kritisk forfall. Det er gjort strakstiltak for å sikre tårnet, men tiltakene er kun midlertidige og vil ikke gi tilfredsstillende sikkerhet over tid. Samtidig ønskes klokketårnet flyttet til andre siden av kirken av to viktige årsaker:

- a) - for naboeiendommer sør for kirken kan ringing med kirkeklokkene til gravferder, vielser, gudstjenester og andre arrangementer oppleves som betydelig støy. Dersom klokketårnet gjenoppbygges på kirkens nordside, vil denne støyen reduseres i betydelig grad for naboeiendommene.
- b) for å tydeliggjøre at bygningen er et kirkebygg.

Forprosjekt for investeringene er gjennomført, arkitekt har tegnet forslag og kostnadene er beregnet til ca. 3,5 millioner kroner. Mjøndalen menighetsråd har til nå samlet inn ca. 200.000 kroner til formålet og det er beregnet at de vil kunne samle inn ytterligere 100.000 kroner i løpet av 2018 - 2019.

Arkitekttegningene omfatter i tillegg forslag til nytt inngangsparti for Mjøndalen kirke. Dette skyldes at kirken fremstår som ”halvferdig” i og med at det planlagte byggetrinn to etter 30 år fortsatt ikke er påbegynt. Inngangspartiet til kirken fremstår pr i dag som ”usynlig”, lite innbydende og svært utypisk for

kirkebyggtradisjonen i Norge uansett tidsperiode og byggestil. Kostnadene for bygging av inngangspartiet vil anslagsvis utgjøre ca. 1,5 million kroner.

Navnet minnelund på en av gravplassene i Nedre Eiker kommune

Det bør anlegges navnet minnelund på en av gravplassene i Nedre Eiker kommune. Nedre Eiker kirkegård har anonym minnelund, men dette tilbudet benyttes i svært liten grad som alternativ til ordinær urnegrav. Erfaringer fra andre kommuner viser at opprettelse av navnet minnelund er det svært aktuelt alternativ til ordinære urnegraver. Dette skyldes at navnet på avdøde synliggjøres uten at de etterlatte trenger å opprette eget gravsted med eget gravminne. Arealbesparelsen er betydelig i og med at gjenbruk av areal er langt større enn ved ordinære enkeltstående urnegraver.

Nedre Eiker kirke har planlagte restoppgaver renovering på ca. 4 millioner kroner.

Gjenstående renoveringsarbeider dreier seg hovedsakelig om korpartiet, kirkens sakristier og ikke minst restaurering av klokketårn som har betydelige råteskader noe som er en sikkerhetsrisiko. Det er av vesentlig betydning å få disse renoveret i hht. plan snarest mulig. Ansattes arbeidsforhold og kirkens gudstjeneste-, konsert- og kulturliv har stort behov for det løft renoveringen vil gi i kirkens korparti og sakristier. Investeringsstilskudd fra kommunen for driftsåret 2016 og 2017 gjorde oss i stand til å starte denne prosessen, der midlertidig sikring av klokketårn og belysning korparti var tiltak som ble prioritert i første omgang.

Full rehabilitering av klokketårn Nedre Eiker kirke vil ligge på 5 – 6 millioner kroner. Dette skyldes klokketårnets unike oppbygging og detaljrikdom i forbindelse med både konstruksjon og utsmykning, noe som gjør at rehabiliteringsarbeidet vil være svært krevende.

Resultat av nye tilstandsrapporter vil kunne påvirke prioriteringsrekkefølgen.

Investeringsbehov		Sum	2019	2020	2021	2022
1	Bygging av dobbeltgarasje og avfallshåndteringspunkt Mjøndalen kirke samt bygging av nytt klokketårn	3 500	3 500			
2	Navnet minnelund gravplass	700	700			
3	Nedre Eiker kirke, restoppgaver prosjekt 1823 Renovering	4 000	500	1 500	1 000	1 000
5	Totalrehabilitering klokketårn Nedre Eiker kirke	6 000	1 000	1 000	1 000	3 000
	Sum	14 200	5 700	2 500	2000	4 000

Rådmannen forslår å bevilge 11 millioner kroner i 2019 - 2022 til drift.
Rådmannen forslår å bevilge 1 million kroner i 2019-2022 til investering.

Hermansenteret KF

Hermansenteret har i en årrekke fått 370.000 kroner i bidrag fra kommunen, men beløpet ble økt til 400.000 kroner i 2016. Lokalene har vært i bruk i mange år og både utstyr, inventar og tekniske installasjoner bærer preg av lang tids bruk og har behov for både reparasjoner og oppgraderinger. Driftsoverskuddet på salg av mat har vært lavt. Det er kommet inn søknad fra styret i Hermansentert KF om penger til ferievikar for kokk. Søknaden er begrunnet i at fravær av kokk er en for stor belastning for de frivillige som stort sett er over 80 år.

Rådmannen forslår å bevilge 450.000 kroner i 2019 -2022 til drift.

7 Investeringsbudsjett

Det er i forslag til investeringsbudsjett for 2019 lagt opp til en bruttoinvestering på 135,9 millioner kroner finansiert med mva-kompensasjon og tilskudd fra Husbanken slik at netto investering utgjør 104,2 millioner kroner.

Forslaget til vann og avløps investeringsbudsjettet er på 74,8 millioner kroner.

Samlet investering på 178,8 millioner kroner er planlagt lånefinansiert. Det er ingen egen finansiering. Se forøvrig obligatoriske tabeller på side 23 og 24 for detaljer om finansiering og investering.

Tabell 2 Hovedoversikt Investeringer (hjelpetabell)

Prosjektnr	Tabell 2 - Investeringer	2019	2020	2021	2022
1014	Områdeplaner	300	300		
1069	Gatetlys nye strekk og stolper	300	200	200	200
1094	Renholdsmaskiner	600	300	300	300
1096	Maskiner og transportmidler	1 500	1 500	1 500	1 500
1162	Gang- og sykkelveier og kollektiv	450	450	450	450
1163	Gang- og sykkelvei Sandplassen		1 000	1 000	
1164	Oppgradering vei	5 000	5 000	5 000	5 000
1170	Tiltak trafikk sikkerhetsplan	550	550	550	550
1200	Miljørettet helsevern bygg	1 500	1 500	1 500	1 500
1222	Oppgradering uteområder skoler	1 500	1 500	1 500	1 500
1231	Korvaldveien, gang- og sykkelvei	2 500	2 500	2 500	
1257	Åsen utbygging vei eiendomsserverv		5 000	7 000	
1270	Utbyggingsavtaler	1 000	1 000		
1278	Flomsikring egenandel		6 000	6 000	6 000
1279	Flomsikring		7 000	4 500	1 000
1402	Matter formålsbygg	500	300	300	300
1501	Parker og lekeplasser fontene Vikhagan		4 000		
1572	Tilpassing bygg, skoler, barnehager	500	500	500	500
1573	Barnehager oppgradering uteområder	500	500	500	500
1600	Oppgradering bygg	9 000	9 000	9 000	9 000
1612	Haglund omsorgsbolig rehabilitering		5 300		
1613	Tunet omsorgsboliger - gjerde mot veien	300			
1614	Flisa omsorgsboliger- personalrom	3 000			
1755	Kirken investeringstilskudd	1 000	1 000	1 000	1 000
1801	IKT investeringer administrasjon	16 000	4 600	4 600	4 600
1802	IKT investeringer elever	3 000	3 000	3 000	3 000
1805	Lysløyper oppgradering	200	200	200	200
1809	Inventar og hjelpemidler Helse og velferd	2 000	2 000	2 000	2 000
1965	Egenkapitaltilskudd KLP	4 600	5 000	5 500	6 000
1987	Beredskap nødstrømsaggregatet	1 200			
2770	Biblioteket	200			
3033	Bråta omsorgsboliger - overbygg mellom bygg	2 500			
3845	Aktiviteten hus	2 000			
3904	Velferdsteknologi	2 000	2 000	2 000	2 000
40002	Mikkelsveien omsorgsboliger	30 000			
40012	Forsamlingshus oppgrad. inventar	200	200	200	200
40024	Veiavangen skole utbygging trinn II	10 000			
40033	Strategisk eiendomskjøp	0	0	5 000	5 000
40039	Langløkka barnehage	2 100	28 200	28 200	

Prosjektnr	Tabell 2 - Investeringer	2019	2020	2021	2022
40048	Langrand	1 000			
40056	KNAS Solberg Spinderi	1 000			
40058	Nytt sykehjem	5 000			
40061	Skole paviljonger		5 000		
40066	Solberglia sykehjem rehab	3 000			
40075	Utleieboliger	2 000			
40082	Innløsning av eiendom	3 000	3 000		
40086	Arbeidsrom lærere		5 000		
40092	Barnehager vognskur og lagerplass	500	500	500	500
40102	Vassenga kunstisbane, ny kompressor kjøleanlegg	800			
40105	Skoler arealutvidelse	5 000			
40106	Skolebruksplan elever-bygg sør	6 300			
40112	Solberg skole	300			
40113	Steinberg skole skolekjøkken	1 500			
50045	Folkets hus rehab østvegg	500			
	Sum investeringsbehov	135 900	113 100	94 500	52 800
Prosjektnr	Finansiering	2019	2020	2021	2022
1826	Momskompensasjon	-20 400	-17 000	-14 200	-8 000
40002	Tilskudd Husbanken Mikkelsveien	-11 300			
	Sum finansiering	-31 700	-17 000	-14 200	-8 000
	Låneopptak (ekskl. VA investering.)	104 200	96 100	80 300	44 800
1109	Åsen VA anlegg		10 000	10 000	
1127	Uforutsette tiltak VA	2 200	2 200	2 200	2 200
1139	Ytterkollen-Daler sanering vann og avløp	5 000	5 000	0	
1142	Utbygging ihht. saneringsplan	20 800	37 600	32 600	42 100
1143	Fjernavleste vannmålere	1 000	1 000	1 000	1 000
1145	Renseanlegg oppgradering	0	5 500	17 500	17 500
1146	Renseanlegg nytt	0	500	500	500
1272	Korvaldveien	15 000	20 000	5 000	
1279	Flomsikring	6 000	6 000	6 000	6 000
50018	Etterarbeid avsluttede prosjekt	1 100	1 100	1 100	1 100
50036	Stadion Munkhaughjørnet separering vann og avløp	18 500			
50038	IT infrastruktur VA	0	300	300	300
50041	Horgen VA samarbeid ØEK	5 000	5 000		
50062	Mjøndalen øst		500	25 000	25 000
	Sum vann og avløp	74 600	94 700	101 200	95 700
	Sum låneopptak	178 800	190 800	181 500	140 500

Beskrivelse av investeringsprosjekter**Investeringsprosjekter 2019 – 2029 ordinære**

1014 Områdeplaner Gjennomføring av områdereguleringer iht. kommunens planstrategi.

1069 Gatelys nye strekk og stolper. Det er ca 3 700 lyspunkter totalt og det planlegges for en jamn utskiftingstakt på minst 10 % per år. Bytte av ødelagte pærer og utskifting av eldre til nye energivennlige LED lyskilder prioriteres. I noen områder skiftes eller installeres også nye ”tennpunkt” eller styringsskap for å redusere omfanget av utfall ved feil.

1094 Renholdsmaskiner. Det foreslås avsatt midler til å skifte ut utrangerte maskiner og anskaffe nye. En hensiktsmessig maskinpark bidrar til å opprettholde kostnadseffektiv drift og god renholdskvalitet. Det bidrar også til lengre levetid på gulvbelegg, og gir bedre ergonomiske arbeidsforhold for renholderne. For å redusere overføring av sykehusbakterier er det også planlagt å investere i desinfeksjonsrobot til Solberglia sykehjem.

1096 Transportmidler. Utskifting av biler og maskiner i Kommunalteknikk drift (maskinforvaltningen). Utskiftingsplan i perioden 2019-2022:

Type	Modell	Pris estimat	Utskiftings-år
Gravemaskiner	396 Cat – Volvo 160	2,8 mill	
Lastebiler	345 Unimog – 353 Volvo slamsuger	4,9 mill	
Hjullaster	385 Volvo L 70	1,1 mill	2019
Gressklippere	445 John Deer – klippeaggregat til 402	0,9 mill	
Varebiler	302 Toyota – 326 Toyota – 318 Ford – 319 Ford – 299 Toyota – 332 Toyota	1,8 mill	2018/2019
Pick-up	296 VW 4x4 – 310 Mitsubishi – 308 Nissan – 312 Nissan	1,5 mill	2018/2019
Minibusser	295 Ford – 327 Mercedes	2,1 mill	
Kombibiler	301 Toyota -330 Toyota	1,2 mill	
Traktorer	362 Fiat – 365 Ford- 366 Fiat	1,4 mill	
Arbeidsmaskiner	402 Wille 455 -	1,2 mill	
Løypemaskin	393 Kässbohrer 100	2,2 mill	2019
Kantklipper	460 Bomford til traktor/hjullaster montasje	0,8 mill	2019

Hjullaster brukes i avdelingens anleggsavdeling i tillegg til snørydding/strøing på fast brøyterute. Maskinen som skiftes ut er fra 1990.

Varebiler benyttes av flere avdelinger og leies på fast belastning.

Pick-up benyttes av flere avdelinger og leies ut på fast belastning. 296 som benyttes til gaterenovasjon og park oppgaver skiftes i 2018.

Løypemaskin brukes til etablering og preparering av skiløyper på sydsiden av elven. Maskinen som skiftes ut er fra 2001.

Kantklipper: For å ivareta sikt og sikkerhet langs kommunal vei og i vegkryss samt ivareta veikapitalen, skal gress og vegetasjon ryddes hyppigere fra neste sesong. For å få en effektiv drift må det investeres i ny kantklipper.

1162 Gang og sykkelvei og kollektiv. Gang- og sykkelvei-inspeksjonen utført sommeren 2015 dokumenterte at opp mot 30 % av gang og sykkelveier i kommunen har behov for umiddelbart dekketiltak. Foreslått sum vil gi utbedring av ca. 1.500 løpemeter pr år. Skoleveier skal prioriteres.

Investeringsprosjekter 2019 – 2029 ordinære

For kollektivtrafikken tas det sikte på fresing av ujevnt dekke og reasfaltering av busslommer, samt reparasjon rundt kummer og sluk i kollektivtraseene. I tillegg kommer oppretting av skader på skolevei og kollektivtraseer etter brøytesesongen.

Det vil bli satt opp redningsbøyer på turveier langs elva og ved badeplasser.

1163 Sti/gangvei til Sandspladsen. Opparbeide ny adkomst/turvei inn til regulert grøntområde, fra ny bru inn til Trelleborg. Turveien vil bli tilrettelagt for rullestolbrukere.

1164 Oppgradering vei. RoSy er innført som fagsystem for oppfølging, kontroll og planlegging av vedlikehold av kommunale veier, gang- og sykkelstier, gatelys og sideanlegg. RoSy gir en tilstandsrapport på kommunens veier og beregner optimalt nivå for drift- og vedlikehold.

I 2017/2018 er andelen lavstandardveier i kommunen på ca. 24 % og veikapitalen er på ca. 400 millioner kroner.

De tungt trafikkerte kommunale veiene Gamle Riksvei, Steinbergveien, øvre del av Hagatjernveien i Åsen, Nybruveien og Nordlysveien i Stensethbakken prioriteres ved reasfaltering, utbedring av grøfter, sluk og holdeplasser. Korvaldveien vil bli opparbeidet på nytt samtidig med sanering av vann- og avløp. Korvaldveien er eget prosjekt.

Registrerte skader på bruer og veikulverter planlegges utbedret; eksempelvis rekkverket på Gamle Riksvei over Ulverudbekken og undergraving av bruer/kulverter langs Krokstadbekken.

1170 Tiltak trafikksikkerhetsplanen. Trafikksikkerhet. Sikring av gangfeltet over Steinbergveien er prioritert i trafikksikkerhetsplanen, utsatt fra 2018 som følge av manglende tildeling fra fylkeskommunen. Hele kryssområdet ved Steinberg skole, hente- og bringemulighet for skolebarna og bussholdeplassene ved skolen skal strammes opp. Den kommunale delen av Steinbergveien vil bli gjennomgått med fartsvurderinger og plassering av fartsdempere.

1200 Miljørettet helsevern bygg. Mange av kommunens bygg er gamle, og det er nødvendig å gjøre rehabiliteringstiltak for å sikre godt inneklima. Dette gjelder forhold som luftkvalitet (CO², radon, soppsporer), lys, akustikk, ventilasjon, temperatur med mer. Etterslepet på området er betydelig, og det er en utfordring å opprettholde lovpålagt standard i våre skoler, barnehager, helsebygg og kontorlokaler. Erfaringsmessig oppstår det utfordringer gjennom året som krever nye investeringer for å kunne opprettholde bruken av bygget.

1222 Oppgradering uteområder skoler. Etter kartlegging av skolens uteområder i 2010 er det budsjettert med 1,5 millioner kroner i investeringer til nærmiljøtiltak pr. år fram til uteområdene ved alle skoler er oppgradert. Det søkes om og tildeles inntil 900.000 kroner pr. skole i spillemidler i tillegg. Det er prosjektert/bygd nærmiljøtiltak ved 4 av 10 skoler.

1231 Korvaldveien skal graves opp og legges nytt veidekke fordi vann- og kloakkledninger skal skiftes ut. Det er da ønskelig å oppgradere veien med fortau og sykkelsti på venstre side av veien. Veien ligger i et eneboligstrøk med mange syklende og gående. Se forøvrig prosjekt 1272 under Vann og avløp.

1257 Åsen hovedatkomst. Åsen er i kommuneplanen avsatt som prioritert utbyggingsområde. Ny hovedatkomst er en forutsetning for utviklingen. Det foreslås avsatt investeringsmidler som muliggjør en slik modell for realisering av veien. Foreslåtte

Investeringsprosjekter 2019 – 2029 ordinære

midler er eiendomsverv for realisering av vei. Realisering av vei forutsetter midler fra Buskerudbypakke 2.

1270 Utbyggingsavtaler. Ved å inngå utbyggingsavtaler med andre aktører, kan det i mange tilfeller oppnås mer i samarbeid enn partene ville kunne oppnå hver for seg. En sum til dette formålet vil derfor kunne styrke kommunens gjennomføringsevne til løsninger som gagnar lokalsamfunnet.

1278 Flomsikring, egenandel dammer og vassdrag.

Etter flommene i 2007, 2010, 2012 og Petra i 2015 er det stor fokus på damsikkerhet og flomforebygging i vassdragene. I samarbeid med NVE planlegges og gjennomføres tiltak for å sikre Mjøndalen mot flom i Drammenselva og sidevassdrag. Flomsikring av Mjøndalen avhenger av bevilgninger fra Stortinget til NVE. Kommunens egenandel er 20 % av kostnadene for flomsikringstiltakene. Bygging av Mjøndalen pumpestasjon ved Plantasjen og flomvoll mot E134 er i full gang og forsetter i 2019. Mjøndalsbekken fra Vassenga til Sagaveien blir også sikret og forskjønnnet.

Det planlegges bygging av nye overvannspumpestasjon ved Strandveien 43 (Sadolin) og Strandveien 6 (Eian). Disse to pumpestasjonene skal hindre tilbakeslag fra Drammenselva når den stiger. Det vil i tillegg være oppstart av detaljprosjektering for Wildenveys park og Evja.

1279 Flomsikring - Prioriterte tiltak i 2019 - 2022:

Kartlegging av nedbørsfelt og utførte flomberegninger viser at Åsendammen har et for lite overløp og at kulvert mot Rørdammen har for lite kapasitet. Til eksempel viser beregninger etter 200-års flom at kulvert skal ha en kapasitet på 9 m³ p/s. Dagens kulvert har en kapasitet på 1,5 m³ p/s.

Gjennomføring av tiltak vil ofte avhenge av avklaringer med andre aktører, som avtale med grunneiere, tekniske løsninger fra NVE eller annet. Det kan oppstå uforutsette forhold, som vanskelige grunnforhold eller andre endrede forutsetninger. Det kan derfor bli behov for å endre fremdrift og/eller prioriteringer gjennom året.

Det skal etableres ny bru i M.O. Ordningsvei som erstatter bru som ble ødelagt under flommen Frida. En ny bru vil bedre fremkommeligheten for både gående og syklende. Barna vil få en tryggere skolevei, gjennom et langt mindre trafikkert område. Det vil i tillegg føre til lettere adkomst for helsepersonell og ambulanse.

Det skal etableres hengebru ved Årbogen demning som erstatning for gang- og sykkel vei som var på gammel demning før Frida. Området er et meget godt benyttet turområde og det er viktig å gjenopprette tilgang samtidig som området vil få en ny attraksjon.

1402 Matter i renholdssoner har en holdbarhet på ca. 5 år og må derfor skiftes ut med visse intervaller. God bruk av matter er med på å holde driftskostnadene på renhold nede. Utfordring ved å ikke bytte ut mattene er at gulv får større slitasje, og renholds kvaliteten blir redusert. Det vil også gi det dårligere innemiljø for de som bruker byggene.

1501 Parker/lekeplasser. Realisering av fontene i Vikhagan nærlekeplass.

1572 Tilpasning bygg Oppvekst og kultur. Større investeringer og bygningsmessige oppgraderinger for å tilpasse bygg for barn med spesielle behov. Bevilgningen skal dekke alle skoler og barnehager.

<i>Investeringsprosjekter 2019 – 2029 ordinære</i>
1573 Barnehager oppgradering uteområder. Det foreligger en plan over tiltak for å bedre sikkerhet, utbedre områder med vannproblemer og skifte ut større lekeapparater. Etter lekeplasskontroller må det foretas utbedringer det ikke er rom for i driftsbudsjettet.
1600 Oppgradering bygg. Bygningsmassen har et betydelig vedlikeholdsetterslep, og mange av kommunens bygg har fremdeles alvorlige utfordringer som kan ha helsemessige konsekvenser for brukerne av bygget. Investeringsmidlene prioriteres til utbedring av forhold som kan ha konsekvenser for liv og helse. Dette gjelder bl.a. ulike lovpålagte branntekniske tiltak. I tillegg prioriteres forhold som vil ha en eskalerende økonomisk konsekvens hvis det ikke utbedres. Det bør gjennomføres en omfattende utskifting av røropplegg i formålsbyggene for å unngå vannskader og å unngå at kommunen får avkortning i forsikringsoppgjør ved en eventuell vannskade.
1612 Haglund omsorgsbolig rehabilitering av 12 bad i «Eldre avdeling». Dagens bad er for små og uegnede for å kunne gi beboerne god bistand eller akseptabelt ergonomisk arbeidsmiljø for de ansatte.
1613 Tunet er omsorgsbolig for personer med bl.a. psykiatridiagnoser og rus. Bygget ligger i et område med mye barn og derfor er det ønskelig at barna hindres i å ferdes gjennom eiendommen. Løsningen er et gjerde mot Hagatjernveien.
1614 Flisa omsorgsboliger ble bygget på 80-tallet. Det er mangelfulle fasiliteter for personalet som jobber der. Det er ønskelig å bygge en personalbase som tilfredstiller dagens HMS krav.
1755 Kirken Se side 74 for beskrivelser.
1801 IKT er budsjett for lokale investeringer og utviklingsinvesteringer i regi av D-IKT. Årets investeringsramme er i sin helhet Nedre Eikers andel av IKT midler i nye Drammen som er estimert til totalt 94 millioner kroner.
1802 IKT-investeringer elever brukes til oppgradering av trådløse nettverk, digitale tavler og økt PC-tetthet for elevene.
1805 Lysløyper oppgradering. I mange av lysløypene er underlaget så dårlig at det er vanskelig å komme fram for maskinelt vedlikehold, som kantklipping, lift og løypemaskin. Det foreslås midler til grøfting, oppfylling og breddeutvidelse.
1809 Inventar og hjelpemidler (Helse og velferd) til hjemmeboende og institusjonene. Som må fornyes og oppgraderes etterhvert som det blir utslitt og går i stykker.
1965 Egenkapitaltilskudd KLP. Hvert år krever KLP inn egenkapitaltilskudd av sine eiere. Eierne plikter å betale egenkapitaltilskudd i den utstrekning det er nødvendig for å gi KLP tilfredsstillende soliditet. Tilskuddet fastsettes i forhold til premiereserven og beregnes særskilt for den enkelte fellesordning av KLPs styre for det enkelte kalenderår. Det lagt inn beløp i 2020 – 2022 som om Nedre Eiker hadde fortsatt som egen kommune.
1987 Nødstrømsaggregater mangler i rådhuset. I kommunens beredskapsplaner er rådhuset viktig lokalisering i en krisesituasjon og det vil bli kaldt og mørkt hvis strømmen går.
2770 Biblioteket ønsker å være mer åpent for brukerne. Dette gir lånerne utvidet tilgang til bibliotekets lokaler og mediasamlinger etter ordinær åpningstid. Tilgang oppnås ved å

<i>Investeringsprosjekter 2019 – 2029 ordinære</i>
gjøre om bibliotekskortet til nøkkelkort. Det må også gjøres noen tiltak inne i lokalene. Øvre Eiker, Kongsberg og Drammen har slikt tilbud.
3033 Bråta omsorgsboliger er borettslag består av flere frittstående hus med åtte beboere i hvert hus. Tre av disse ligger nokså tett på hverandre med felles hage. Imidlertid er det ikke mulig å gå «tørskodd» mellom husene. Å bygge svalganger mellom husene 12 og 18 og 18 og 16 ville redusere på bemanningen, særlig om natten. Generelt vil dette bety stordriftsfordeler og bedre samdrift av boenhetene.
3904 Velferdsteknologi tas i bruk for å gi bedre kvalitet på tjenesten og redusere belastningen på pårørende og personalet, samt gi brukere økt trygghet, selvstendighet og mestring.
40002 Mikkelsveien omsorgsboliger. Det planlegges bygd åtte boenheter med bemanning til mennesker med utviklingshemming og omfattende tjenestebehov. Viser til PS 4/18 av 21. februar 2018 og vedtak om utvidelse av lånerammen med 10 millioner kroner. Prosjektet budsjetteres med en utgift på 10 millioner kroner i 2018, 30 millioner kroner i 2019 og en inntekt, tilskudd Husbanken, på 11,3 millioner kroner i 2019. Videre er det behov for å styrke risikomarginen for å ta høyde for uforutsette forhold.
40012 Forsamlingshus. Det er stor slitasje på bord og stoler. Servise, bestikk og utstyr på kjøkken er også slitt av mange års bruk.
40012 Solberg skole sto ferdig for vel et år siden. Det har vist seg at det er en del feil og mangler som må utbedres bla. På varmeanlegget.
40024 Veiavangen skole er ikke godkjent i henhold til forskrift for miljørettet helsevern. Byggetrinn II har i flere år vært inne i økonomiplanen, men aldri realisert. Nytt skisseprosjekt og forprosjekt er gjennomført i 2018. Det er ønskelig å gå videre i arbeidet med realisering. Det er heller ikke år med i perioden 2020-2022 i den delen av investeringsbudsjettet som Nedre Eiker kan finansiere selv, men blir tatt opp i budsjettarbeidet for nye Drammen.
40033 Strategiske eiendomskjøp posten muliggjør til en viss grad anskaffelse av strategisk viktige eiendommer, for eksempel areal inntil skoler, barnehager eller andre steder der kommunen i nær fremtid kan få behov for mer areal, samt innløsning av festetomter.
40039 Langeløkka barnehage etter mange års bruk nedslitt og utdatert. I 2019 fullføres detaljprosjektering og byggingen av fem avdelings barnehage planlegges slutført i 2021.
40048 Langrand 15 er bolig for funksjonshemmede som trenger oppgradering. Det er behov for omfattende funksjonsendringer i bygningsmassen for å få den hensiktsmessig for brukerne. Et skisseprosjekt vil avklare muligheter og danne beslutningsgrunnlag for evt. videre oppgraderinger.
40056 Solberg Spinneri KNAS består av en bygningsmasse på ca. 3.000 m ² som er tenkt leid ut, og det vil løpende være behov for å tilpasse lokalene for ulike leietakere. Et tiltak er tilrettelegging 4. etg. i Kanseliet.
40058 Nytt sykehjem Det gjort kostnadsoverslag på bygging på Buskerud storsenter og på Brekke (tomt kjøpte til sykehjem i 2014). Kostnadsoverslag på Buskerud storsenter er

<i>Investeringsprosjekter 2019 – 2029 ordinære</i>
ca. 730 millioner kroner, mens Brekke er på 600 millioner kroner. Forskjellen på 130 millioner kroner ligger i tomt som må kjøpes på Buskerud storsenter og rekkefølgekrav infrastruktur. Det er heller ikke år med i perioden 2020-2022 i den delen av investeringsbudsjettet som Nedre Eiker kan finansiere selv, men blir tatt opp i budsjettarbeidet for nye Drammen.
40061 Paviljonger brukt en periode på en skole flyttes til en annen skole etter behov. Det koster å bygge fundamenter på nytt sted å flytte modulene.
40066 Solberglia sykehjem trenger rehabilitering av 25 bad. Etter 34 år med minimalt med vedlikehold er badene slitte og dessuten for trange etter dagens standard.
40075 Utleieboliger for videre utleie til eldre ikke har egenkapital til å kjøpe egen bolig og heller ikke har evne til å betjene lån. Et prosjekt er dementleiligheter på Bråta borettslag hvor kommunen allerede besitter en del leiligheter for videreutleie. At kommunen eier leiligheten gir økt fleksibilitet og raskere gjennomstrømming av leilighetene.
40082 Innløsning av eiendom og annet grunnnerv, hvorav grunnnerv for ny hovedatkomst Åsen vil utgjøre en betydelig del. Endel eiendommer har kommune plikt til å innløse.
40086 Arbeidsrom på skolen skal alle lærere ha tilgjengelig. Dette er til dels mangelfullt på enkelte skoler og tilrettelegges.
40092 Barnehager, vognskur og lagerplass. For å oppfylle statens krav om lovfestet plass i barnehagene, er barnehagene fylt opp med så mange barn som arealene tillater. Flere barn betyr økt behov for garderobeplass, soveplasser og oppbevaringsplass for barnevogner.
40102 Vassenga kunstisbane trenger ny kompressor som senere også vil kunne drifte en evt. ny 7'er-bane.
40105 Skoler arealutvidelse og tilrettelegging for universell utforming. Erfaringsmessig oppstår det behov for utvidelse av skolelokaler på bakgrunn av uforutsett økning i elevtall. Da skoleinnmeldinger foregår i november, er det vanskelig å forutse hva endelig elevtall blir ved skolestart året etter.
40106 Skolebruksplan elever – bygg. Forprosjekt og utredning av skolekapasitet på sørsiden av Drammenselva.
40113 Steinberg skole har et skolekjøkken som trenger total renovering.
50045 Folkets hus trenger rehabilitering østveggen som har så kraftige fuktskader at murpussen ramler av.

*Investeringsprosjekter 2019 – 2022 Vann og avløp***1109 Åsen nytt VA-anlegg**

Gjenstående anleggsarbeider med vann og avløp for ”vannforsyning Åsen”, er strekningen Skalabakken – Korpeveien og til Midtåsveien. Når dette arbeidet er ferdig, kan vann ledes til høydebassenget i Åsen med selvføll fra høydebassenget i Nydammen. Da kan også avløp fra områder rundt høydebassenget i Åsen leveres til renseanlegget i Mjøndalen. På deler av strekningen legges vann- og avløpsanlegg i veitrasé for ny hovedatkomst til Åsen.

1127 Uforutsette tiltak VA

Akutte utbedringer, uforutsette tiltak og er basert på erfaringstall.

1139 Ytterkollen - Daler nytt avløpsanlegg

Prosjektet består av nytt avløpsanlegg for fem husklynger i Daler vest. Det foreslås videre satt av midler i årene fremover for oppgradering av øvrig nett på Daler.

1142 Saneringsplan VA-utbygging

Med bakgrunn i målet om 2 % utskifting av vann- og avløpsnett årlig, nedfelt i kommuneplanens handlingsdel, planlegges i 2019 sanering av VA-anlegg i Løvligata, Fagerlia, deler av Ødegårdssvingen, på Løkka/Sandstranda, i Gamle Riksvei (fra Lisethveien til Gamle Riksvei 196), i Eikebakken, området rundt Eknes ungdomsskole, Nedre Stenseth vest og i Haftornveien. I tillegg planlegges ny vannledning med gravefri løsning fra Møllenhof til Trelleborg.

I tillegg planlegges etablert sonevannmålere. Det antas at vanntapet i kommunen er mellom 40-50 %. Sonemålere er et verktøy for overvåkning og avdekking av vanntap i form av lekkasjer på offentlig nett. Målet er 1.000 boliger pr. sonemåler i løpet av år 2020. Dette innebærer installasjon av 4-5 sonemålere pr. år.

1143 Fjernavleste vannmålere

Fjernavleste vannmålere vil gi bedre oversikt over vannforbruket, avdekke lekkasjer tidlig, samt gi større sikkerhet for korrekt beregning av gebyr for innbyggerne. Målet er at alle vannmålere i Nedre Eiker skal være fjernavleste innen 2030. Utskiftingen vil følge vanlig utskiftingsprogram. Alle nye vannmålere som installeres er fjernavleste.

1145 Renseanlegg oppgradering

Løpende oppgradering av Mjøndalen renseanlegg som ikke har kapasitet til den befolkningsøkningen som forventes i den neste 30-årsperioden, og heller ikke tilfredsstillende kravet fra Fylkesmannen om biologisk rensing, som vil inntre med denne økningen i 2023. I henhold til vedtak fra Teknisk hovedutvalg (H1) i 2017 er det utredet felles renseløsning med Drammen kommune. Tidsaspektet for Drammen kommune for felles løsning er etter 2023 noe som kan medføre behov for mellomløsning eller oppgradering av Mjøndalen renseanlegg i 2021/2022 før felles renseløsning kan etableres.

1146 Renseanlegg nytt

Se prosjekt 1145. Utredning og planlegging anbefales videreført.

1272 Korvaldveien skal oppgraderes med nye ledninger for vann-, avløpsledninger og overvann. Se forøvrig prosjekt 1231.

*Investeringsprosjekter 2019 – 2022 Vann og avløp***1279 Flomsikring**

Rehabilitering av damkonstruksjonen på Yttervann som er en murdam beliggende nedstrøms for Ulevann og Øyvann. Det er tidligere konstatert lekkasje fra demningen, som i senere tid har utviklet seg. For å tilfredsstille dagens krav, samt opprettholde vannstand må demningen rehabiliteres.

50018 Prosjekt etterarbeid

Oppretting og endringer som viser seg nødvendig/ønskelig etter at et prosjekt er avsluttet.

50036 Stadion/Munkhaughjørnet sanering VA

Det skal bygges en ny pumpestasjon for avløp på Munkhaughjørnet. Eksisterende pumpestasjon i området legges ned. Pumpestasjonen vil pumpe avløp fra store deler av Mjøndalen sentrum til renseanlegget via ny pumpeledning i Smedgata. Overbygget på stasjonen vil være godt synlig. Det vil bli brukt materialer i fasaden som ikke bryter med fasadematerialer i omkringliggende bebyggelse. Nordveggen er planlagt bygd med glass i rammer. Forbipasserende inviteres til å se inn i stasjonen og vil på denne måten se pumper og rør. I tillegg vil informasjon om vann og avløp gis til publikum på stor skjerm montert i stasjonen. Utomhus skal det beplantes og monteres sittebenker og belysning. Anleggsarbeidene starter høsten 2018 og avsluttes høsten 2019.

50038 IT infrastruktur VA

Løpende utskifting av komponenter, fornyelse av lisenser med mer.

50041 Horgen nytt VA-anlegg.

Bygging av nytt avløpsanlegg for spredt bebyggelse som pr. i dag har avrenning til Drammenselva. Det skal legges og bores en felles trykkavløpsledning i området Horgen-Brekke med små pumpestasjoner hvor de skal kobles på hovedledning til Nedre Eiker kommune. Det skal legges kommunal vannledning til private beboere som ikke er tilknyttet allerede. Det skal bores ny vannledning fra Horgen mot Brekke for å koble på eksisterende vannledning. Løsningen forutsetter at Klommesteinsveien på Horgen overtas og løses av Øvre Eiker kommune.

50062 Mjøndalen Øst

Sanering av vann- og avløpsledninger innenfor området begrenset av Hagatjernveien i vest, Drammensveien i nord, Fjerdingsveien i øst og Vassenga i sør. Ledningsnettets innenfor dette området er fra 50- og 60-tallet. Det er behov for fornying av vannledninger og gamle avløpfellesledninger.

Avløpfellesledningene er gamle betongrør med lengdeforskjøvne skjøter som gjør at de lekker inn mye rent grunnvann som er uønsket i renseanlegget. Ved å sanere disse ledningene vil vi få frigitt kapasitet på Mjøndalen renseanlegg.

8 Vedlegg – investeringer alle tre kommuner

	År 2019	År 2020	År 2021	År 2022	Totalt 2019-2022
Administrasjon	86 622	35 631	21 200	21 700	165 153
Drammen	58 100	22 100	8 100	8 100	96 400
BY - Digitale løsninger for folkevalgte	900	100	100	100	1 200
BY - IKT-prosjekter Nye Drammen (A4.2)	44 200	10 000	0	0	54 200
BY - Oppgradering av digitale styringssystemer (eks. mva)	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
BY - Sak- og arkivløsning	2 000	2 000	0	0	4 000
DEKF - Oppgradering av bygningsmassen	6 000	5 000	3 000	3 000	17 000
Nedre Eiker	21 800	9 600	10 100	10 600	52 100
BEREDSKAP	1 200	0	0	0	1 200
EGENKAPITALTILSKUDD	4 600	5 000	5 500	6 000	21 100
IKT-INVESTERINGER NEK	16 000	4 600	4 600	4 600	29 800
Svelvik	6 722	3 931	3 000	3 000	16 653
IKT - kjerneinvesteringer	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
IKT - utviklingsinvesteringer	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000
IKT-prosjekt ND	3 722	931	0	0	4 653
Barnehage	30 200	53 850	56 850	30 200	171 100
Drammen	26 200	24 200	27 200	29 200	106 800
BY - Digitalisering barnehage	700	700	700	700	2 800
BY - Fjellhagen barnehage - inventar/utstyr	2 000	2 000	0	0	4 000
BY - Inventar/utstyr nye barnehager	0	0	0	2 000	2 000
BY - Oppgradering inventar, utstyr og uteområder	3 500	3 500	3 500	3 500	14 000
DEKF - Etablering av nye barnehageplasser	0	0	23 000	23 000	46 000
DEKF - Fjellhagen barnehage (Fjell 2020)	20 000	18 000	0	0	38 000
Nedre Eiker	3 100	29 200	29 200	1 000	62 500
BARNEHAGER OPPGRAD. UTEOMRÅDER	500	500	500	500	2 000
BARNEHAGER VOGNSKUR OG LAGERPLOSS	500	500	500	500	2 000
LANGLØKKA BARNEHAGE UTBYGGING	2 100	28 200	28 200	0	58 500
Svelvik	900	450	450	0	1 800
IKT i skole og barnehage	300	150	150	0	600
Inventar i skole og barnehage	600	300	300	0	1 200
Barnevern	44 600	1 000	1 000	1 000	47 600
Drammen	44 600	1 000	1 000	1 000	47 600
BY - Inventar og utstyr nye kontorlokaler	11 000	0	0	0	11 000
BY - Rullerende oppgradering IKT Oppvekst	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
DEKF - Oppgradering av Strømsø skole hovedbygg - nye lokaler Senter for oppvekst	32 600	0	0	0	32 600
Bolig	88 900	55 200	33 100	33 400	210 600
Drammen	23 000	33 000	23 000	23 000	102 000
DEKF - Kommunale utleieboliger	5 000	15 000	15 000	15 000	50 000

	År 2019	År 2020	År 2021	År 2022	Totalt 2019-2022
DEKF - Oppgradering av boligmassen	8 000	8 000	8 000	8 000	32 000
DEKF -Boligtilbud for utviklingshemmede (Korsveien 68)	10 000	10 000	0	0	20 000
Nedre Eiker	33 500	9 300	5 000	5 000	52 800
AKTIV I TETEN	2 000	0	0	0	2 000
BRÅTA 20	2 500	0	0	0	2 500
FLISA	3 000	0	0	0	3 000
HAGLUND PU-BOLIGER REHAB	0	5 300	0	0	5 300
LANGRAND 15 PU OPPGR.	1 000	0	0	0	1 000
MIKKELSVEIEN PU OMSORGSBOLIGER	18 700	0	0	0	18 700
STRATEGISK EIENDOMSKJØP	0	0	5 000	5 000	10 000
TOMTER INNLØSNINGSSERVI	3 000	3 000	0	0	6 000
TUNET	300	0	0	0	300
UTBYGGINGSAVTALER	1 000	1 000	0	0	2 000
UTLEIEBOLIG	2 000	0	0	0	2 000
Svelvik	32 400	12 900	5 100	5 400	55 800
Boligosiale prosjekter	27 000	0	0	0	27 000
Byggherrekostnader til fordeling	3 600	3 600	3 600	3 600	14 400
Påkostninger bygninger	1 500	9 000	1 200	1 500	13 200
Universell Utforming	300	300	300	300	1 200
Brann og ulykkesvern	1 750	2 000	2 000	2 000	7 750
Drammen	1 500	2 000	2 000	2 000	7 500
BY - Teknologiprojekt innenfor sikkerhet og beredskap	1 500	2 000	2 000	2 000	7 500
Svelvik	250	0	0	0	250
Brannsikringsplan for verneverdig trehusbebyggelse	250	0	0	0	250
Forvaltning	2 300	300	0	0	2 600
Drammen	2 000	0	0	0	2 000
BY - Smart city	2 000	0	0	0	2 000
Nedre Eiker	300	300	0	0	600
OMRÅDEPLANER	300	300	0	0	600
Idrett	74 300	14 600	10 600	10 600	110 100
Drammen	73 500	14 600	10 600	10 600	109 300
Dekkeutskifting kunstgressbaner	4 000	4 000	4 000	4 000	16 000
Inventar og utstyr fotballhall Åssiden	500	0	0	0	500
Oppgradering bygningsmassen	4 000	4 000	4 000	4 000	16 000
Utskifting kunstgress Marienlyst- Gamle gress	5 000	0	0	0	5 000
Åssiden - fotballhall	57 000	4 000	0	0	61 000
Oppgradering skiløypenett/turveier	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Inventar, maskiner og utstyr	2 000	1 600	1 600	1 600	6 800
Nedre Eiker	800	0	0	0	800

	År 2019	År 2020	År 2021	År 2022	Totalt 2019-2022
VASSENGA ISANLEGG	800	0	0	0	800
Kultur	22 600	3 400	3 400	3 400	32 800
Drammen	20 700	3 200	3 200	3 200	30 300
Arena Fjell	10 000	0	0	0	10 000
Drammen teater og Thunegården - kjøling	5 000	0	0	0	5 000
Oppgradering av bygningsmassen	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Oppgradering utstyr Kultur/Biblioteket	2 200	2 200	2 200	2 200	8 800
Rehabilitering Skoger gamle kirke	2 500	0	0	0	2 500
Nedre Eiker	1 900	200	200	200	2 500
BIBLIOTEK	200	0	0	0	200
FOLKETS HUS	500	0	0	0	500
FORSAMLINGSHUS OPPGR.	200	200	200	200	800
KNAS SOLBERG SPINDERI	1 000	0	0	0	1 000
Livssyn	8 100	1 000	4 000	1 000	14 100
Nedre Eiker	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
KIRKEN	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Svelvik	7 100	0	3 000	0	10 100
Vedlikehold bygninger Kirken	7 100	0	3 000	0	10 100
Næring	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000
Nedre Eiker	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000
MASKINER OG TRANSPORTMIDLER	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000
Nærmiljø	79 700	91 000	64 900	52 900	288 500
Drammen	56 500	51 500	45 000	43 500	196 500
Friluftsløftet	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000
Grunnerverv grøntarealer og friluftsområder	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000
Nærmiljøanlegg/lekeplasser	8 000	8 000	8 000	8 000	32 000
Oppgradering infrastruktur park, natur og idrett	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Rehabilitering/ Oppgradering infrastruktur vei	28 000	25 000	25 000	25 000	103 000
Turveier langs Drammenselva	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Utskifting av maskinpark	2 000	0	1 500	0	3 500
Fjell allmenning som en del av Fjell 2020	7 000	8 000	0	0	15 000
BY - Sykkelstaller og - stativer ved kom. bygg og offentlige plasser	1 000	0	0	0	1 000
Nedre Eiker	200	17 200	10 700	7 200	35 300
FLOMSIKRING	0	7 000	4 500	1 000	12 500
FLOMSIKRING EGENANDEL	0	6 000	6 000	6 000	18 000
LYSLØYPER - OPPGRADERING	200	200	200	200	800
PARKER/LEKEPLASSER	0	4 000	0	0	4 000
Svelvik	23 000	22 300	9 200	2 200	56 700

	År 2019	År 2020	År 2021	År 2022	Totalt 2019-2022
Etablering gjestebrygger i sentrum	5 700	0	0	0	5 700
Oppgradering friluft, badeplasser	4 700	1 300	1 200	1 200	8 400
Renummering og nye veinavn (Ny)	250	0	0	0	250
Svelvik sentrum - SBV/Kinogården, Byhuset	11 000	20 000	7 000	0	38 000
Svelvik Sentrum Branngater/park	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Ulovlighetsoppfølging strandsonen	350	0	0	0	350
Omsorg	118 150	176 300	219 000	229 000	742 450
Drammen	97 900	150 000	205 000	225 000	677 900
BY - Digitalisering HSO	6 000	6 000	6 000	6 000	24 000
BY - Oppgradering av inventar og utstyr i institusjonene og hjemmetjenestene	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000
BY Inventar og utstyr Åskollen HOD	0	6 000	5 000	0	11 000
DEKF - Nytt helsehus og legevakt	3 000	5 000	10 000	10 000	28 000
DEKF – Oppgr. av bygningsmasse sykehjem	6 000	6 000	6 000	6 000	24 000
DEKF - Utvikling av flere helse- og omsorgsdistrikter	2 000	5 000	100 000	201 000	308 000
DEKF - Åskollen helse- og omsorgsdistrikt	70 000	120 000	76 000	0	266 000
BY Aktivitetstiltak for eldre	1 900	0	0	0	1 900
DEKF - Schwartz gate 18 – setningsskader	7 000	0	0	0	7 000
Nedre Eiker	12 000	4 000	4 000	4 000	24 000
HELDØGNS OMSORGSPLASSER - KROKSTADELVA	5 000	0	0	0	5 000
INVENTAR/HJELPEM. HELSE og V	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000
SOLBERGLIA OMBYGGING	3 000	0	0	0	3 000
Velferdsteknologi	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000
Svelvik	8 250	22 300	10 000	0	40 550
Boligsosiale prosjekter	3 000	15 000	10 000	0	28 000
Utvikling/modernisering byggningsmasse sykehjemmet	5 000	6 300	0	0	11 300
Velferdsteknologi	250	1 000	0	0	1 250
Samferdsel	100 950	119 200	48 200	129 000	397 350
Drammen	62 000	99 000	29 000	119 000	309 000
BY - Utbygging av gang- og sykkelvegnettet	13 000	0	0	0	13 000
Fellesprosjekter med vann og avløp	4 000	4 000	4 000	4 000	16 000
Kollektivtrafikk, sykkel og fotgjengere	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Prosjektering av Bybrua	10 000	10 000	10 000	100 000	130 000
Spiralen - utbedring/vanntetting	20 000	70 000	0	0	90 000
Trygge skoleveier	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000
Nedre Eiker	8 800	14 700	16 700	6 200	46 400
GANG/SYKKELVEI OG KOLLEKTIV	450	450	450	450	1 800
GANG/SYKKELVEIR	0	1 000	1 000	0	2 000
GATELYS STREKK OG STOLPER	300	200	200	200	900
KORVALDVEIEN OPPRUSTING	2 500	2 500	2 500	0	7 500

	År 2019	År 2020	År 2021	År 2022	Totalt 2019-2022
TILTAK					
TRAFIKKSIKKERHETSPLAN	550	550	550	550	2 200
VEI OPPGRADERING	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
ÅSEN UTBYGGING VEI	0	5 000	7 000	0	12 000
Svelvik	30 150	5 500	2 500	3 800	41 950
Etablering G/S Markveien	14 700	0	0	0	14 700
G/S Hellinga/Bergeråsen	2 000	0	0	0	2 000
Ladepunkter El-biler	300	300	300	300	1 200
Oppgradering Bokerøyeveien	5 000	0	0	0	5 000
Oppgradering Eikveien	3 000	0	0	0	3 000
Oppgradering vei Åsgaten	250	3 000	0	0	3 250
Pendlerparkering Brennatoppen	0	0	0	1 000	1 000
Tiltak Kommunale veier	4 500	1 700	1 700	2 000	9 900
Trafikksikkerhetsprogram	400	500	500	500	1 900
Skole	382 500	368 150	215 150	116 000	1 081 800
Drammen	344 000	350 000	203 000	110 000	1 007 000
BY - Aronsløkka skole - inventar og utstyr	0	0	5 000	0	5 000
BY - Brandengen skole - inventar/utstyr utvidelse	5 000	0	0	0	5 000
BY - Digitaliseringsstrategi Læringsløp Drammen	10 000	10 000	10 000	10 000	40 000
BY - Fjell skole - inventar/utstyr	10 000	5 000	0	0	15 000
BY - Oppgradering inventar og utstyr	6 000	6 000	6 000	6 000	24 000
DEKF - Aronsløkka skole - nybygg	4 000	11 000	96 000	88 000	199 000
DEKF - Brandengen skole - utvidelse	50 000	100 000	60 000	0	210 000
DEKF - Børresen - arealtilpasning og inneklima adm. bygg	22 000	0	0	0	22 000
DEKF - Fjell skole inkludert flerbrukshall og aktivitetshus	145 000	72 000	20 000	0	237 000
DEKF - Gulskogen/Rødskog skole	3 000	0	0	0	3 000
DEKF - Strømsø inntaksområde - ungdomsskole	80 000	140 000	0	0	220 000
DEKF - Oppgradering bygningsmassen	9 000	6 000	6 000	6 000	27 000
Nedre Eiker	28 100	15 000	5 000	5 000	53 100
IKT-INVESTERINGER ELEVER	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000
KROKSTAD SKOLE REHABILITERING	0	10 000	0	0	10 000
OPPGRAD. UTEOMRÅDER SKOLER	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000
SKOLEBRUKSPLAN ELEVER - BYGG	6 300	0	0	0	6 300
SKOLER AREALUTVIDELSE	5 000	0	0	0	5 000
SOLBERG SKOLE	300	0	0	0	300
STEINBERG SKOLE	1 500	0	0	0	1 500
TILPASNING BYGG SKOLER	500	500	500	500	2 000
VEIAVANGEN U SKOLE	10 000	0	0	0	10 000
Svelvik	10 400	3 150	7 150	1 000	21 700
Barnehage og skole uteområder	3 000	1 000	1 000	1 000	6 000
Fasader Svelvik Ungdomsskole	3 200	0	0	0	3 200
IKT i skole og barnehage	1 700	850	850	0	3 400

	År 2019	År 2020	År 2021	År 2022	Totalt 2019-2022
Leskur Svelvik Ungdomsskole	500	0	0	0	500
Læremidler i grunnskolen	0	1 000	1 000	0	2 000
Oppgradering Tangen Skole	1 300	0	0	0	1 300
Påkostning Ebbestad skole ved evt.økt kapasitet	0	0	4 000	0	4 000
Utelager Svelvik ungdomsskole	700	0	0	0	700
Varslingsanlegg Skolene	0	300	300	0	600
Sosial	11 100	36 100	1 100	1 100	49 400
Drammen	11 100	36 100	1 100	1 100	49 400
BY - Digitalt utstyr Introduksjonssenteret - oppgradering	1 100	1 100	1 100	1 100	4 400
DEKF - Drammensgården	10 000	35 000	0	0	45 000
Teknisk	4 350	3 350	6 050	3 500	17 250
Svelvik	4 350	3 350	6 050	3 500	17 250
Bil drift	350	0	0	350	700
Bil Eiendom	250	250	250	250	1 000
Fjellbekkrenne oppstrøms Ebbestadvannet	600	0	0	0	600
Flomsikringsarbeider Bekker og bekkeinntak	500	500	500	500	2 000
Gatelys, oppgrad armaturer	500	500	500	600	2 100
Innkjøp maskiner/utstyr	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000
Oppgradering Eikdammen	0	300	3 000	0	3 300
Oppgradering SD	300	300	300	300	1 200
Oppgradering verksted og lager - Brenna (Ny)	350	0	0	0	350
VAR	231 060	246 320	241 350	229 600	948 330
Drammen	126 300	124 600	118 500	118 500	487 900
Oppgradering av dammer	6 600	6 600	6 600	6 600	26 400
Tiltak avløp	80 500	78 500	71 500	71 500	302 000
Tiltak vannforsyning	34 300	36 300	37 300	37 300	145 200
Utskifting biler og maskiner mv.	4 900	3 200	3 100	3 100	14 300
Nedre Eiker	74 600	94 700	101 200	95 700	366 200
ETTERARBEID AVSL.PROSJEKTER	1 100	1 100	1 100	1 100	4 400
FJERNAVLESTE VANNMÅLERE	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
FLOMSIKRING	6 000	6 000	6 000	6 000	24 000
HORGEN NYTT VA-ANLEGG	5 000	5 000	0	0	10 000
IT INFRASTRUKTUR VA	0	300	300	300	900
MJØNDALEN SENTRUM	15 000	20 000	5 000	0	40 000
RENSEANLEGG NYTT	0	500	500	500	1 500
RENSEANLEGG OPPGRADERING	0	5 500	17 500	17 500	40 500
SANERINGSPLAN VA UTBYGGING	20 800	37 600	32 600	42 100	133 100
STADION/MUNKHAUGHJ. SANERING VA	18 500	0	0	0	18 500

	År 2019	År 2020	År 2021	År 2022	Totalt 2019-2022
UFORUTS. TILTAK VA	2 200	2 200	2 200	2 200	8 800
VAVEI KORVALDVEIEN	0	500	25 000	25 000	50 500
YTTERKOLLEN-DALER NYTT VA-ANLEGG	5 000	5 000	0	0	10 000
ÅSEN NYTT VA-ANLEGG	0	10 000	10 000	0	20 000
Svelvik	30 160	27 020	21 650	15 400	94 230
BIKS Fargefjerning	0	2 000	9 250	0	11 250
Bil VA	0	0	400	400	800
Hovedvannledning Bøkerøyveien - Fugletårnet	0	300	0	0	300
Hovedvannledning NorGips-Drammen grense	0	4 000	0	0	4 000
Kløfta Dammer	0	0	2 000	0	2 000
Oppgradering Nett Avløp	12 000	5 800	4 800	5 000	27 600
Oppgradering Nett Vann	14 160	9 920	3 200	10 000	37 280
Sanere Skjønheimsområdet	4 000	0	0	0	4 000
Sankedammen Dammer	0	5 000	2 000	0	7 000
Økonomi	55 600	51 100	51 100	51 100	208 900
Drammen	44 000	40 000	40 000	40 000	164 000
Generell investeringsramme DEKF	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Oppgrader tekniske anlegg	5 000	5 000	5 000	5 000	20 000
Solcellepaneler på tak på kommunale bygg	4 000	0	0	0	4 000
Strategiske eiendomskjøp	30 000	30 000	30 000	30 000	120 000
Nedre Eiker	11 600	11 100	11 100	11 100	44 900
MATTER	500	300	300	300	1 400
MILJØR. HELSEVERN BYGG	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000
OPPGRADERING BYGG	9 000	9 000	9 000	9 000	36 000
RENHOLDSMASKINER	600	300	300	300	1 500
Totalsum	1 344 282	1 260 001	980 500	917 000	4 501 783